

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik hetenkint kétszer, csütörtöken és vasárnap.

OMGE évi tagadai díj:

300 holdig	15 pengő
500 " "	20 " "
1000 " "	30 " "
2000 " "	40 " "
3000 " "	50 " "
ezen fölül	150 " "
Résvénytársaságok, szövetkezetek, vállalatok	80 " "
Egyéb tagok részére évi tagdíj	10 " "

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona

Az egyesületi tanács felügyelője alám
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Buda Barna főszekrényes.
Szerkesztő: Rothmayer Imre

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-u. 8. Telefon: József 351-05

Kiíratási árak:

OMGE-tagoknak:	Kiíratásoknak:
Negyedévre --- 4 pengő	Negyedévre --- 10 pengő
Félévre --- 11 " "	Félévre --- 18 " "
Egészévre --- 20 " "	Egészévre --- 33 " "

Külföldre a fenti árak és a postaköltség
Külföldi és napközi negyedévre fogadunk el
Kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Tel.: József 329-82

TARTALOM:

- A földreform pénzügyi megoldása.
- A magyar malomipar és a nemesített buza. (Nusse Ferenc.)
- Javíthatók-e tisztán műtrágyázással a könnyű talajok? (Közma Péter.)
- Baktérium- és befolyása a takarmány kihasználására és a tejhozamra. (Weiser István dr.)
- A magyar nemzeti felvételek országos törzskönyvelő egyesülete. (Dörmann Henrik.)
- Könyvismertetés.
- Termeseredmények és a mezőgazdaság helyzete.
- Mi van a háttérben? Vegyes közlemények.
- Időjárás.
- Tozsde, kereskedelem.
- Szerkesztői üzenetek.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEI.

A földreform pénzügyi megoldása.

A Gazdak Országos Propaganda Szövetsége végrehajtóbizottságának és jogügyi választmányának együttes ülése.

A Gazdak Országos Propaganda Szövetsége 1927. évi szeptember hó 28-án délelőtt 10 órakor az OMGE székházában tartotta meg Hadik János gróf elnöklésével végrehajtóbizottsági és jogügyi választmányi együttes ülését. Jelen voltak: Mayer János földművelésügyi miniszter, Ikiódy-Szabó András államtitkár és Venczell Béla dr. miniszteri tanácsos a pénzügyminiszter képviseletében, az Országos Földbirtokrendező Bíróság részéről Bócsák Andor másodelnök és Matyásovics Miklós tanácselnök, Somssich László gróf, az OMGE elnöke, Fittler Dezső dr., a jogügyi választmány elnöke, továbbá Balázsovits Dezső, Balogh Brunó, Beliczey Géza, Berzeller Jenő, Bessenyei Ferenc, Blau Arnold, Both Dezső dr., Böszörményi Oszkár dr., Buda Barna, Czeiner Nándor, Dobránszky Béla dr., újnapi Elek Ernő, Eszenyi Jenő, Fellner Kálmán dr., Földes Mór dr., Gerlóczy Endre dr., Hatvany Endre báró, Hász Antal, Hungady Ferenc, Kégl János dr., Komarniczky Román dr., Kóós Zoltán, Krolpp Hugó, Küszler Henrik, Lajos Ferenc dr., Mándy Sámuel, Medvigy Gábor dr., Meskó Pál, Mutschbacher Emil dr., Nagyfejő József dr., Ifj. Nemes János gróf, Neubauer Ferenc dr., Nyulász János dr., Okány-Schwarz József, Osztróczy Miklós, Papp-Szász Tamás, Rásó Sándor dr., Széchenyi Domonkos gróf, Szégyi Pál dr., Terfy Gyula dr., Vantó Gyula dr. és Wahl Henrik lovag.

Tavolmaradásukat kimentették: Dessesffy Aurél gróf, Dessesffy István gróf, Elek István dr., Kovács István dr., Montenuovo Nándor herceg, Ntamesny Mihály dr., Pallavicini Alfonz Károly őrnagy.

Hadik János gróf elnöki megnyitója.

Hadik János gróf elnök: Az együttes ülést megnyitom, a megjelenteket üdvözölöm.

A Gazdak Országos Propaganda Szövetsége a gazdatársadalom jogos érdekeinek védelmére alakult meg és célja: megfelelő megoldási módokat kidolgozása mindazokban a kérdésekben, amelyek a földreform törvények rendelkezései következtében felmerültek.

Megállapíthatjuk, hogy több lényeges kérdésben egyöntetű vélemény alakult ki. Ezek között a leglényegesebbek a következők:

A mezőgazdasági ingatlanok haszonbérbeadása kérdésben egyöntetűen követeljük azt, hogy ez irányban minden hatósági beavatkozás szűnjön meg és a birtokos korlátlanul és szabadon rendelkezhesék ingatlanainak hasznosítása fölött.

Követeljük, hogy az ingatlanforgalmat korlátozó rendelkezések csak a legkivételesen esetekben érvényesülhessenek ott, ahol azt magasabb közszempontok okolják meg.

Követeljük azt, hogy a megváltott ingatlanok vételára legrovidebb időn belül nyerjen megállapítást. Csak a tekintetben eltérők még a vélemények, hogy vajjon egy általános rendezéssel a katasztrális tiszta jövedelemhez viszonyítva, vagy pedig a rendes bíróság útján esetenként történjen az ár megállapítás? Viszont abban egyöntetű a vélemény, hogy ezt a kérdést az OFB kezében meghagyni többé nem lehet.

Követeljük, hogy a birtokosokat megillető kártalanítási összegek és haszonbérek az OFB minden beavatkozása nélkül, közadók módjára legyenek behajthatók.

Követeljük az OFB megszüntetését. Meg kell itt jegyeznem, hogy semmiképpen sem fogjuk e kívánságunkat azzal elintéztnek tekinteni, ha az OFB — miként azt a lapokban megjelent közlemény szerint az igazságügyminiszter ur tervezi — új név alatt, mint „Országos Birtokbíróság” folytatja működését és amint az újságyiratkozók szerint az igazságügyminiszter ur ezt tervezi, ez a bíróság legyen hivatala „minden olyan peres ügyben dönteni, amely a mezőgazdasági ingatlanokkal kapcsolatos.”

A magyar föld egyedül a rendes bíróságok, legfelsőbb fokozatán a m. kir. Kuria jogszolgáltatásának védelme alatt van biztonságban. Tiltakozunk minden külön bíróság ellen, amely az ingatlanok jogvédelmét a rendes bíróságok hatásköré alól kivonja.

Mai ülésünk egyedüli tárgya annak megvitatása, miként volna megoldható a földreform legnehezebb problémája, t. i. a megváltást szenvedett birtokosok kártalanításának kérdése.

Felszólítottuk szövetségünk tagjait arra, hogy véleményüket ebben a kérdésben vagy előzetesen írásban, vagy ma szóbelileg terjesszék elő.

A már eddig beérkezett véleményekből megállapítható, hogy a megoldás módjaitra nézve a legellentetesebb vélemények jutottak kifejezésre.

Hogy félreértes ne legyen, le kell szegyeznünk, hogy a gazdatársadalom a törvény által biztosított jogairól nem hajlandó lemondani.

Viszont nem jelent jogfeladást az, ha az állammal szemben a rideg álláspont érvényesítése helyett — a lebonyolítási nehézségeket figyelembe véve — olyan megoldási módot fogadunk el, amely egyrészt számol az állam finansziális erejével, másrészt azzal, hogy a lebonyolítás kivétel ne terhelje a földhözjuttatottakat olyan kötelezettségekkel, amelyeknek nem tudnának eleget tenni.

Tekintettel arra, hogy ez a kérdés az állam komoly támogatása nélkül véleményem szerint nem oldható meg, nem foglalkozunk el végleges állásponttal ebben a kérdésben mindaddig, amíg az állam hozzájárulása mérvéről illetékes helyről tájékoztatást nem nyerünk.

Megnyugvással vettük a kormány részéről tett többrendbeli nyilatkozatot, hogy a földreform pénzügyi megoldásait a kormány a legsürgősebben megvalósítandó feladatok közé sorolja.

A mi tanácskozásunk célja az, hogy legyen, hogy a kérdést minden vonatkozásban megvilágítsuk, az összes lehető megoldási módokra rámutassunk és a kormány mielőbbi döntését szorgalmazzuk, mert ez a kérdés további halasztást nem tűr.

Felkértem Földes Mór dr. előadó urat, hogy az előadói javaslatra beérkezett észrevételeket és megjegyzéseket ismertesse.

Észrevételek a pénzügyi megoldás tervezetéhez.

Földes Mór dr.: Nagyméltósági elnök ur! Mélyen tisztelt értekezlet! Tekintettel a várható felszólalások nagy számára, lehető röviden igyekszem ismertetni azokat az észrevételeket, amelyek az általam készített tervezetre a Propaganda Szövetség tagjai részéről beérkeztek.

Földes Tibor báró beadványában egyedül azt kifogásolja, hogy a házhelyek kérdésének megoldását, illetve a házhelyek vételárának kiegyenlítését ennek a pénzügyi megoldásnak a keretéből kikapcsoltuk. Szerinte nem áll az a tétel, hogy mivel a házhelyek aránylag kis területek, azok vételárát az illetők saját erejükből is ki fogják fizetni. Példaképp hivatkozik arra, hogy tőle 170 kat. holdat, 700 házhelyet vettek el, de senki sem fizette őket, egyrészt mert általában az a hit, hogy nem kell fizetni, másrészt mert tudja, hogy a volt tulajdonos 700 emberrel szemben tehetetlen és végrehajtást sem tud fogatosítani. A házhelyek 30%-a már harmadik kezben van s a megváltást szenvedő azt sem tudja, hogy kin keresse a követelést. A házhelyek ügyének rendezése tehát legalább olyan sürgős, mint a mezőgazdasági ingatlanoké.

Itt, azt hiszem, tévedés forog fenn, t. i. a megoldási tervet nem óhajtja kikapcsolni ezeket a kérdéseket, hanem ellenkezőleg, a házhelyek vételár-kifizetésének kérdését még határozottabban kívánja a megoldás kereteibe bevonnai, de olyan módon, hogy a házhelyek kérdése ne az általános pénzügyi megoldás keretében, hanem külön kormányzati feladatként, a házhelyek beépítésének kérdésével együtt nyerjen megoldást. Nem lehet t. i. ezt a kérdést befoglalni az ugynevezett általános jelzáloghitel-megoldás keretében, mert a házak megfizetése más kérdés, mint a mezőgazdasági ingatlanoké. Emellett azonban a házhely rendszerint kisebb területű ingatlan, amelynél azoktól, akik arra építenek, a vételár azonnali kiegyenlítését joggal el lehet várni. Azoknak a házhelyterületeknek vételárkiegyenlítését pedig, amelyek olyanoknak jutottak, akik azt kifizetni képtelenek, a tervezet külön kormányzati programként kívánja megoldani.

Ifj. Erdődy Rudolf gróf szerint rendkívül aggasztó tünet a hátralékok folytonos szaporodása. A nemfizetéssel szemben a kimozdítás joga illuzórium, mert azt valószínűleg az OFB sem rendelné egykönnyen el, emellett ez nagyon ódiózus szerepre kárthatná a tulajdonost és ha sikerülne is a kimozdítás, nagyon kétséges, hogy az újonnan behelyezett jobb fizető lenne-e a régieknél. Még kilataltalanabb a helyzet azokban az esetekben, ahol a földhöz- vagy házhelyhez juttatottak a földet vagy a házhelyet egyszerűen odahagyják és a vidékről is eltűnnek. Magánjogilag segítséget nyújtanak e bajokkal szemben, ha a vételárhátralék az illető ingatlanokra bekebelezettnék és polgári per útján valamelyik későbbi birtokostól is behajtható volna. Mivel azonban az ingatlanok tulajdonosát ma is a régi tulajdonosok nevének állanak, ez sem valószínűleg meg s az ilyen perek éppúgy felduálnak a társadalmi békét, mint a sorozatos végrehajtások. Eppen ezért elkerülhetetlennek tartja a földreform pénzügyi megoldásánál az állam közreműködését olyan módon, hogy az állam, vagy valamely általa megbízott pénzügyi szerv hajtja be a hátralékokat és pedig közadók módjára. A végrehajtásnál azonban nem lehetne az igénylők kategóriái között különbséget tenni, mert feltétlenül meg kell szüntetni azt a helyzetet, hogy a megváltást szenvedő és az új birtokos ebben a kérdésben közvetlen kapcsolatba kerüljön. Az a véleménye, hogy a behajtás kérdésének erősebb kezelése esetén a malzárvaros helyzet jelentékenyen tisztulna, a fizetni semmiképp sem akarók inkább lemondanának a nekik juttatott földről, a többiek azonban hajlandók volnának megfelelő egységek kötésére. A magánegységeknek általában nagyobb teret kellene engedni az eddigieknél s a „Köztelek”-ben legutóbb közölt példák úgy a földhözjuttatottak, mint a megváltást szenvedők részéről követésre érdemesek volnának. A volt tulajdonos is hajlandóbb volna bizonyos engedményekre, ha tudná, hogy ezáltal követelésének gyorsabb és biztosabb kiegyenlítéséhez jut. Hangsúlyozza, hogy a lemondás folytán megürülő terület csak olyanoknak legyen juttatható, akik anyagilag is, erkölcsileg is teljes garanciát nyújtanak.

Esztérházy Mór gróf nem tudja, hogy mi lesz a megváltott ingatlanok ellenértékének kifizetésével, de ellene van minden olyan kompromisszumnak, amit azután az u. n. utóállamok ottani véreink kárára a magukévé tehetnének. Szerinte a Földes dr.-féle terv magyarán a törvényben biztosított „teljes érték” 70%-os lebecsülését jelenti. Ha záloglevelek kibocsátására kerülne a sor, azok csak aranypengőre vagy dollárra szólhatnának. A volt tulajdonos által időközben

MAGYAR MEZŐGAZDÁK ÁLLATÉRTÉKESÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA, BUDAPESTEN

Telefon: 107-84, 129-14, 129-15. V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. Sürgőnycim: „MEGALÉR” Budapest

Wien: Hólk; „Megalér” Viehverwertungs Gesellschaft m. b. H. Wien, St.-Marx. Sürgőnycim: „Megalér” Wien

FOGLALKOZIK: Mindennemű hász- és vágóállat adás-vételével, jármos- és beállítási ökrök szállításával, sovány sertések közvetítésével, hizott marha, sertés és juh bizományi értékesítésével. **Bérlőházak és hízalási előlegek nyújtásával előnyös feltételek mellett.**

ALLATSZALLITMÁNY K CIMZENDŐK: Sertésnél: Budapest-Ferencváros, Sertésvásártér — Wien, St.-Marx

Gazdatársadalmi intézmény: ~ Mindennemű állatkitöltet legelőnyösebben lebonyolítunk! ~ Meghívásra szakértőnket a helyszínre kiküldjük!

Mai számunk 20 oldal E szám ára 40 fillér

fizetett közterhek visszatérítését is el kell intézni. Követelni kell cunak a lehetetlen állapotnak a megszüntetését, hogy a birtokos vagyona egy hányadának „megváltása” révén közgyűlést alak legyen éppen abban a községben, ahol birtoka van, vagy legalább is volt.

Erre vonatkozólag megjegyzem, hogy a tervezet olyan megoldást keres, amely mellett az adós fizetőképességét a ránehezedő teher nem haladja meg. Ezért indul ki a tervezet abból, hogy 200 pengős átlagár és a tervezetben felsorolt kamattételek mellett holdankint körülbelül 62 pengő 50 fillért tesz ki a teher, amely a földhözjuttatottakra hárul s ez az összeg fizetőképességüket meghaladja. Ezért keres a tervezet olyan megoldást, hogy a 62 pengő 50 fillérnek egy részét az állam vállalja el. Ez volna az 5-3 millió pengő évenként. Ha tehát ezzel a földhözjuttatottakat terhelő kötelezettséget olyan nivóra szállítjuk le, amely fizetőképességüket nem haladja túl, akkor a megfelelő tőke és kamattételek fizetése biztosítva van, különösen, ha a járulékok több részletben fizethetők.

A pécsi püspöki uradalom jogtanácsosa megállapítja, hogy a földreform csődjének legfőbb oka az, hogy már magában a törvényben sem volt intézkedés a birtokreformmal kapcsolatos pénzügyi kérdések rendezéséről és hogy a földreformot olyan időben hajtották végre, amikor nemcsak valótlanok maradtak le, de az ország lakosai s különösen éppen a földhözjuttatott rétegek teljesen elszegényedtek és még annyi vagyoni erejük sem volt, hogy a juttatott ingatlanokat kellően megmunkálják. Most, hét évvel a földreform elkezdése után, a pénzügyi nehézségek még nagyobbak. Legelőször is meg kellene állapítani már a juttatott ingatlanok vételárát, hogy a megváltást szenvedő tudja, mit kap és a juttatott tudja, hogy mit kell fizetnie. A megváltási eljárásokat a leg-
rövidebb határidőn belül feltétlenül és teljesen be kell végezni, mert mindaddig, amíg a birtokos bizonytalanságban van, ökszerűen gazdálkodni és tőkét gyűjteni nem lehet. Meg kell szüntetni a haszonbérbeadás mindenféle korlátozását s különösen az egyházi jellegű birtokokat súlyosan érintő kényszerhaszonbérleteket. Az elővásárlási jogot ugyan-
csak újra kell szabályozni, mert a mostani gyakorlat az ingatlanok hitelképességét tönkreteszi. A törvény végrehajtásából ki kell küszöbölni minden politikai tendenciát és csupán gazdasági és szociális szempontokat mérlegelve szabad azt végrehajtani. A vételár megállapításánál nem tartja a kat. tiszta jövedelmet kielégítő alapnak, bár megvolna az az előnye, hogy a bírói eljárást feleslegessé tenné. Minthogy azonban az ingatlanok értéke nagyon sok olyan tényezőtől függ, amely a kat. jövedelem alapulvétele mellett nem érvényesül s a kataszter utólagos kiigazítása ismét csak sok idővesztést és költséget okozna, a leghelyesebbnek azt tartaná, ha a vételárakat első fokon a járásbírók állapítanák meg a gazdasági felügyelőség véleményének meghallgatása mellett s az ítélet ellen a törvényszékhez lehetne fellebbezni, ahol egy bíróból és két gazdasági szakértőből álló vegyes tanács hozná meg a végérvényes ítéletet. Az eljárásnak bélyeg- és illetékmentesnek kellene lennie, a kiszállási és szakértői költségeket pedig az OFB-alap nyugodtan viselhetné. A vagyonváltásföldekre vonatkozó rendelkezések alkalmazását semmiféle vonatkozásban nem tartja helyesnek, mert a törvény szerint járó teljes értéket becsülés nélkül megállapítani nem lehet, arra pedig nem lehet kötelezni a megváltást szenvedőt, hogy miután a megváltás folytán már amennyi is károkat szenvedett, a földhözjuttatottaknak még az érték megállapításánál is külön kedvezményeket adjon. Gondoskodni kellene arról, hogy a juttatott ingatlanok mielőbb az igénylők nevére telekkönyveztesse, mert enélkül a netán folyósítandó hitelek jelzálogi biztosítása lehetetlen. Szükség volna olyan intézkedésre, hogyha a földhözjuttatott a vételárát nem fizeti meg, az azt megállapító ítélet alapján mindjárt végrehajtási árverésnek legyen helye. A Földes dr. által tervezett hitelakciót nagyon meggondolandónak tartja, mert e hitel lebonyolítására ma elegendő bel-
földi tőke rendelkezésre nem áll, a földhözjuttatottak pedig olyan gazdálkodást folytatnak, hogy e földek hozama még a megélhetésüket és a közterheket is alig fedezi, kamat fizetésére abból már nem jut. Azt pedig, hogy a földhözjuttatottak adósságaiért az állam vállaljon felelősséget, közszempontokból nem tartja megengedhetőnek. A vagyonváltásföld-
földek ellenértéke törvényileg más célokra van már lekötve, az tehát a javaslatban jelzett célra fel nem használható s emellett nincs is semmi indoka annak, hogy az állam az ipar és a kereskedelem rovására az itt érdekelte néprétegeket ilyen külön kedvezményben részesítse. Emellett a javaslat 9. pontjában részletezett hitelnyújtást irreálisnak és keresztláthatatlannak tartja, egyrészt, mert az ilyen zálogleveleket és kötvényeket a külföldön elhelyezni nem lehetne, másrészt, mert a háromrendbeli megterhelhetőség a számításba vett súlyos kamatterhek mellett a földhözjuttatottakat tönkretenné. Egyedül lehetséges megoldásnak azt tartaná, ha törvény-

hozásilag kimondatnék, hogy a juttatottak a megállapított vételárát vagyoni viszonyaikhoz mérten 20-30 év alatt részletekben tartoznak letölteszteni s a hátralék után 6%, illetve a mindenkori bankbetéti kamattal egyenlő kamatot volnának kötelesek fizetni, a vételárhátralék pedig az illető ingatlanokon a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg, első helyen jelzálogilag biztosították.

Hász Antal magyarbányai földbirtokos ragaszkodik ahhoz, hogy a megváltást szenvedőket a törvény értelmében megillető teljes kártalanítást követeljék. Kifogásolja, hogy az előadói javaslat nem foglalkozik a haszonbérlet és különösen az eddig felgyűlt haszonbérletek kérdésével, holott nagyon sok helyen 5-6 év óta senki sem fizet az elvett földért haszonbért, sőt az még megállapítva sincsen. Tudott dolog, hogy az OFB a megváltások kimondásánál meglehetősen ötletszerűen jár el és nagyon sokszor vett el kisbirtokokból aránytalanul nagy, nagybirtokokból aránytalanul kis területeket. Ezekkel a seregekkel is most kell foglalkozni, mert csak addig lehet orvosolni őket, amíg a megváltási árak megállapítva nincsenek. Ha a juttatottak fizetni kezdenek, az ilyen aránytalanságokon segíteni, a földet 150k vissza-
venni többé nem lehet. Az előadói javaslatban alapulvett holdankint 30 q-buzat túlságosan alacsonynak tartja s mivel a tervezet szerint ennek az árak is csak 70% a kerülne egyelőre kifizetésre, a birtokosok a teljes kártalanítás helyett az elvett ingatlanok árának felénél is kevesebbet kapnának. Kifogásolja, hogy az előadói javaslat nem foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mi történjék a kiosztott földekkel, ha az új birtokosok egyáltalában nem tudnak fizetni. Szerinte az ilyen esetekben a földet feltétlenül vissza kell juttatni a régi tulajdonosnak s ezt, amennyiben szükséges, a tagosítási eljárásnak is követnie kell. Könnyű dolog volt a földreformot úgy „megoldani”, hogy annak pénzügyi részével senki sem törődött — ha a pénzügyi kérdések rendezésére több súlyt vetettek volna, ma egészen más lenne a helyzet a bizonyára jóval kevesebb volna a kiosztott földek területe, de a felgyűlt hátralékok összege is és kevesebb volnának súlyosak a megoldásra váró problémák. Az időközi haszonbérletek kapcsolatban azt kívánja, hogy azok a tényleges viszonyoknak megfelelőleg hatádektalanul állapítsanak meg s ahol korábban túlságosan alacsonyan lettek megállapítva, ott megfelelően feleltessenek. Emellett gondoskodnia kell a kormánynak arról is, hogy a haszonbérlet tényleg be is folyjanak. Az azonban lehetetlen helyzet, hogy a megváltást szenvedők legyeken kénytelenek a földhözjuttatottak ellen végrehajtásokat vezetni. Ha a vételár megállapítása a kataszteri tiszta jövedelem alapján történik, csak esetben nem kapná meg a tulajdonos a teljes forgalmi értéket, ezért helyesebb volna a vidékenkinti forgalmi árát megállapítani. Nem tartja helyesnek, hogy egyelőre csak 70% fizetessék ki, 30% pedig hosszú időre elhalasztassék. A megváltást szenvedőknek joguk van és pedig azonnal és egy-
szerre az elvett birtokok teljes és tényleges forgalmi értékéhez. Ha azt sem a földhözjuttatottak, sem a kormány nem tudják kifizetni, adják vissza a földet a régi tulajdonosoknak. Még így is a földhözjuttatottak jármának jól, mert időközben ingyen használták a földet. A megváltásokkal kapcsolatban felferült serelemek orvoslásánál nagy szerepet lehetne juttatni a magánegyesületeknek s ezért azok létrejöttét minden eszközzel könnyíteni kellene.

Ez észrevételekkel kapcsolatban röviden ismertettem az előadói tervezetnek ezt a részét. Abból indultam ki, hogy 550,000 hold területet tesz ki a vagyonváltás felül megváltott terület. Minthogy elsősorban az állami hozzájárulás nézőpontjából vizsgáljuk most a kérdés megoldását, a tervezet ebből az 550,000 holdból kikapcsolja azokat a területeket, amelyek olyanoknak jutottak, akikről a törvény a fizetési készséget és képességet feltételezi, a törpebirtokosokat, közbirtokosságokat stb. Ezen az alapon levontunk 220,000 holdat. Külön feladat lesz az a 70,000 hold, amelyet házhelyek céljaira használtak fel, ki van kapcsolva az a terület is, amelyet közép-birtokok és ugynevezett közérdekű célok (illetményföldek, egyházak stb.) részére juttattak. Ilyen módon csökken a terület 300,000 holdra és itt, a nincstelenek, a legszegényebb földhözjuttatottak részére kontemplálja a tervezet azt a hozzájárulást, amely szükséges volna ahhoz, hogy a kérdés pénzügyileg megoldathassék.

Simák Ferenc tiszakeszli birtokos hasznatlannak, céltalan-
nak s a közzgazdaságra károsnak tartja ezt a birtokreformot, mert megnyugvás helyett általános elégedetlenséget szült, megingalta a magántulajdon szentségébe vetett hitet, oka volt sok föld parlagon maradásának s egymás ellen uszított egyfelől a birtokosokat magukat, másfelől a birtokosokat és az igénylőket. Legelső feladat volna a társadalmi béke és megértés helyreállítása, de ennek előfeltétele, hogy a megváltást szenvedőnek és a földhözjuttatottak hitelezőként és adós-
ként való szembeállítás megszűnjék. Az előadói javaslatban szereplő utolsó 30% kifizetését a javaslatnál szemben olyan

módon gondolná megvalósítandónak, hogy ezt a részt az állam jótállása mellett a Nemzeti Bank fizesse ki a megváltást szenvedőknek. A második helyi 35% tekintetében pedig azt kívánja, hogy a megváltást szenvedők választásától függjön, hogy a kötvényeket készpénzfizetés helyett elfogadják-e vagy sem, mert a mai szomorú viszonyok között a birtokosok nagy-
részenek készpénzre és nem kötvényre van szüksége. Az egész tervezett akciónak csak akkor lehet azonban eredménye, ha a fizetéseket szigorúan kezelik és azoktól, akik nem fizetnek, vagy a földet nem művelik, a kiosztott ingatlanokat azonnal visszaveszik. A tervezett hitelakciót egyébként megvalósíthatónak tartja, mert ha a földek bére a kat. jövedelem alapján fog megállapítani, az a tényleges forgalmi értéken alul marad s így a látszólagos túlterhelés ellenére is kellő fedezetet nyújtani.

Kovács Ákos és Groedi Bernhardné báróné kiskabai földbirtokosok az előadói tervezet nem tartják elfogadhatónak, mert ez mentesítene a kormányt attól a felelősségtől, amellyel a megváltást szenvedőknek tartozik. Az állam váltotta meg a földeket, s köteles gondoskodni arról, hogy azok ellenértékét a birtokosok meg is kapják. Nem lehet a törvény szedni teljes értékben tekinteni, ha a birtokos csak 35%-ot kap meg készpénzben, 35%-ot pedig csak kötvényekben, amelyek értékesítési lehetősége nagyon problematikus, a harmadik helyre bekebelezett 30% pedig eleve elvesztnék tekintendő. Nagyon sok olyan megváltást szenvedő van, akinek a megváltás után semmi vagyona nem maradt, azok számára a tervezet segítséget nem hozna. Remélnék saját esetükre, ahol 2680 holdból 1200 holdat váltottak meg s azt, többek között 398 nincstelenek osztották ki. A földhözjuttatottak az első évben még csak fizettek, azóta azonban egyre kevesebb bére folyik be és a hátralék folyton szaporodik s ezen sem a jövedelmi sürgetés, sem egységesítés, sem végrehajtás megkísérlése nem segített. A pénzügyi megoldás realizálása előtt alapos selejtezés utján biztosítani kellene azt, hogy csak azok a földhözjuttatottak maradjanak birtokban, akik fizetési köte-
zettségüknek eleget akarnak és tudnak is tenni, az érdem-
lenektől visszaveendő területet pedig vagy a megváltást szenvedőknek kell visszaadni, vagy fizetni akaró és fizet-
képes más személyeknek juttatni. Az ő esetükben maga a választmány is kérte a megbízhatatlan elemek kisélezését, ez azonban természetesen nem történt meg. Kifogásolja, hogy a vételár fennmaradó 30%-át az első 70% kifizetés érdekében felvett kölcsönök törlesztési részletei és emellett az adók is meg fogják előzni úgy, hogy a vételár e részének behajtása a volt tulajdonosnak előreláthatólag nem fog sikerülni. Az előadói tervezetet általában nem tartják kielégítő-
nek. Az ott javasoltnál megfelelőbb volt az ő esetükben alkalmazott megoldás is. Itt a földhözjuttatottak ugyanis azt kívánták, hogy a földek értékét a mindenkori hátralék után járó 5%-os kamattal együtt 15 év alatt törleszthessék le az OFB azonban a törlesztési időt 10 évre leszállította. Általában azt hiszik, hogy a haszonbérletfizetésekre és hátralékokra vonatkozó megbízható statisztikai adatok hiányában minden tervezet és javaslat csak a sötétben való tapogatózás.

Dobránsky Béla dr. Földes dr. munkáját sikerültnek és értékesnek, javaslatát azonban gyakorlatilag megvalósíthatatlannak tartja, mert 270 millió pengő kölcsönt, több százezer kölcsönvevő részére s emellett minden kölcsönvevő részére három tételben, technikailag lebonyolítani s ezért megszerezni sem lehet, mert erre pénzintézet nem vállalkozik. Nagyon kérdéses, hogy 94-5-199 millió pengő értékű zálog-
levelet a záloglevélpiacon mai bizonytalan helyzetű mellett el lehet-e helyezni, 7% kamattal és 93-5 árfolyamánál kedvezőbb elhelyezési lehetőségre pedig belátható időn belül számítani nem lehet. Emellett, különösen a második és harmadik helyi hitelező, kénytelen lenne a behajtást saját érdekében erőly-
sen, sőt kíméletlenül kezelni, ha pedig két vagy három különböz hitelező külön költségeket okozva fordít a juttatott ellen, nyilvánvaló, hogy az egész koncepció összeomlik. Nevezetesen, a megoldást le kell egyszerűsíteni és gyors és határozott intézkedéseket kell foganatosítani, különben vagy az állam, vagy a megváltást szenvedettek elveszítik pénzügyi jelentékeny részét. Szerinte az volna a legmegfelelőbb, ha a pénzügyi megoldást a maga teljességében az állam, vagy az általa erre kijelölt szerv hajtana végre minden formalitás (adóslevél, bekebelezés) nélkül, közadók módjára, mindenféle illeték elengedése mellett. Az állam fixirozza törvényben, hogy mit és hogyan fog behajtani a juttatottaktól és ennek alapján kötelezze saját magát záloglevelek kibocsátására és azok fix kamatoztatására. Ezzel utját állná ama tévhit továbbterjedésének, hogy ezekért a földekért fizetni nem kell s a megváltást szenvedőkkel szemben, akiket a váltásföldek leadásával és a megváltott földek béreinek és árának eddigi ki nem fizetésével amugyis sok kár ért, teljesíteni legalább a minimumát annak, amire azok joggal számot tarthatnak.

Gondosabb munka! Ha idejekorán beszerzi a Fordson-traktort! **Jobb termés!** **Több haszoni!**

Ford személy- és teherautók, Fordson-traktorok autorizált képviselői

MELIS és PINTÉR, Szombathely. Alapították: 1898.

Alkatrésztár, motorüzemű szerelőtelep, mintaterem Szombathelyen

Képviseleteink: Vas, Zala, Sopron, Veszprém és Tolna megyékben

WEISS MANFRED ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI R.-T.

csepeli gyárában készült páncélaacél kormánylemezes egytetemes acélekéket, boronákat, sima- és rögtörőhengereket, Agrár-Drill vetőgépeket, kapáló- és töltőgató-
ekéket, szezon- és répvágókat, morzsolókat, továbbá

magasnyomású „Universal” háti permetezőket

szőlők, gyümölcsfák és cukorrépa permetezésére

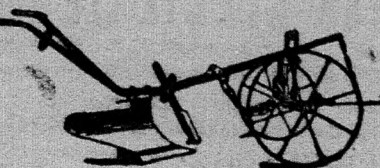
„AGRARGLOBUS” MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.-T.

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 3. szám.

Tel.: 1011. Telefon: Lipót 984-15

Előrendel. minőség! Olcsó árak!

Kérjen ajánlatot!

annuitások pontos befolyásának feltétele mellett tehát a 600,000 hold után befolyó 19,6 millió pengőből már az első évben nemcsak a vételtörlesztést képező 4,6 millió pengő volna e célra fordítható, hanem a 450,000 hold vagyonváltásigföld után befolyó 12,960,000 pengő is. A második évre tehát már 17,160,000 pengővel kevesebb vételtörlesztése maradna, vagyis a második évi, az egész 1.000,000 hold után esedékes 32,560,000 pengő annuitásból már csak 14,142,000 pengőt emésztene fel a 600,000 hold 282,840,000 pengő vételtörlesztésénél. És így tovább. Ez alapján megajánlott számításaim szerint a 13. esztendőben már ki volna fizetve az egész 600,000 hold ára, sőt ebben az esztendőben egy része az annuitások már a kincstár maradna. A hátralévő 12 év annuitásában pedig a kincstár összesen 380 millió pengőt kapna. Tehát megkapná végeredményben nemcsak a 450,000 hold vagyonváltásigföld teljes 25 évi annuitását, vagyis 354 millió pengőt, hanem még azonfelül némi kamattörlesztést is, 26 millió pengőt.

Tervem értelmében tehát a megváltást szenvedetteknek az első évben 17,160,000 pengőt kellene az évi haszonbérrel felül vételtörlesztéstől ténylegesen kifizetni, azután évenként emelkedően többet, a 12. évben már csaknem 32 millió pengőt és a 13. évben már mind ki lenne fizetve. A fizetés folyamatos volta folytán természetesen szükséges lenne sorrendet megállapítani a sorrendben egy kategóriába esők közt esetleg sorsolást lehetne rendezni. Miután pedig ugyis különböző a birtokkategóriák szerint a kifizetésre való törvényes igény is, tehát ennek is érvényt lehetne ez uton szerezni.

Javaslatomnak nem lényeges része, amellyel állana vagy dőne sorsa, a fenti összegszerű illusztrációhoz használt ama feltevés sem, hogy mennyi fog egy-egy évben tényleg befolyani a haszonbérre és vételtörlesztésre. Az alapítélet az, hogy bármennyi folyjék be az egész 1.050,000 hold után, azt mindenestre kizárólag a 600,000 hold évi haszonbérének és vételtörlesztésére kell fordítani mindaddig, amíg az kifizetve nincs s csak azután jön az állam. Nagy hátralékok esetében lassabb a folyamat, ilyenek hiányában gyorsabb. Az általam javasolt adminisztrációs apparátus felállítása esetében hamarosan, mondjuk egy évvel a vételtörlesztés megállapítása után beállna a normális állapot, az elkerülhetetlen hátralékok kis tételre korlátozódnának. Végtelen veszteség mindenképen csak a haszonbérnél, illetve kamattörlesztésnél merülhet fel, mert az elhagyás, fedezet hiányában való kimozdítás csak haszonbérvesztéssel járhat, a vételtörlesztés az új birtokos, habár később is, teljesen meg fogja fizetni. A legnagyobb veszteség a régen birtokbaadott területek felgyűlt haszonbérének merülhet fel, ennek a veszteségnek a kérdését a kezelés átvétele előtt kellene valahog rendezni. A javaslatom szerinti vételtörlesztést viszont siettetni a törlesztési tervtől eltérő vételtörlesztések. Ha számítani kell, főleg a mai helyzet likvidálása kapcsán, de némileg azután is, főleg eleinte haszonbérvesztésekkel, igen tetemes rendkívüli vételtörlesztések is lesznek, mert nemcsak a törpe- és kisbirtok kiegészítésére fordított mintegy 300,000 hold árát fogják, hacsak törhetők lesznek a gazdasági viszonyok, gyors tempóban kifizetni, de a többi falusi kategóriáknak juttatott földek árának egy része is hamarosan kifizetésre fog kerülni, mert azok új gazdái sem teljesen vagyonatlanok.

Ha e tervezetet a többi itt felmerült tervvel és észrevétellel állítom szembe, a következőket kell kiemelnem:

Az én tervezetem előnye mindenképp az, hogy semmiféle kiváltságos helyzet nem fog, egyszerű kormányfelhatalozás alapján bármikor foganatosítható. Csak az 1928/29. évi költségvetésből kell kihagyni a vagyonváltás hozadékának megfelelő összeget. A kormány ideiglenesen lemond évi 9 millió pengő hozadékról és a befolyó tőketörlesztésekről. De mindkét tétel amugy is rendkívüli tétele az állami költségvetésnek és a mai pénzügyi helyzetben nélkülözhető.

Javaslatom effektív fond perdut nem kíván a kormánytól, csak időközi kamatvesztés az, amit vállal és erre is némi fedezete van. Ez a kamatvesztés sem tesz ki azonban semmiesetre 175 millió pengőt.

A tervezetnek autohton volta az összes szabályozások, törlesztések és fizetések szabályozásának teljesen rugalmas megállapítását engedi meg. Nem kell külföldi vagy egyéb hitelcsoportok hátrányos kívánásaihoz alkalmazkodni. A földhözjuttatottak tetszés szerint törleszhetnek, szemben a kötelező évi annuitással, terheiken könnyíthetnek.

Nem kellene mélyreható törvényhozási intézkedéseket sem statuálni. A mindenkori helyzethez nagyobb mértékben lehetne alkalmazkodni. De a fizetések közös rendszerbe is hozhatók a vagyonváltás szabályok alapján, amelyek a közönség előtt már ismeretesebbek. Végül a telekkönyvezés megfelelően rendezhető, aminek a földhözjuttatottak szempontjából szükséges voltára külön kitérni nem szükséges.

Hátránya a tervezetnek, ami idegenkedést okozhat, kizárólag csak a megváltási összegek részletében való kifizetése. De mi ez a 13 év azzal szemben, hogy 30%-ot a másik javaslat is elnapol 35 esztendőre? Hátrányként hozták fel azután az általam javasolt vételtörlesztés megállapítását a magam részéről azért választottam, mert legegyszerűbbnek találtam a vagyonváltásigföldre megállapított szabályokat kiterjeszteni a megváltott területekre is, ami azon-

ban nem szükségszerű feltétele javaslatom végrehajtásának. Bátor vagyok rámutatni arra, hogy abban az esetben, ha nem az 500 pengős holdankinti vételtörlesztést vesszük alapul, hanem az előadó úr javaslatában megjelölt 900 pengőt, ez is csak annyit jelent, hogy a 300 millióval szemben 540 milliót kitevő vételtörlesztés nem 13 esztendő alatt folyjék be a felemelkedett annuitás mellett, hanem 17 év alatt. Az állam pedig ugyanabban a helyzetben maradna, mert igaz, hogy 8 évig kapná csak az annuitást, de magasabb annuitást kapna (380 millió pengő helyett 385 millió pengőt), csak valamivel később kapná ezt meg. Így volnánk egy közönséges vételtörlesztésen is. Ha példának okáért 700 pengős alapon számítanánk, akkor 15 év alatt történne a letörlesztés. Megjegyzem még a világgosszág kedvéért, hogy a holdankinti 45 pengős határt, amelyet az előadó úr is elfogad, mint olyan maximum összeget, amely a földhözjuttatottak által viselendő, 691 pengős vételtörlesztés mellett éri el az annuitást. Eddig tehát, ha az érdekeltek a kormányval meg tudnának ebben egyezni, nyugodtan el lehet menni.

Ami azután javaslatommal szemben a másik kifogást illeti, hogy a tulajdonosok nem kapnák meg egyszerre a követeléseiket, erre nézve bátor vagyok rámutatni arra, hogy nincs akadály annak, hogy ha ezt a tervezetet ilyen módon megvalósítják, adandó alkalommal, megfelelő körülmények között egy külön hitelakció — amely azután tényleg hitelakció legyen — megoldja ennek a nehézségnek kiküszöbölését. Ez semmi egyéb, mint egy eszközpótlási művelet, amely megint bizonyos pénzbeli áldozatot követel és megvalósítása csak attól függ, hogy miképpen tudjuk a kérdést elrendezni, mert a terv szerint az állam fond perdut viselni egyébként nem volna kénytelen. Elvileg azonban semmi akadály sincs annak, hogy a javasolt megoldásba egy esetleg kifizetendő hitelakció kapcsolódjék bele és átvegye az államot annak a feladatnak lehonyolítását, amelyet egyelőre az én javaslatom szerint feltétlenül magára kell vállalnia.

Végül arra kívánok rámutatni, hogy a kérdés elintézésére nagyon sürgős. A mezőgazdaság rá van utalva a pénzügyi rendezés során folyósíthatóvá tételre. Nem igazságos, hogy a földet elvették, drága hitelekkel legyenek kénytelenek dolgozni, ahelyett hogy elvett földjük ellenértékét használhatnák fel. De a késedelem egyébként is a nehézségek fokozásával jár. Szaporodnak a rendezést megnehezítő hátralékok és szaporodnak a különbségeket fokozó bírói ítéletek is.

Felhasználom befejezéséig két konkrét javaslatot kívánok tenni és kérem azoknak megfontolását.

Első javaslatom az, hogy addig is, amíg valamely megfelelő hitelakció megvalósítására sor kerülhet — ami ma még a jövő zenéje — a gazdátársadalom egységesen az én javaslatom mellé állva kérje a kormánytól az annak megvalósításához szükséges elvi elhatározást és ez alapon a munka megkezdését, jelezve, hogy bármikor örömmel látja, ha ebbe egy hitelakció is belekapcsolódik.

A második a következő: már egy év óta foglalkozom azzal a gondolattal, nem lehetne-e a megváltott földek pénzügyi kezelését teljesen magánvállalkozás formájában egységesen, központilag megkonstruálni. Már a múlt telen elő akartam állani e tervvel, de midőn a Propaganda Szövetség megalakult, úgy találtam, hogy meg kell várnom a Szövetség munkájának kialakulását, mert annak elébe vágni nem akartam. Egy év így elveszett, viszont ezalatt a dolgok sokban tisztázódtak és kijelentem, hogy a magam részéről szívesen résztvennék a Szövetség olyan irányú akciójában, amely az általam előterjesztettek alapján kidolgozandó munkaterv szerint megkezdésére az akcióban önként résztvenni kívánó birtokosok megváltott területeinek kezelését. Azt hiszem, ha ez sikerülne, utat lehetne mutatni az általános rendezésre és nagyban előmozdítanók a kérdés végleges megoldását is. Mindazok az urak, különösen uradalmi ügyészek urak, akikkel e tervemmel eddig közltem, a legteljesebb megértéssel fogadták azt. A terv megvalósítása esetén bizonyára fontos tanulságokat szerezhetnénk arra nézve, miképpen áll egyáltalában a helyzet, mik a nehézségek, hogyan lehet a leggyakorlatibb rendszabályokkal a járadékok befolyását biztosítani és az így szerzett tapasztalatok alapján rá tudnánk mutatni arra is, hogy miképpen lehet az évenként esedékessé váló összegeket tényleg kifizetni.

Ezekben voltam bátor az előadói javaslatra a magam részéről észrevételeimet megtenni és a magam javaslatait előterjeszteni.

Járadékot kapjon a földbirtokos vagy vételtörlesztés?

Földes Mór dr.: Múltóztassék megengedni, hogy Neuhauer képviselő úr felszólalására, amelyet egyébként a Közgazdasági Szemlemben megjelent cikkből már előzetesen is ismertem, egy-két megjegyzést tegyek.

En a kérdés lényegét abban látom, hogy mindenképp tisztába kell jönnünk azzal, vajon járadék után kívánjuk-e kifizetni a birtokosokat, vagy pedig olyan pénzügyi megoldási módot keressünk-e, amely őket a tőkéhez, a földek megváltott területek ellenértékéhez, vagy legalább annak egy részéhez mielőbb hozzájuttatja.

Az én tervezetem kiindulási alapja az volt, hogy fakultatív legyen a megoldás. Ott, ahol a birtokosnak nincs szüksége arra a tőkére, amelyet elvesztett területe képvisel, ott, ahol a birtokos megelégszik azzal, ha járadékhoz jut, a birtokos

megévezhet a földhözjuttatással abban, hogy az járadékot szolgáltatson neki s itt semmi egyéb kormányzati intézkedésre szükség nem lesz.

En azonban számoltam azzal, hogy a birtokosoktól nagyrésze nincs abban a helyzetben, hogy ezt a megoldási módot válassza. Gondolni kell tehát azokra — és az én tervezetemben voltaképpen ezekre vonatkozik — akik ezt a megoldási módot anyagi helyzetüknél fogva nem fogadják el, akiknek nem megoldás az, hogy 25—30 esztendőn keresztül járadékot kapjanak, hanem akiknek a földek megváltott területek ellenértékére feltétlenül szükségük van. Kerestem a megoldást és ott igyekeztem azt megtalálni, ahol az egyfelől a megváltást szenvedők, másfelől a földhözjuttatottak érdekeinek összeegyeztetése mellett lehetséges. Arra az eredményre jutottam, hogy lehetlenség ezt a kérdést az állam jelenlegi teherbíró-képessége mellett teljes egészében megoldani, megkísérletem tehát egy olyan megoldást, amely legalább részben hozzájuttatja a birtokost az őt megillető kártalanítási összegnek, a tőkének egy részéhez. Ha pedig ez a célunk, azt egy megfelelő hitel-tranzakció nélkül elérnünk nem lehet.

A másik része a kérdésnek az, milyen kártalanításhoz kívánom juttatni a birtokost, tőkeösszegben átlagban mennyire értékelem az ingatlant, amelyet a földhözjuttatottak részére átengedek. Legyen szabad itt a vételtörlesztésre kissé részletesebben kitérnem.

Tervezetemet sok támadás érte amlatt, mert átlagban 900 pengős árat számítottam, bizonyára amlatt, mert az illetők tulajdon nem kísérték kellő figyelemmel előterjesztéseimnek ezt a részét. Azt mondtam: a vagyonváltásigrendeltek elvi rendelkezéseit kell alkalmaznunk a megváltott területekre, anélkül azonban, hogy azoknak az árat is elfogadjuk. Mint hogy a vagyonváltásigrendeltek elvi alapja az, hogy a kataszteri tiszta jövedelem alapján számítják ki az egyenértékű, ennél fogva az én kiindulási alapon az volt, hogy a 10 korona kataszteri tiszta jövedelmű földnél — amely búzatermő — 120 kilogramm búzahaszonbért számítottam, a buza árát 30 pengővel vettem s így jutottam el oda, hogy a terület egyenértékű a bér 25-szörösével számítva, azt kat. holdankint 900 pengővel számítottam. Ez tehát a 10 korona kataszteri tiszta jövedelmű földnek az ellenértéke. Természetes, hogy kisebb az 5—6 korona kataszteri tiszta jövedelmű és nagyobb a 15 korona kataszteri tiszta jövedelmű föld értéke, a 900 pengős (magyar holdankint 675 pengő, 582 aranykorona) átlagos ár azonban túlzottnak nem mondható.

Neuhauer képviselő úr azt a megoldási lehetőséget, amelyet ő ajánl s amelynek lényege abban áll, hogy az állam a vagyonváltásigföldeken rejlő értéknek felhasználása nélkül elégtételt a megváltást szenvedettekkel s az állam hozzájárulása csak abban állana, hogy nem ma kapnák meg az ellenértékét, hanem 10—13 esztendővel később, úgy hozza ki, hogy egy kat. hold értékét 500 pengős alapon veszi és ezen az alapon jut el ahhoz az eredményhez, hogy az 500 pengős értéket területen elegendő volna a vagyonváltásigföldek annuitása 12 esztendőn keresztül ahhoz, hogy a megváltást szenvedettek kifizetését kielégítsék. Az ő számítása az, hogy 600,000 holdból kivételül, 500 pengővel számítva 300 millió volna az, amit a megváltást szenvedők ezen a címen kapnának. Ezen az alapon tényleg ki lehet hozni azt, hogy 13 esztendő alatt a vagyonváltásigföldek jövedelmeinek beszámításával, 6,5%-os annuitás alapján ezek a követelések ki legyenek egyenlítették. Abban a perben azonban, amikor a 900 P kat. holdankinti áralapra kell helyezkednünk, viszont változik a helyzet, mert ebben az esetben a 600,000 hold föld egyenértékű nem 300, hanem 540 millió pengő és akkor az az összeg, amely a kétféle földek bérjévedelméből befolyik éspedig a vagyonváltásigföldek után 6,5%-kal körülbelül 13 millió, a 600,000 hold megváltott terület után körülbelül 19 millió, összesen tehát 32 millió pengő. Amint azonban a vételtörlesztés 900 pengős alapon számított, akkor 540 millió pengő után 6 és fél százalékos annuitást számítva, szükségem van a megváltást szenvedők részére évenként 35,262,000 pengőre. Mivel az előbbiek szerint csak 32,560,000 pengő folyik be, hiányozni fog évenként 2,700,000 pengő. Ezt évről-évre az államnak kell majd pótolnia s így sohasem kerül rá a sor arra, hogy a vagyonváltásigföldek árából valamit megkapjon, azok ellenértéke teljesen felemésztenék és emellett szükség lesz évenként még erre a 2,700,000 pengőre is. De e megoldás mellett az egymillió hold területből kiesik legalább 10 százalék, amely után a befizetések nem folynak be, ez az összeg az állam terhére ismét növeli s így évenként nem is 2,700,000, de legalább 5—6 millió pengőt kell még ráfizetnie.

A kérdés lényege mindenképp az, mi lesz az elvett területek ellenértéke, mennyit kell érték fizetni. Egészen más a helyzet, ha 300 milliót kell kifizetni a 300,000 holdért, mintha 540 milliót, 300 millióval csak 25 esztendő alatt kapnák meg a birtokos az amortizációs részletekben az elvett terület ellenértékét. Ez 96-os árfolyam mellett 6 és fél százalékkal számítva holdankint 54 pengő megterhelést jelent évenként s erre is csak akkor kerülhetne a sor, ha a birtokos földjéért járadékot kíván kapni.

Nem tudom követni Neuhauer képviselő urat azon a nyomon, hogy a vagyonváltásigföldek ellenértékénél nem tehet ki többet a megváltást szenvedőnek járó összeg sem. Ezek a váltásigföldek évek hosszú sora óta ugy kezeltetnek, mint állami területek, amelyek elsősorban hadirokkantak, hadiözvegyek,

A nitrogénmentő tőzeg!

Ha sok a szalmája, okvetlen használjon a tőzegkorpát!

Ha kevés a szalmája, használjon almózáshoz tőzeget szalmával fedve! // Szükséglet számosállatonként és naponként 2—3 kg tőzeg és 1—2 kg. szalma.

Ha nincsen szalmája, almozson tisztán tőzeggel! Szükséglet naponként és számosállatonként 4 kg. tőzeg.

Jelenlegi áraink vagonfélékben helyt Fekete-bézsény állomás vagonba rakva 10.000 kg.-ként:
Tépetlen tőzeg, kockákban ——— P 130.—
Tépett tőzeg, ömlesztve ——— P 200.—
Tőzegkorpa, ömlesztve ——— P 220.—
Tépett, préselt és bálázott tőzeg ——— P 235.—
+ 2% forgalmi adó!

GRÖF ZICHY BÉLA FONYOD-FEKETEBÉZSÉNYI
TŐZEGTELEPEINEK BÉRELETE
TELEP: FONYÓD.

Központi iroda: Budapest, V., Sas-utca 25.
Telefon: Feréz 29-78

OLYAM.

y az járadékot
ti intézkedésrebirtokosoktól
megoldási mód
én tervezetem
megoldási mód
akiknek nem
tül járadékot
területek ellen
megoldást és
a megváltást
ekének össze-
nyre jutottam,
legi teherbíró-
megkíséreltem
részben hozzá-
összegnek,
egy megfelelőártalanításhoz
aban mennyire
juttatottak
kérdésre kisséátlagban 900
mert az illeték
téseimnek ezt
ndeleket el
t területekre,
adnók. Mint-
hogy a katasz-
egyenértéket,
y a 10 korona-
buzatermő
a buza árát
terület egyen-
holdankint
na katasztri-
észetes, hogy
n és nagyobb
értéke, a 900
aranykorona)veget, amelyet
am a vagyon-
ból elégtől ki-
járulása csak
térket, hanem
egy kat. hold
jut el ahhoz
t területeken
12 esztendőn
k követelését
ki kintulva,
a megváltást
apon tényleg
nyonváltás-
annuitás alap-
nk. Abban a
inti áralapra
mert ebben
300, hanem
étféle földek
földek után
megváltott
t 32 millió
pon számít-
os annuitást
dók részére
szerint csak
nt 2.700.000
tlnia s így
áltásföldek
n felemész-
a 2.700.000
d területből
etések nem
növeli s így
110 pengőtelvért ter-
szen más a
ért, mintha
pná meg a
et ellenérté-
l számítva
t s erre is
t járadékot
nyomon,
et ki többet
a váltás-
pint állam
lőzvegek,

nincstelenek részére osztatnak ki. Megállapított a bér két-három esztendővel ezélt egy bizonyos összegben, jött utána újabb, majd ismét újabb, most a harmadik rendelet, ami or a buza ára 20 pengős alapon számított. Ez mind megokolt és jogos lehet a legszegényebbekkel, a legnyomorultabbakkal szemben az állam részéről, de abból, hogy az állam így kezeli ezeket az ő tulajdonát képező területeket és elsősorban ilyen szociálpolitikai célokra kívánja azokat felhasználni, nem következik, hogy a megváltást szenvedők is elesse az elvett ingatlanok ellenértékétől. (Helyeslés.) Amikor tehát megoldást akarunk keresni arra, hogy a birtokos ne csak járadékossághoz, hanem tőkéhez jusson és hogy a megváltási ár a földek valódi értékét és ne a vagyonváltásföldek árát közelítse meg, nem tudok más eredményre jutni, minthogy ezt a tőkét valahonnan elő kell teremteni, mert hitem az, hogy nem lehet kielégíteni a birtokosság jogos igényeinek nagyrésztét, ha tisztán csak járadékalapon akarom a kérdést megoldani. (Helyeslés.)

Neubauer Ferenc: Félreértett szavaim megvilágítása címén vagyok bátor földes dr. néhány megjegyzésére reflektálni. Bizonyos számítás alapot figyelembe kellett vennem. Megengedem, hogy nem szimpatikus a környezetben, ha arra az álláspontira helyezkedtem tervezetemenk összegszerű kiszámításánál, hogy körülbelül a vagyonváltás értékén kell majd odaadni a megváltott területeket is, érte ezalatt azt, hogy ezzel a tényleges és valóságos ellenérték kiegyenlítő legyen s ne fedezzen a kormány vagy az állam valaminő differenciát. Ezt azért választottam, mert a természetbeni vagyonváltásföldek bekapcsolása a földbirtokreformba és azok kiosztása a vételárak megállapítására is bizonyos következménnyel járt olyan értelemben, hogy ezek között s a megváltott földek között lényeges diszparitás nem lehet, mert nem lehetne a közneppel megértetni, hogy az egyik darab föld értéke miért más, mint a másiké. Megengedem, hogy a vagyonváltásföldet elsősorban a gyenge existenciák, ha tirokkantak, hadiözvegyek, hadiárva, katonaviseltek kapták meg, de ezek között is van sok olyan, aki esetleg két címen is kapott földet, mint hadirokkant is és törpebirtokának kiegészítése címén is. (Ellentmondások.) Különös volna, ha valaki vagyonváltásföldet és más földet is kapott és azután egészen más összeget kell, hogy fizessen az egyik földért, mint a másikért. En az arra kérem a t. bizottságot, hogy ezt a kérdést, az ellenérték kérdését a tárgyalásból egyelőre mellőztassék teljesen kikapcsolni.

Kijelentem előadásomban, hogy nem okvetlenül szükséges ahhoz a házhoz ragaszkodnunk, amelyen én számításaimat eszközöltem. Mert hogyha én a vételárát 500 pengő helyett átlagban 900 pengőre teszem, mint az előadó ur, abban az esetben is megáll a tervezetem. Azt természetesen nem követelem és nem is gondoltam soha arra, hogy a földhözjuttatottak bárki részéről bármilyen ajándékban részesüljenek abban a formában, hogy ne legyenek kénytelenek megfizetni azt a teljes árat, amelyet a megváltást szenvedett kapni fog. Ha tehát az én számítás tervezetemen olyan irányú változtatás történik, hogy nem 500, hanem 900 pengő lesz a holdankinti kifizetendő vételár, akkor a 6 1/2 százalékos annuitás nem holdankint 3256 pengőt fog kitenni, mint eredeti tervem szerint volt, hanem felemelkedik 5880 pengőre. Ennyit kell a juttatottaknak fizetniük, ennyivel több folyik be. Befolyik tehát az egy-millió hold után 32.560.000 pengő helyett kerekén 48 millió pengő. (Közbeszólás: Ha befolyik.) Ebből a 48 millióból az a nem egészen 13 millió pengő, ami a vagyonváltásföldek után folyik be és így nem emelkedik, a kisebb részt képezi és éppen mert ez a kisebb rész, tehát az 540 millió pengő kifizetése ellenére, ha a 32 millió helyett 48 millió áll rendelkezésre, végösszegben — minthogy a kamat is többet tesz ki 540 millió után, mint 300 millió után — el fog tolni a vételárak teljes kiegyenlítése és nem 13, hanem 17 esztendő lesz szükséges 900 pengő mellett annak teljes törlesztésére. Mivel azonban a 600.000 hold föld után 900 pengős alapon 8 év marad az állam részére évenként 48 millióval, az állam később, de teljesen megkapja az ellenértéket, 384 millió pengőt. A lényegét és a megoldási lehetőséget tehát az ár kérdése egyáltalán nem érinti, nem érintené még akkor sem, ha 900 pengőből felül emelkednék az átlagos vételár, mert akkor is csak bizonyos eltolódás állna be, de a hátralekös rövidebb idő alatt, a nagyobb annuitásból éppen úgy befolyik az állam részére az, amit a megelőző időben a megváltást szenvedetteknek átengedett.

Második megjegyzésem az, hogy egyáltalán nincs szó az én javaslatomnál a megváltást szenvedetteknek járó kártalanítás járadéka való alásításáról. Elismerem, hogy jobb volna, ha olyan megoldást lehetne találni, amelyenél egy összegben lehetne kifizetni az ő-szes vételárakat, mert csak ez volna igazságos és ez volna a legnagyobb hasznára a magyar mezőgazdaságnak, mert egyszerre hatalmas tőkét kapna, amellyel adósságait törleszthetné és intenzívebb több-termelést kezdhetne. Ha azonban ez nem lehetséges, akkor állítom, hogy az én javaslatom még a 17 esztendő időhatárral is alig hátrányosabb annál a számításnál és tervnél, amelyet az előadó előterjesztett. Alig hátrányosabb, mert hiszen ott is csak a vételár 70 százalékáról van szó és az is kérdéses, mikor lehet e 70 százalék ügyét megoldani. Hiszen a külföldi kölcsön alapján való megoldás nehézségeire klassziku-

san rámutatott imént felolvasott beadványában Debreczeni Sándor is.

Ezzel szemben semmi akadályja sincs annak, hogy az évi törlesztések folyamatos kifizetése e 13-17 esztendő alatt megfelelő megoldást nyerjen. Semmiféle számítás nem vezettem ebben az irányban, de nem tudom elhinni, hogy az én tervem az államtól nagyobb áldozatokat követeljen fond perdu gyanánt, mint az az áldozat, amelyet az előadó javaslat ró az állam terhére. Am ebben az esetben mindenki megkapja, ha nem is rögtön, mint ahogy a másik javaslat sem valószínűleg meg rögtön, a neki járó összeget, ha pedig a részletek eszkomptálása is megvalósítható, még rövidebb idő alatt kapná meg mindenki a teljes összeget s nem annak 70 százalékát. A megoldásnak különben is csak egy része a Földes dr. által számításbavett 300.000 hold, mert hozzájön ehhez, mint szintén előteremtendő és a megváltást szenvedetteknek rendelkezésére bocsátandó tőke, a többi 250.000, vagy az én számításom szerint 300.000 hold vételárának kérdése is, amelyről az előadó javaslat nem szól. Pedig ha ezt kikapcsoljuk, akkor a megváltást szenvedetteknek tényleg nem is a vételár 70 százaléka, hanem csak 35 százaléka jut, csak ennyit fognak kapni, mert csak a tőlük elvett területeinek a fele után kapják meg a 70 százalékot.

A vita.

Hász Antal: Felolvassa a fontiekben már ismertett elő-terjesztését.

Szigeti Pál: Neubauer szerint az állam vette el a földet, tehát öneki is kötelessége a birtokosokat kártalanítani. Ezt megtoldom azzal, hogy ezt nemcsak kötelessége megtenni, hanem az államrezon is azt kívánja, hogy az állam beavatkozzék e kérdésbe, hogy az végre valamiképpen nyugvópontra jusson.

Nemcsak magánjogi kötelessége ez az államnak, de érdeke és hivatása is. Mert nem tartható fenn tovább is az az állapot, hogy a birtokos állandóan szemben álljon az egész falu népével. Nem intézményesíthető az sem, hogy adósok legyenek, akik nem akarnak fizetni, akik elhúzzák a fizetést, akik gyűjtik a nyakukba az adósságot, akik nem tudnak semmit behajtani, akik azt sem tudják, mivel tartoznak, akik nem fizetnek, csak egy nagy nyomást éreznek; egy rém meredezik rájuk, hogy adósságuk van, tartozásuk van, de nem tudják mennyi s nem tudják, hogy mikor és hogyan fognak az megfizetni.

Azt hiszem, a közvélemény tolnáca vagyok, ha azt kívánom és várom a kormánytól, hogy ebben a kérdésben csináljon végre rendet. Nem is kívánom, hogy nagyon jól csinálja azt, de intézze el, esetleg kevésbé jól, jogilag talán kevésbé kielégítő módon, de intézze el és vegye le ezt a dolgot a napirendről.

Mert hogy ez megoldhatatlan volna, azt nem lehet állítani. Elvégre értéket vittek el, földet. Odaadtak olyanoknak, akiknek tulnyomó részben mégis csak volt valamijük és ha nem is volt, akkor is kaptak valamit, egy darab földet, amelynek értéke van. Nem képzelték el, hogy ezáltal, hogy egy darab földet kaptak, annyira fizetéképtelenek lettek, hogy most már egyáltalán nem tudnak többé fizetni. A baj ott van, hogy elhitették velük, hogy nem is kell fizetni és ezzel tüzesóvat dobtak a közelébe (Úgy van) és ebből a bajból nem tudunk szabadulni, ha ezt a csóvát idején el nem oljuk. Az igazgatásnak olyan tág tere nyílik ezzel azok számára, akik az ilyen helyzeteket ki akarják aknálni, hogy nem lesz elég esendőr és karhatatlan a rendcsináláshoz, ha erre valóban sor kerül. Fizetni, ha keveset is, tud aki földet kapott. Nem mondom, hogy fizesse meg az egészet. Elsiratuk a földünket, elfeledjük tiz év álmattal éjszakáit, de azt kívánjuk, hogy ebben a kérdésben végre rend legyen s ha már nem kaphatunk annyi pénzt, amennyit a földünk megért, de kapjunk valamit és mielőbb. Nem is annyira azért, hogy az a pénz mihozránk befolyjék, bár nálam is és nagyon sok másnál is volna jelentősége, hanem azért, hogy ez a rendezetlenség, ez a kaosz, amely alkalmas arra, hogy esetleg az egész ország nyugalmát felforgassa, végre megszűnjék. Nagyon kérem a magyar királyi kormány jelenlévő képviselőjét, hogy legalább arra nézve tegyen megnyugtató kijelentést, hogy a kormány érzi, hogy itt az állam kötelessége és hivatása az, hogy ebbe az ügybe sürgősen beavatkozzék és amennyiben szükséges, pénzügyi áldozatokkal is segítségére legyen azoknak, akik kötelezettségeiket teljesíteni semmiképpen sem tudják.

Papp-Szász Tamás: Egy részletkérdésre óhajtanám felhívni a figyelmet, amely szintén a pénzügyi kérdés megoldásának komplexumához tartozik és ez a behajtás kérdése. Mindennél a közadók módjára való végrehajtás sürgősségét talalom. Megvallom, hogy nekem a közadók módjára való végrehajtás nem rokonszenves és pedig két okból. Először is, ha az OFB rendel el a végrehajtásokat, az hibetetlenül nehézkes és hosszadalmas dolog. Vannak rendes bíróságaink, ha már az OFB meghozta azt az ítéletet, amely jogerős és végrehajtható, ott vannak minden járásbírósnál a rendes bírósági végrehajtók, fogatatosíták azok a végrehajtást. Mi célja van annak, hogy a megváltást szenvedők kérvénye Budapesten három-három példányban hónapokig

elfekdjék az OFB-nál, amíg végre valahára a községi jegyző megkapja azt a közadók módjára való behajtás végett. A másik ok az, hogy a községi jegyzők is csak emberek s bár nem akarom a megbízhatóságukat, vagy lelkiismeretességüket gáncsolni, de méltótlanság elképzelni, milyen kollektív és lehetetlen helyzetbe kerül a községi jegyzője 30-40 végrehajtást szenvedővel szemben s bizonyos, hogy ez a végrehajtás sikerét is valamennyire befolyásolni fogja.

Eppen ezért helyesebbnek tartanám, ha az OFB ítéleteit a rendes uton, az illetékes vidéki járásbíróságok hajtánák végre.

Kégl János dr.: Az elhangzott felszólalások csak még inkább kidomborítják a kérdés nehézségeit. Mindannyian tudjuk, hogy minden baj gyökere ott van, hogy amikor a föld-reform megindult, pénzügyileg előkészítve nem lett. Ez mindig megbosszulja magát. Ezért van az is, hogy a különféle tervok, a különféle indítványok, amelyek a pénzügyi megoldásnál felmerülnek, tulajdonképpen mindig csak eshetőséggel számolnak. A posztulátumok, amelyek itt egymással szemben állanak, ugyszólván kizárják, hogy valamennyi érvényesüljön. A földreformtörvényben benne van a teljes kártalanítás elve, de ezzel szemben áll az, hogy a földhözjuttatottak nagyrésze nem bír egyébbel, mint csak éppen azzal a földdel, amelyet most kapott, annélfogva nála anyagi garancia nincsen. Ezt az ellentmondást kell most áthidalni. Nem áthidalás az, hogy mivel az állam vette el a földet, fizessen is most az állam, mert az állam mi magunk is vagyunk, amit fizetni kell, az a mi adónkból fog kikerülni. De emellett az állam nincs is abban a helyzetben, hogy ezt az — úgy mondjam — erkölcsi zsróját 100%-ig azonnal likvidálni tudná és a hitelviszonyok sem olyanok, hogy ezt kölcsön útján megoldhatná, már csak azért sem, mert az állam meg van kötve és csak a népszövetség hozzájárulásával vehet fel ilyen kölcsönöket és én azt hiszem, hogy a Népszövetség erre a célra külföldi kölcsönnek a felvételét bájosan engedélyezné.

Az osztrák abszolutizmus annak idején papírral, földtehermentesítési kötvényekkel fizetett, amelyek a névértéken jóval alul kerültek forgalomba és a birtokosok tetemes károsodást szenvedtek. Ebből még egyszer nem kértünk.

A gyakorlatilag lehetséges megoldásokat vizsgálva, az előadó lelkiismeretesen kidolgozott javaslatában élelnek tart terv kiindulási pontja az, hogy az pénzügyileg tényleg megoldható, hogy a 35 plusz 35 százalékot valóban meg lehet szerezni és a megváltást szenvedetteket ezáltal ahhoz a tőkeösszeghez juttatni, amelyre mindannyiunk meggyőződése szerint nemcsak joguk, de szükségük is van, mert ezek alatt az évek alatt nemcsak adósságokat csináltak, de a közterheket is viselték a juttatottak helyett s így hiányzik a tőkéjük és nem várhatnak arra, hogy a pénzüket valamikor, évek múlva több részletben megkapják, mert ezzel magukon segítenek nem tudnak és a járadék nem is az, ami a törvényben ki van mondva, nem a teljes kártalanítás, hanem annak csak bizonyos százaléka. Ha a kamatfeltelek egyenlők volnának, vagyis ugyanolyan kamatozás mellett tudnánk kölcsönökhöz jutni és tudnánk azt visszafizetni, akkor csak finansziális művelet volna az egész, de nem így van. Amit a Neubauer-féle terv szerint kapnánk, az öt százalékos kamattal többet nem jelent s azt tudjuk, hogy a megváltást szenvedő 10-15 százalékot fizet, ha tőkét akar kölcsönözni.

A Földes-féle megoldás tehát a gazdák szempontjából feltétlenül kívánatosabb volna, mert hozzájutnának a tőké 70 százalékához, kamatvesztésük csak 30 százalék után van. Ha azonban ez finansziálter nem valószínű meg, akkor tényleg nem marad más hátra, mint a másik mód, csak az a fontos, hogy mentől hamarabb megkezdődjék a megváltást szenvedettek részére a fizetés. Mert abban igazunk van az előíttem szólóknak, hogy ha nem fizetnek a földhözjuttatottak egy-három-négy-öt évig, akkor átmege a köztudatba, hogy nem is kell fizetni és akkor sokkal nehezebb őket fizetésre bírni, mintha ez hamarabb megkíséreltetett volna.

Gondolni kell minden eshetőségre, ezért ha nem volna az a megoldás lehetséges, hogy a gazdák megfelelő kölcsönművelet útján tőkéhez jussanak és így a másik megoldást kellene választani, úgy kellene azt csinálni, hogy a megváltott föld telekkönyvének B) lapjára feljegyeztetnék, mint annakidején a földtehermentesítés és a földözdezmaváltás, hogy ezt a földet ennyi és ennyi váltásig terbeli. Ezeket megint csak az államnak kellene beszélnie, mert nem tudom elképzelni, hogy az egyes megváltást szenvedők bankári tevékenységet folytassanak. Sajnos azonban, a megoldás mellett nem lesz elkérhető, hogy a gazdák ne papírost kapjanak. Gondolni kell azonban arra is, hogy mi legyen ezekkel a papírosokkal. Azoknak értékük kell, hogy legyen és ezért gondoskodni kell arról is, hogy forgalomképesek legyenek, a közpénztárak által óvadéku elfogadjassanak, bizonyos százaléki lombardhitel fedezetéül szolgáljanak stb. Ez fontosabb kérdés, mint a kamatozás. Ezt az állam annál inkább biztosíthatná, mert hiszen tulajdonképpen az ő felelőssége és garanciája mellett történnek az egész lebonyolítás.

Kétségtelen, hogy a megváltást szenvedők itt is kamatvesztéséget szenvednének, mert hiszen e papíroknál nem volna olyan kamatozás előírható, mint amennyit a maguk szükségletei után volnának kénytelenek fizetni. De amint

INTERNATIONAL

1, 1 1/2, 2, 2 1/2 gyorsjáratu és 3-, 4-, 5-tonnás nehéz

teherautomobilok

kedvező fizetési feltételekkel kaphatók:

SZÉKELY GARAGE, Budapest, VIII., Práter-utca 44/B

Telefon: József 354-08

7958

Telefon: József 354-08

az előbb mondtam, itt olyan posztulátumok ütköznek össze, amelyeket teljes mértékben kielégíteni nem lehet s ezzel a helyzettel meg kell alkudnunk.

En azt hiszem, hogy nekünk nem az a feladatunk, hogy egyetlen javaslatot tegyünk a kormány részére, hanem az, hogy minden eshetőségre megoldási módokat ajánljunk. Ha valamelyiknek nincsenek meg a pénzügyi előfeltételei, habár kedvezőbb is és kívánatosabb is, egyelőre le kell arról mondanunk. A lehetőségek terén kell mozognunk, mert ha addig feszítjük a húr, ameddig egyrészt a földhözjuttatottak, másrészt az állam pénzügyi helyzete nem engedi azt meg, küzdelmeink kudarcot vallanak. El kell menni, éppen a törvény alapján, amely teljes kártalanításról szól, egészen addig, ameddig csak ennek a lehetőségé megvan, de azon túl egy lépést sem szabad tenni. Hogy azonban hol van ez a határ, azt az állami pénzügyek minden részletének ismerete nélkül mi megállapítani nem tudjuk. Más érdekek is jelentkeznek az állammal szemben, mint a hadikölcsöntulajdonosok, a tisztviselők, a régi nyugdíjasok stb. Csak az, aki a politikai felelősséget viseli, tehát csak a kormány tudja ezek közül a legelőőbb igényeket kiválasztani és megjelölni, hogy melyik milyen mértékben és milyen sorrendben elégíthető ki. Mi csak azt tehetjük, hogy a megoldási módokat a kormánynak előterjesztjük és felkérjük őt, hogy a lehető legmegfelelőbb és legigazságosabb módon intézkedjék.

Iff. Nemes János gróf: Ma de facto az a helyzet, hogy a vételár és haszonbér kérdésében lehet egyességet kötni, de a valóságban ezek az egyességek nagyon problematikus értékek, mert hiába fixozzuk abban a fizetési napot, ha az egyesség a fizetési napig nem jogerős, akkor akár ne is kötöttük volna azt meg. Azt kellene elérni, hogy a megkötött egyességeket az OFB gyorsabban, valóban soron kívül intézze el. Ha ez sikerülne, igen sok esetben meg lehetne egyeséssel oldani a dolgot és ez az állam teendőit és terheit lényegesen megkönnyítené s a földhözjuttatottaknak is kisebb összegeket kellene fizetniük.

A kiküldött bírók a pénzügyi megoldás tekintetében nincsenek egységes utasítással ellátva s ezért mindegyiknek más és más az egyéni felfogása és gyakorlata. Ezt azonban sem a bírókosságot, sem a földhözjuttatottak nem bírják megérteni.

A papírokkal való kártalanítás kérdése állampénzügyi kérdés és nem tudnám megmondani, hogy az kereszttulajdonos-e. Talán helyes volna, ha ezeket a papírokat a Nemzeti Bank, vagy valamely más altruista intézet az első tulajdonostól bizonyos százalékos lombardköltségre elfogadni kötele volna. Ezzel a papír értéke a földtulajdonosra nézve lényegesen emelkedne. Mindenesetre megfontolandónak tartom azonban azt, hogy a papírok külföldi viszonylatban mit jelentenek. Az oláhok is papírt kínálnak az elrabolt földekért, de azokat mi nem akarjuk elfogadni. Ha esetleg azt a megoldást választanók, hogy papírral fizetjük a földet, át kell gondolni ennek a külpolitikai hátterét is, nehogy az utódállamok arra hivatkozhassanak, hogy mi is papírral fizetünk az elvett földekért.

Mándy Samu: Tulajdonképpen csak azért szólalok fel, mert illendőnek tartom, hogy ehhez a kérdéshez hozzászóljak, annyira fontos a tárgyalás alatt álló ügy. Rekrimálni nem kívánok, de azt meg kell állapítanom, hogy minden bajt az okozott, hogy a törvény, amely egy intézkedést, hogy annak kell a földet juttatni, akinek megvannak az előfeltételek arra, hogy a vételárát le is tudja törleszteni, figyelmen kívül hagyatott. (Ugy van!) Így lett a birtokreformból főből vaskarika. Olyan emberektől akarunk pénzt behajtani, akiknek semmijük nincs, akiknek földet adtunk, hogy azt műveljék, de erre képtelenek.

Két javaslattal állunk szemben. Az egyiket az előadó ur terjesztette elő, a másikat Neubauer képviselő ur. Nem tudom megítélni, különösen első hallásra, melyik a jobb. Megvallom azonban, hogy én pesszimista vagyok. Ha Hadik János gróf urnak sikerülni fog ezt a kérdést megoldani s olyan törvényt alkotni, amely megmenti a megváltást szenvedett vagyonát, akkor szobrot kell neki emelni.

Nem tudok hozzászólni az előadó javaslatához, mert nem mondta meg, hogy az első 35 százalékot és a második 35 százalékot honnan fogja venni. Én nem hiszem, hogy a 70% fedezéséhez szükséges összeg megszerezhető legyen. Ha meg lehetne szerezni, nagyon meg volnék vele elégedve, annyira, hogy a többi 30%-ot el is engedném.

Benne van a törvényben, hogy teljes kártalanítás adassék nekünk. Ez azonban a gyakorlatban nem jelent semmit, különösen a novella óta, amely azt mondja, hogy a vételár is méltányosan állapítandó meg. Általában tényleg a forgalmi érték 60 százalékát szokták megállapítani ezen a címen.

A megváltási ár megállapítását illetően Neubauer javaslata úgy szól, hogy úgy kell azt megállapítani, mint a vagyonváltásföldeknél. Még ezt is jobbnak tartom, mint az OFB megállapításait.

Ha a rendes bíróság elő jönne a kérdés, mondjuk újv után, amikor már megszűnt az OFB, a 900 pengős átlag-árat valószínűleg az sem fogná megállapítani. De ha meg is állapítaná, a forgalmi árból 25 százalékot szívesen elengednék. Ez áthidalná az ármegállapítás mostani nehézségeit. Ha az előadó aki egyébként nagy fáradságot vett magának, összeszedte volna a kataszteri átlagokat is, pontosabban ki tudta volna hozni, hogy milyen pénzügyi szükség van szükség. Igaz, hogy ez kevés az előadó szerint.

Elnök: A birtokosok részére is kevés.

Mándy Samu: Én azok közé a birtokosok közé tartozom, akik abból indulnak ki, hogy örülnek, ha valamit kapnak.

Mayer János földművelésügyi miniszter: Ezt nem szabad mondani.

Mándy Samu: Nagyon örvendek, hogy ezt méltóztatik mondani. Még egy nevezetes kérdésre lérek ki, az ármegállapítás kérdéseire. 10 kataszteri koronás átlag mellett a váltásföld ára nagyon közel jár a valósághoz. Viszont azért van a vagyonváltásföldeknél maximum is, minimum is, mert az alacsony, 8 koronán aluli földeknél e kulcs alapján még megközelítőleg megfelelő árat sem lehet kihozni, magas kataszteri jövedelemmel pedig túl magas árat jönnének ki. Különösen az ártéri földeknél nem lehet más használni, mint a forgalmi értéket. Annakidején eleget beszéltem róla, hogy az ártéri földek egyáltalán vegyük ki és külön szabályozzuk. Ez azonban máig sem történt meg.

Ha tehát nem kaphatjuk meg a földeknek a rendes bíróságok által megállapítandó árat, illetve annak legalább 75%-át, közeledjünk ahhoz az állásponthoz, amelyet Neubauer felvetett s csak azt tegyük hozzá, hogy nyole koronájával megfelelő minimumokat kell megállapítani. A legfontosabb az volna, hogy az ármegállapítás gyorsan történjék. A rendes bíróságoknál is három esztendőig tartana, amíg az ármegállapítással elkészülnének. Most, ha végezni akarunk, nem szabad arra néznünk, hogy néhány pengővel kevesebbet állapítanak meg.

Konkrétumot javaslatba hozni nincsen módomban. Ha a kormánynak elég az, ami itt történt és el fog igazodni tudni, boldog leszek, csak az volna a kívánatos, hogy végre történjék valami. Tölem is több ezer hold földet vettek el részint váltásban, részint megváltásra és még egy fillért sem kaptam érte. A végrehajtásoknak nincs céljuk, árvereztetni nem tudok. Az ilyen bajokon a kormánynak kell segítenie. Nagyon örvendek, hogy a miniszter ur fáradságot vett magának és eljött erre az ülésre, amely iránt az egész ország gazdaközönsége érdeklődik, amint azt az észrevételek is mutatják. Nagyon kívánatos volna, hogy a kormány tényleg meg ezen az őszön terjesszen megfelelő törvényjavaslatot a ház elé. Szó van róla, hogy az igazságügyi kormányzat foglalkozik ezzel. Azt hiszem az igazságügyi kormányzat csak azzal foglalkozik, hogy hogyan kellene az OFB-t átkeresztelni, de hogy hogyan kell a pénzügyi részt megoldani, azt csak a pénzügyi kormányzat tudja elintézni és ha a földművelésügyi miniszter ur kellő szíjjal oda fog hatni a pénzügyi kormányfőnek, hogy egy mondom, rá fog futni az asztalra és azt fogja mondani, hogy a tárcáját köti ahhoz, hogy ez a kérdés tovább így ne maradjon, akkor igenis várhatjuk és hiszünk is benne, hogy lesz valami, mert igaza van a földművelésügyi kormány vezetőjének, hogy ezzel tovább várni nem lehet. Ez a helyzet majdnem rosszabb, mint amit Genfben hallottunk. Ott azt hallottuk, hogy ott valamit fizetnek. Nálunk nem fizetnek és nincs is mód rá. Attól nem lehet pénzt követelni, akiknek nincsen. Az a szegény ember, akinek számára tölem egy-két-három holdat elvettek, fizetni nem tud. Nem is tudom, hogy megéle. Talán már nem is műveli a földet. A kérdés rendezése tehát nagyon-nagyon sürgős. (Helyeslés.)

Medvigy Gábor dr.: Nem tudom, mennyiben méltóztatott megszabni a tanácskozás idejét. A felmerült téma megérdemelné, hogy belterjesen foglalkozzunk vele. Anélkül, hogy az érdemhez szólnék, előrebocsáthatom, hogy mind a két tervezet szerzője, azt hiszem előbbre van, semmint a tárgyalás menete megengedte volna, mert már a számoknál tartanak. Aggályaim vannak azonban abban a tekintetben, vajon a számműveleteknél helyes uton járnak-e, mert a matematika az egyetlen tudomány, amely fantáziát nem tűr. Ha excellenciája hozzájárul, minthogy az idő előrehaladt, arra kérem, legyen kegyes engedélyt adni, hogy a javaslatokhoz a következő alkalommal szólhassak hozzá.

Elnök: Az idő előrehaladottsága miatt éppen fel akartam tenni a kérdést, vajon a bizottság kívánja-e, hogy a tárgyalást tovább folytassuk. Ez az egyik alternatíva, amelyhez nagyon szívesen hozzájárulok. Vagy pedig a másik alternatívát méltóztatik választani s megméltóztatnak bízni az elnökséget azzal, hogy a kormány illetékes tagjaival tárgyalásokat kezdjen, hogy tárgyalhassék, vajon mi e kérdésekkel kapcsolatban a kormány szándéka. (Helyeslés.) Ha úgy méltóztatik dönteni, hogy ez az utóbbi történjék, akkor is

lehet párhuzamosan folytatni tárgyalásainkat s közben érintkezésbe léphetünk a kormánnyal is. (Helyeslés.)

A földművelésügyi miniszter ur ő excellenciája kíván szólni. (Halljuk! Halljuk!)

A földművelésügyi miniszter nyilatkozata.

Mayer János földművelésügyi miniszter: Igen tisztelt Bizottság! A földbirtokreformot úgy kellett végrehajtani, hogy az a magántulajdon lehető legkevesebb sérelmével történjen. Meg kell állapítanom, hogy a földbirtokreform törvény adós maradt a pénzügyi megoldással és ma már, amikor végrehajtottak tekinthető, látjuk, hogy a pénzügyi megoldás problémája a legsúlyosabb kérdés, de megoldásával a pénzügyminiszter urral együtt a kérdés fontosságához mért gondossággal foglalkozunk.

A gazdaközönség a háború alatt is nagy áldozatokat hozott és ki kell jelentenem, hogy a gazdaközönség áldozatkészsége nélkül a földbirtokreform pénzügyi megoldásánál a veszteségeket sem fogjuk tudni kiparizálni. Szem előtt kell tartanunk egyrészt az állam pénzügyi helyzetét, másrészt pedig azt, hogy a föld azoknak a kezében maradjon, akik azt megkapták.

Ami a birtokforgalom korlátozását illeti, a teljes visszaállítás a szabad forgalomnak ma még lehetetlen, mert ezeket a megkötöttségeket legalább a határszéli forgalomban magasabb szempontokra való tekintettel fenn kell tartani. Nagy hiba, hogy a földbirtokreform után földekkel kapcsolatosan átment a köztudatba, hogy azoknak vételárát nem kell kifizetni. Én mindig arra törekedtem, hogy ezt megakadályozzam s legutóbb is egy rendeletet adtam ki, amelyben felhívom a gazdasági felügyelőket, hogy a meghatározottabban hangoztassák azt, hogy a földreform után kapott földekért a fizetési kötelezettségnek eleget kell tenni. (Helyeslés.)

A két előterjesztés részleteibe most nem bocsátkozhatom, de örömmel vettem, hogy ilyen mélyreható fejtegetéseknek lehettem fültanuja. Nem osztom Mándy Samu pesszimizmusát és kijelentem, hogy elvileg nem szabad engedni a földbirtokreform törvény 44. szakaszából, tehát a teljes kártalanítás elvéből, azonban a megoldás módját csak a lehetőség keretén belül szabad keresnünk. Hálás vagyok a bizottságnak, hogy a megoldás kérdésében engem támogat és megnyugtatóan közöl, hogy a magyar gazdatársadalom ebben a kérdésben is számíthat rám. (Taps.)

Elnöki megállapítások.

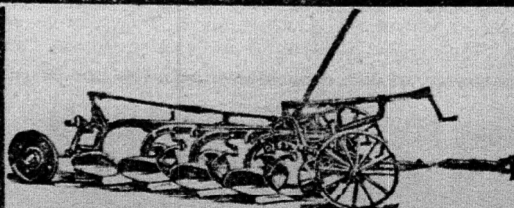
Hadik János gróf, elnök: Azt hiszem, az egész bizottság egyetért velem, amikor hálás köszönetet mondok a földművelésügyi miniszter urnak a meleg érdeklődésért és azért, hogy ilyen hathatósan szívesen viseli ennek a kérdésnek igazságos megoldását. (Helyeslés.)

Mielőtt az ülést berekeszteném, legyen szabad néhány most felmerült kérdésre reflektálnom. (Halljuk! Halljuk!) Egyelőre nem kívánok egyik javaslat mellett sem állást foglalni. Nemesak azért, mert nem akarok a bizottság tárgyalásainak prejudikálni, hanem azért sem, mert mindaddig, amíg nem tudjuk, hogy a kormány milyen határig hajlandó áldozatokat vállalni a kérdés megoldása érdekében, addig konkrét, pozitív, végleges javaslatot megállapítani és előterjeszteni egyáltalán nem is lehet.

Azonban a felszólalások sorrendjében egy-néhány kérdésben véleményemnek kifejezést kívánok adni. (Halljuk!)

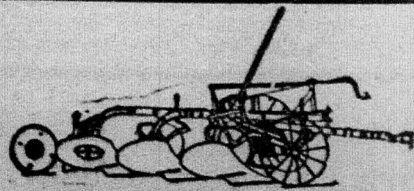
Földes ügyvéd ur elaborátumában a kiosztott területeknek bizonyos részét, a házhelyeket, a törpebirtokosokat, a közlegelőket, közpérbirtokosokat és az u. n. közérdekű célokra kiosztott területeket ki akarja kapcsolni. Ezt bizonyára azért teszi, mert látta a megoldás nagy nehézségeit és igyekezett azt a területet, amelynek pénzügyi megoldása csak állami segítséggel intézhető, bizonyos minimumra leszorítani. Az a törpebirtokos, akinek néhány holddal lett kiegészítve a már meglévő törpebirtoka, vagy az a közpérbirtokos, amely legelőkiegészítéshez jutott, az fizetést maga erejéből is. Ott azonban, ahol csakugyan úgy áll a dolog, hogy olyan igénylők kaptak földet, akik nem képesek ezeknek a földeknek a megfelelő árat megfizetni, ott kell olyan pénzügyi megoldást találni, amely lehetővé teszi, hogy a birtokos megkapja a földnek jogosan követelt árát anélkül, hogy ezzel a földhözjuttatottakat lehetetlen helyzetbe juttassuk. Mert ha olyan földárakat fogunk követelni, amelyeket az ilyen földhözjuttatottak nem bir el, akkor, amint a földművelésügyi miniszter ur nagyon helyesen állapította meg, ismét felborulna minden, akkor újabb reform szükségére merülne fel, amitől, én azt mondom, Isten mentse meg Magyarországot. (Ugy van!)

Ami a közadók módjára való behajtását illeti, nem osztom Papp-Szász Tamás ur aggályait. Ez olyan óriási előny, amelyről lemondanunk nem lehet. (Helyeslés.) Tegyük fel például azt, hogy külföldi kölcsönről lenne szó. Nagy biztonság a külföldi tőkének, ha tudja, hogy az esedékes törlesztés közadók módjára fog beszélni. (Helyeslés.) A Papp-Szász Tamás ur által említett nehézségeket én is ismerem,

TRAKTOR

EKÉK
TÁRCSÁS BORONÁK
KULTIVÁTOROK
HENGEREK

BACHER—MELICHARNÁL, Budapest, V., Vilmos császár-ut 60. szám

GROZIT

BŐRFEDÉLLEMEZ

rossz szindelytetők
gazdasági épületek fedésére legkiválóbb

Gyártja és fedést vállal:
Grozit aszfalt- és kát-
rányvegytermékgyár
Budapest, VI., Barlini-tér 3.
TELEFON: 267-96 7881

Eddig több millió m² fedve

azonban az ő indítványa azt jelentené, hogy a birtokos maga hajtana végre az esedékes részleteket, ezt pedig a szociális béke érdekében feltétlenül ki kell köszöbölti. (Élénk helyeslés.) Hiszen hónapok óta azon törjük a fejünket, miképpen legyen ez elérhető. Már amikor a novella-javaslat ellen harcoltam, akkor is azt hangsúlyoztam, hogy nem szabad megengedni, hogy állandóan a birtokos álljon szemben a földhözjuttatott szegény néppel és ő legyen az, aki rajta a végrehajtásokat eszközli. Éppen ennek a kiküszöbölése és elkerülése végett a magam részéről most is határozottan állást foglaltok amellett, hogy a haszonberek és vételárak közadók módjára hajtassanak be. Ennek a megoldásnak a kormánytól sem lesz, azt hiszem, semmi nehézsége. (Helyeslés.)

Neubauer képviselő ur felvetette a kérdést, vajon törvényhozásilag köteleztesse-e a fizetése a földhözjuttatottakat? Ezt valóban nem lehet elkerülni és magától értetődik, hogy a fizetést nem lehet az ő kényük-kedvtől függővé tenni.

A hátralékok rendezésének kérdése részlekkérdés ugyan, azonban olyan részlekkérdés, amelyről még nagyon sokat kell tárgyalni, mert itt a magam részéről igen nagy nehézséget látok (Ugy van!) és nem lesz könnyű megfelelő megoldást találni.

Neubauer képviselő ur tervezete arra van felépítve, hogy a megváltott földekért ugyanazok az árak fizetessenek, mint a vagyonváltásföldekért. Ezt ma az eszmék kieserése után azzal bővítette ki, hogy ő is elfogadta azt a lehetőséget, hogy a megváltott földekért magasabb vételár fizetessék, bár ebben az esetben az amortizáció és a kamatok emelkednének. Ezt szívesen vesszük tudomásul. Lehetetlen dolog azt kívánni az érdekelt gazdatiszadságtól, hogy belemerjen a vagyonváltásföldekre megállapított vételárak elfogadásába.

Helyesen mondotta Földes dr. előadó ur, hogy a vagyonváltásföldeknek megállapított árak fokozatosan csökkenteték szociális szempontból. Abból azonban, hogy az állam mindnyájunk, valamennyi adózó polgár terhére, ilyen áldozatot hoz a vagyonváltásföldek árának megállapításánál, nem következik, hogy a vagyonváltáson kívül megváltott ingatlanok ára is ugyanolyan alacsonyan állapítsassék meg. Különösen pedig nem, hogy az átszámítás itt is 20 pengős buzaáralapon történjék. (Helyeslés.) Azt hiszem, nemcsak az a biztosság, hanem az egész gazdaságérdekeltség a leghatározottabban tiltakoznék ez ellen. (Ugy van!)

Nem fogadhatom el Neubauer képviselő urnak azt az álláspontját, hogy a földekért fizetendő ár kérdését az itt folyó vitából ki kell kapcsolni. Az egész akció azért folyik, hogy a birtokos elvett földbirtokának megfelelő ellenértékét megkapja. Ha ezt a kérdést kikapcsolnánk, akkor kár tanácskoznunk is, mert formulákat lehet ugyan találni, de a lényeg éppen az ár és éppen ebben a kérdésben kell általános megnyugvást keltő megoldást találni.

A vételár megállapításának kétféle módzata lehetséges. Az egyik a kat. tisztajövedelem alapján, a másik a rendes bíróság utján való ármegállapítás. Ha annak idején, amikor a földreform megindult, amikor az OFB önkényesen és rendszertelenül állapította meg az árakat és toltja ki azok megállapítását, többnyire tíz évre, ha akkor el tudtuk volna érni azt, amit mindig hangoztattunk és követeltünk, hogy tereltessek ez a kérdés a rendes bíróság elé és az állapítsa meg a haszonberekét és vételárakat, akkor megmaradhatnánk ezen az alapon, mert hiszen akkor máris sokkal előbbre volnánk. Minthogy azonban ebben a kérdésben ennyire visszamaradtunk és az árak legnagyobb részét nincsenek is megállapítva, a magam részéről nem tartanám ezt a megoldást ma már kielégítőnek. Ennél ma már sokkal célszerűbb, ha találunk olyan kulcsot, amelynek alapulvételével az ármegállapítás egységesen és gyorsan megtörténhetik. Olyan kulcs nincs a világon, amely egyes viszonylatokban igazságtalan ne volna, de keressük ki a legmegfelelőbbet és ezzel kizárjuk a bírói tárgyalások huzavonáját, kizárjuk azokat az új ellentéteket, amelyek előállnának abból, hogy az egyik helyen az egyik bíró nagyobb árat állapít meg, a szomszéd községben pedig a másik bíró talán a felet sem állapítja meg ennek. Ez mindig a tömegek izgatására, elkeserítésére vezet, amit nekünk minden körülmények között el kell kerülnünk. (Élénk helyeslés.)

Éppen ezért, bármennyire ismerem magam is a kataszteri értékekadatoknak nagyon sok hibáját, amelyek szintén reformra és kiigazításra szorulnak, mert annak idején nem úgy történtek ezek a megállapítások, mint kellett volna, mégis más kulcsot a magam részéről találni nem tudnék és az adott viszonyok között a leghelyesebbnek tartom, ha belenyugsunk abba, hogy a megváltott ingatlanok vételára a kat. tisztajövedelem alapján legyen megállapítva. (Helyeslés.) Ebben az esetben mindenki könnyen kiszámíthatja a neki járó becsárát, a vételármegállapítással járó viták és bírói eljárások ki lennének küszöbölve és ezzel egy nagy lépéssel jutnánk ismét előre. (Ugy van!)

Nagyon helyesen emelte ki Földes előadó ur, akinek a memorandumja mellett állást foglalni ezuttal egyébként nem kívánok, hogy itt afelett kell döntenem, hogy járadékot kapjon-e a birtokos, vagy készpénztökét. Ha a vételár 13 vagy

17 év alatt fizetetik, az valójában járadék. A birtokosnak állást kell foglalnia abban a kérdésben, hogy a gazdaságadalmat azt kívánja-e, hogy a föld árának egy nagy részét tényleg készpénzben megkaphassa s azt azonnal felhasználhassa, vagy pedig megelégszik-e a birtokosság a járadékkal. Aki nagyon vagyonszeres ember, vagy hitbizomány birtokos, annál nem olyan fontos a kérdés, hogy azonnal megkapja-e a vételár egy részét, vagy csak járadékot kap. Általánosságban azonban azt hiszem, hogy a mai szomorú gazdasági viszonyok között a birtokosság mai eladósodása mellett a birtokosok arra az álláspontra helyezkednek, hogy nem elégedhetnek meg a járadékkal. (Ugy van!)

Felteszem a kérdést, bár azt hiszem, a választ már előbb meg is kaptam rá, méltóztatnak-e a tárgyalás folytatását kívánni? Ha igen, folytatni fogjuk, azonban méltóztatnék felhatalmazni az elnökséget, hogy ezzel párhuzamosan már most érintkezésbe lépjen a kormány illetékes tagjaival (Helyeslés.), mert szükséges tudnunk, hogy tulajdonképpen mi az, amit a kormány ebben a kérdésben tenni szándékozik és tenni képes.

Azt hiszem, megbízhatunk a pénzügyminiszter ur teljes jóakarátában, nem azért mondom, mert barátság fűz a pénzügyminiszter urhoz, de számtalan esetben és most is megmutatta, hogy a legjobb indulat van benne a kérdés megfelelő elintézéséhez és ha a pénzügyminiszter ur a földművelésügyi miniszter urral összefog, akkor ezt a kérdést a lehető legelőnyösebben dűlőre is fogják vinni. Nem én fogok ezért szobrot érdemelni, mint azt Mándy Samu képviselő ur felkínálta, hanem a kormány ama tagjai, akik ezt a nagy kérdést, amely állandóan napirenden van és állandóan bizonytalanságot tartja a gazdaságunkat, sikeres megoldásra fogják vinni. Mi csak a szobor talapatánál dolgozunk, mi előkészítjük azokat a tervezeteket, amelyek lehetővé teszik, hogy a kormány a gazdaságadalmi intézőivel egyetértve oldja meg ezt a kérdést és bizom benne, hogy ez a megoldás rövidesen sikerülni is fog!

Az ülést berekesztém.
(Hosszantartó élénk éljenzés, helyeslés és taps.)

A magyar malomipar és a nemesített buza.

írta: Nusser Ferenc

főhercegi uradalmi főintéző,
a magyarországi uradalom iparvállalatának vezetője.

A napilapok hasábjain felujult a harc a magyar buza becsületéért és a napi olvasóközönség közgazdasági szakértői tiszta képet akarnak adni a közönségnek abban a kérdésben, amely nemzetközi közkinésünket, a buzát, állítólag fenyegeti.

Mi, a gyakorlati élet emberei, ezt a vitát egyszer már végighallgattuk. A vita elcsendesedett, láttuk, hogy „mégis mozog a föld”, tehát abban a meggyőződésben élünk, hogy a per el van döntve s a csend lázasan tevékeny produktív munkát takar.

Most azonban, hogy azt halljuk, hogy „... recrudescunt...”, meg kell szólalnunk és követelnünk kell, hogy a per most már igazán igazán döntessék el, mert különben a kard, amelyet a buza becsületének védelmében rántottak ki, a buza becsületének megsértőjévé lesz.

Jelentkezem tanunak, mint: gyakorlati gazda és malmos egy személyben.

Növénynemesítőink nem hibásak! Van jó és kevésbé jó buzáink, van jó és kevésbé jó lisztünk, úgy mint békében volt, csak hogy nem egy vámhátáron belül van a termelő és feldolgozó a fogyasztóval! A trianoni szűk határon túl az egész világgal kell versenyeznünk s az importállam nem azzal a mértékkel mér a saját termelőjének és iparának, mint az idegennek.

Ennek bizonyítása céljából kimerítő betekintést adok a magyar lisztnek és magyar búzának a monarchia összeomlása óta kialakult értékesítési lehetőségeibe s arra az eredményre jutok, hogy nem a nemesítés az oka értékesítési nehézségeinknek.

Békében — közepes termesék idején — Magyarország buzáját és lisztjét ugyszólván teljes egészében az osztrák tartományok vették fel, amelyekben árunk a monarchia buzávármányának védelmét élvezte. A vámhataron kívül jutó mennyiségnek Németország, Svájc és Olaszország voltak átvevői, de kereskedelmileg lényegtelen az, ami Angliába és pláne Amerikába jutott.

A monarchia összeomlása után is az a terület maradt főfogyasztónk, amelyet a földrajzi fekvés ránk utalt: Németország és Csehszlovákia. Azzal a különb-

séggel, hogy most már a védvám nem a mi termékünk érdekében, hanem ellene érvényesül. Kisebb mennyiségeket vettek fel az összeomlás után időközönként — főleg csak búzában — Olaszország, Lengyelország, Svájc és Németország aszerint, hogy milyen volt a „rendiment” az amerikai búzával való viszonylatban. Lisztbevezetési kísérletek folynak Angolországban és Hollandiában, sőt került már buzáliszt Görögországba és Braziliába is! További fejtegetéseimben azonban csak jelenlegi rendszeres főpiacainkra szoritkozom.

Lisztünknek és búzáinknak rendszeres külföldi főpiaca tehát ma: Németország és Csehszlovákia.

A monarchia összeomlása után ezekben az ujonnan keletkezett államalakulatokban élelmiszerhiány volt. Ekkor Amerika nagymennyiségű lisztet konszignált ide, amit a kiéhezett fogyasztópiac mohón felvett és megismert. Képzelték, hogy a monarchia malmainak háborus kényszerörleményei után milyen kapós volt az amerikai békélist, amelyet elsőrendű búzából, a kondicionálásnak minden raffinériájával készített el egy olyan malomtechnika, amely a mi háborus éveinknek stagnálását is haladásra használhatta fel. Kedvezőbb helyzetet képzelni sem lehet egy új „márka” bevezetésére. Szükség sem volt arra, hogy egy amerikai eszközzel dolgozó kereskedelmi apparátus is szerephez jusson.

Mire a magyarországi malmok exportjukkal ezt a külföldre vált területet újból megdolgozni kezdték, a fogyasztóközönség idegenül fogadta őket. Márkájuknak újból való bevezetésére nem kedvezett az akkori üzletelvük sem, mert malomkoncentrációjuk liszt típusai jelentősen sötétebbek voltak, mint a békébeli típusok. A malom ekkori üzletelve természetesen ama kényszerhelyzet szüleménye volt, hogy a sötét liszt fajták (főző- és kenyérlisztek) nem voltak elhelyezhetők, így kezezték tehát minél több nullást kihozni, olyanira, hogy ez már a minőség rovására ment.

Egyetlen malomról emlékeznek meg a külföldi informátorok, mint olyanról, amely a malomkoncentráció idejében is háboru előtti minőségben állította a lisztet, ez a békéscsabai Rosenthal-malom, amely akkor alapozta meg újra régi jó hírét és eme kivételes helyzetét máig is megtartotta, bizonyára nagy áldozatok árán és speciális kedvező helyi viszonyok által támogatva. Tartozunk ennek a cégnek a felemelésével a magyar malomiparnak, mert ennek az érvényesülése volt egyideig az egyedüli kapocs a fogyasztóterületek és a magyar malomipar között. Ez ébresztette fel azt a tudatot, hogy Csonka-Magyarország is tud jó lisztet gyártani.

A magyar malmok külföldi érvényesülésének stagnálása összeesett természetesen azzal az időponttal, amikor a magyar napi- és szaktalpokban a buza és a lisztminőség érdekében folytatott vita túlságosan elmergésedett és ez a körülmény semmiesetre sem hatott kedvezően a külföldi kereskedelem bizalmatlanságának eloszlására.

A malomkoncentráció megszűnése után a budapesti malmok típusaikát feljavították, több modern vidéki malom a legszigorúbb önbizálattal csak minőségre kezdett dolgozni, inkább leállott és nem gyártott nullást sem, ha sötét liszt fajtái túlságosan felszaporodtak, de nem tette meg, hogy nullaskiörlést erőszakkal fokozza a sötét liszt fajták aspasztása érdekében, szóval rentabilitási áldozatot hoztak gyártmányaiknak újból külföldi bevezetése és márkájuknak honorálása érdekében.

Igy azután magyar malomiparunk egy része több-kevesebb sikerrel érvényesülni tudott e két külföldi piacon aszerint, amint a beviteli vámok és az amerikai lisztnek sokszor speciális áralakulása erre lehetőséget nyújtott.

És így áll a helyzet ma is!
A külföld ma a magyar lisztet klasszifikálja, márkák szerint fizeti. Egyes magyar malmok gyártmányainak ára és az amerikai liszt ár között néha alig van különbség. A belöldi osztrák és cseh malmok lisztáránál pedig a legtöbb magyar márká ára magasabb. A magyar márkák minősítésében érvényre jut a nyersanyag provenienciájának, de a kidolgozás mikéntjének honorálása is. És itt el kell ismernünk, hogy nem kizárólag a tisztavideki malmok lisztjét tekintik ma már jó lisztnek, hanem a budapesti nagymalmok, sőt egyes dunántúli középalmok lisztjét is.

WD-TRAKTOROK
35 HP MOTOREKÉK 50 HP

„LIGO” R.-T., BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31. TELEFON: 104-11
Sürgönyes: LIGONT, BUDAPEST

Ezeknek előrebocsajtása után áttérek a magyar buza külföldi pozíciójára.

Könnyebb volt és lesz mindig a búzának az elhelyezése, mint a liszté.

A liszt ipari termék, korlátozott tárolási képességgel, egyéni ízlesnek alvett szinzel és konstrukcióval, megítélésében tere jut a beképzésnek is. A fogyasztásra meg kell nyerni magát a publikumot, tehát egy bizonyos emberréteget, ami rendszeres kereskedői részletmunkát igényel — „a márkát be kell vezetni”, szokta a kereskedő mondani — vagyis: a liszt érvényesülésében nem csupán az ár és minőség, hanem a kereskedői tevékenység, mozgékonyág és leleményesség megnyilvánulásának egész sorozata szerep-hoz jut.

A buza ellenben *mezőgazdasági cikk*, nagy raktározási képességgel, tágterű spekulációs lehetőségekkel, feldolgozható egy minőségben is, de különböző minőségek és provenienciák keverése útján is, miáltal a minőségi különbség kiegyenlíthető, szóval a búzáék elhelyezhetőségében elsősorban az ár az irányadó.

Katasztrófalán kapcsolódik be a lisztnek és a búzáék egymással szemben állított elhelyezhetési lehetőségeibe az említett külföldi országok vámpolitikája. Más vámtétel, esetleg belföldi forgalmi adó, sőt talán más vasuti fuvaroköltség is terheli az ugyanarról a külföldi helyről származó búzát és más a lisztet. Ez a főok, amiért nem mindenütt kell egyszerűen a magyar liszt is, ahol a magyar buza keresett cikk! Ezt azonban nem fogja bevallani az az osztrák és cseh malmos, aki: *kénytelen magyar búzát venni keverésre, hogy a magyar lisztet legalább némileg versenytálló osztrák, illetőleg cseh belföldi lisztet állíthasson elő.*

Az a tanács, hogy oly minőségűt vigyünk a külföldi piacainkra, amelyet a fogyasztóközönség magasabb ára ellenére is előnyben részesít az olcsó belföldi áruval szemben, tehát amely elbírja a buza és liszt között fennálló vámdifferenciát, exportunk, kivált pedig malomkapacitásunk terjedelmében keresztülvihetetlen. Először is olyan tömegcikk, mint a liszt, a nagyközönség gyenge vásárlóereje mellett nem bír meg egy ilyenfokú megterhelést. További okok: az osztrák és cseh malmok ugyanazt a nyersanyagot be tudják szerezni, amelyet a magyar malmok dolgoznak fel; technikájuknak fejlődése előtt nagyobb tér nyílik, mint a magyar malmok előtt, hiszen jobban vannak foglalkoztatva; nyereségük hasonlíthatatlanul nagyobb, mint a magyar malmoké, hiszen a buza és a liszt differenciális vámtérhet legnagyobb részét a fogyasztó fizette meg.

Szóval a magyar buza mindig kell, míg magyar liszt nem mindig.

Mely országok búzájával kell a magyar búzáék mérköznie a világpiacra?

A tengerentúli (északamerikai, argentinai és ausztráliai) búzával — amelyet a köztudat egyszerűen „amerikai buza” néven foglal össze — időközönként és feldolgozási helyenkint: az osztrák és cseh búzával, mint belföldi áruval majdnem állandóan s éppen így a román és szerb exportbúzával.

Az amerikai buza azért találkozik csak időközönként és feldolgozási helyenkint a magyar búzával, mert egyrészt a tengerentúli termés nagysága, másrészt a magyar termés nagysága, továbbá a napi, valamint a határidős tőzsdéjezések állása szerint a „rendiment” különböző, aszerint, amint a feldolgozás helye valamelyik kikötőhöz, avagy a magyar határhoz esik-e közelebb. A gyakorlatban az amerikai buza a magyar búzát ott veri, ahol az ára utóbbival egyforma, vagy alacsonyabb! Minőség szempontjából a jó magyar búzát éppen úgy használják az őrlésnél keverésre, mint a jó amerikai búzát.

Hogy a magyar buza jobb, mint az osztrák és cseh eredetű áru, arra elegendő bizonyíték az a tény, hogy ez országok malomipara — magasabb árának ellenére — a mi búzákat használja keverésre, a saját belföldi árujának feljavítása céljából. Arról azonban, hogy az osztrák és cseh buza rosszabb a mienkénél, nem az illető ország termelői tehetnek.

Hiszen harsnak a vetőmagon mulna, ezek az amerikai és magyar búzát nem őrlésre hozták be, hanem vetésre; ha csak egy ugynevezett nemesítési eljárás mulna, régóta kitenyésztek volna már a nekik megfelelő fajta, hiszen ezt a mesterséget legalább is velünk egyidő óta ismerik; ha gazdasági rendszeren mulna, magas kultúrfokuk bizonyára régóta felismertette volna velük e rendszer kritériumait.

Oka ennek Ausztria, illetőleg Csehszlovákia talaja, éghajlata és időjárása.

Jobb-e a magyar buza, mint a szerb és a román buza, amelyek közvetlen konkurrenséink Ausztria és Csehország élemezésében? Erre a kérdésre nem lehetne mindig határozott választ adni, azonban azokban az esetekben — mikor a magyar buza jobb, mint az említett versenytársaké — az okot, sajnos, nem Istennél kell keresnünk, hanem az embereknél, azoknak gazdasági rendszerében, tisztítási, kezelési stb. hibáiban. De minek korholjuk a konkurrenst? Korholnunk azt kell, akit javítani akarunk. A konkurrenst inkább ne kicsinyeljük, hanem féljük tőle és fegyverkezzünk ellene.

A magyar búzáék a világpiacra elfoglalt pozícióját körülfontalozva, szándékosan nem beszéltem külön a

nemesítésnek erre gyakorolt befolyásáról, hanem a talajról, éghajlatról és időjárásról. Mert ez utóbbiak a gyakorlatban eddig nagyobb befolyást gyakoroltak a buza sikerjére, amely a liszt legfontosabb tulajdonságának, a süthetőségnek az alapja, mint a nemesítés.

Minden laikus tudja, hogy a budapesti tőzsde nem a nemesítés gondolatának megszületése óta jegyzi más áron a tiszavidéki búzát, mint a fehérmegyeit. A tájékozottabbak azt is tudják, hogy az egyes malmok még kisebb területű rayon-megkülönböztetéseket is tesznek. És a provenienciának ez a megkülönböztetése meg fog maradni akkor is, ha a legelégőttabb tanyalakó is csak nemesített búzát fog vetni.

A nemesített mag lassan vált a tömegtermelés vetőmagjává. Még miután a nemesítő kezéből kikerült, évek teltek el, amíg egy-egy nagyobb gazdaság — amely nem egykönnyen tér el egy megszokott fajtától — jó egynehány évi kísérleti vetés után kizárólagosan azt ismerte el vetőmagul egész területére. S az elterjedés a kisbirtokosság körében még lassabb tempóban megy. Ezalatt a nemesített vetőmag akklimatizálódott, sikerje nem vált sem kevesebbé, sem rosszabbá, mint amilyen és amennyi volt az azon a vidéken, egyazon talaj, éghajlati és időjárás viszonyok között, egyazon gazdasági rendszerben addig termelt buzaajtól.

Gyakorlatból meritem ezt az állítást!

Moson megyében nemesített búzát természetesen évtizedek óta kis- és nagybirtokos. És ennek ellenére, a mosonmegyei provenienciát a tiszavidéki után sorakozik keresettségében, egy ennek a kis területnek megfelelő körü, hozzáértő osztrák és cseh malmos vásárlóközönség körében. A liszt pedig — amely kizárólag ebből a provenienciából készül — a magyarországi főhercegi malom lisztje néhány év óta éppen a külföldi liszt-elhelyezések legsúlyosabb időszakában, nagyon szép és állandó külföldi vedőkört szerzett magának, a tiszavidéki malmokhoz közelebb áron, holott régebben, míg a megyében nem nemesített buza termelt és ez a malom az itteni ősbúzát tiszavidékieivel keverve dolgozta fel, lisztje a manarchia közös vámtérlete idején nem tudott külön márkát alatt szélesebb körben elterjedni, hanem „anonym” szolgált a spekuláció útjain keresztül hol ennek, hol annak a vevőkörnek kedvezően befektetett szükségletét.

A nemesítés kihatásairól csak a múlt jelzővel beszéltem, mert ezek a kihatások mérvadóak ma a malmok nyersanyagát szolgáló tömegtermelésben. A múltból, amelynek szükségszerűen egészen más előkötése volt, mint a jelennek, vagy a jövőnek kell, hogy legyenek. A múltból, amikor minden közgazdasági tevékenységre a „Durchhalten” nyomta a pecsétjét, a kukorica és árpaliszt időszakából, amikor csak az lehetett a cél, hogy minél többet termeljünk.

A növénynemesítésnek ma van anyaga, amely a többletermelést össze tudja egyeztetni a minőségtermeléssel. Ez az anyag már a gyakorlati termelés körében van és képes malomiparunknak jó nyersanyagot adni.

Előre ezzel az anyaggal, hadd kapjon belőle minden kis tanyalakó, ki-ki a neki valót! Nincs vesztetni való időnk, mert ha előbb eljő Bánátnak, Bácskának és a Regátnak ébredése, nem ott fog a magyar minőségbúzára nézve a harc eldőlni, ahol az Óceánjáró találkozik a Dunagőzessel, hanem már a nemzetközi Duna magyar rakpartján és a hátunk mögött előtűradó Schlepperek vontatóinak pöfékelése fog késői bánatra kelteni afölött, hogy többet beszélünk, mint eselekedtünk.

Igen ám, de melyik az az anyag, amely hivatva van a gazdát, a malmost s a közönséget közös platformra hozni? Kipróbálni, kísérletezni csak a nagyobb gazdaságnak van alkalm, annak sincs mindig türelme és áldozatkészsége hozzá. Pedig a sok név és szám ma már külön tanulmányt igényel. Mit csináljon különösen a kisgazda? Pedig a tömegtermelés csak akkor teljes, ha ezt is belekapcsoltuk. A nemesített búzából más való a talaj és éghajlat szerint, sőt más a belterjesség, trágyaerő művelés szempontjából különböző elbírálás alá eső gazdaságba!

Itt kell sorompóba állnia annak a bizonyos kémikusokkal felszerelt állami intéstúciónak — mondjuk azt malomkísérleti állomásnak, vagy bárminek — amelyet most építenek. Kezel kell fognia a növénynemesítés állami szervével és együtt kell érdeklennük letörni tudnia tradícióra, társaságok üzleti érdekére, vezető egyéni hiúságára való tekintet nélkül mindazokat a fajtaváltozatokat, amelyek nem válnak hasznára a magángazdaságnak, nem válnak diesőségére a nemzeti termelésnek és feldolgozásnak. Ennek a két intéstútnak közös „placet”-je kvalifikálja a vetőmagot. De semmivel sem többet! S e hivatásának teljesítését szabályozó irányelvek felállításánál legyen ez a két állami szerv állandó kapcsolatban a mezőgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek a gyakorlati életben mozgó faktoraival.

Félre minden misztifikációval, amikor egy ilyen országos közérdek irányelveinek kitűzéséről van szó. Kezeljük a tudományt gyakorlati kereskedői érzéssel: ne termeljünk csak azt, amit a tudományos kísérletek szankcionálnak, hanem azt, amit a gyakorlati mezőgazdasági ipar és kereskedelem keres.

A vetőmagból lett termés már szabad kereskedelem tárgya kell, hogy legyen! Hadd vehesse meg, aki akarja,

akár belföldön, akár külföldön. Egy kísérleti állomás „placet” lehetővé tesz egy „nonplacet”-et is, ez pedig feleslegesen károsítana embereket. Pedig arra nincs szükség. Majd ráismer a malom arra a búzára akkor is, ha rossz, de talán használhatja keverésül, sőt éppen keresi, hiszen ez ceruza- és árkérdés.

Ugyancsak szabad kereskedelmi tárgynak kell lennie a kész lisztnek! Minden valamire való malom ugyanis ismertté teszi a csomagolását és óvja a márkáját. S ha nem tesz meg mindent mind a nyersanyag beszerzésénél, mind a feldolgozás technikájának tökéletesítésében, továbbá rezsiének csökkentésében, végül gyártmányainak elhelyezése érdekében — ebben a nagy harcban alul marad. Így selejtezi a gazdasági érvényesülés egymagában, minden állami beavatkozás nélkül ez amúgy is eléggé óriási krízisben levő mezőgazdasági iparágat.

Igenis: a magyar malomipar válságos időt él, a nagyüzem éppen úgy, mint a kicsi. Sőt a krízis annál nagyobb, minél erősebben nehezedik valamely üzemre a „nagyság átka”. Nem népszerű dolog egy ilyen ténynek a megállapítása, de tartozunk vele az igazságnak. Nem is akarunk amellett pálcát törni, hogy a hivatalos hatalom a szociális mozzanatok kényszerhatása alatt a kisüzemeket mentse-e, avagy a haladás, a minél magasabb színvonalu termék előlése, az ország kereskedelmi mérlegének minél hathatósabb javulása, a mezőgazdaság takarmány szükségletének biztosítása érdekében a nagyobb exportot felmutatni tudó üzemeket segítse-e.

Könnyű volna, ha az államhatalom nem állana maga is a szanálás útjegyében! Így sokat nem várhatunk, de valamit remélünk.

A kereskedelmi tárgyalások folyamán szívszorongva lestük a birkózást, amelynek heves lefolyása a buza és a liszt vámtételeinek differenciájában jut érvényre. Tisztában vagyunk azzal, hogy a magyar delegáció miért nem helyezkedhetett arra az álláspontra, hogy aki nem akarja a magyar lisztet megvenni, az nem kap magyar búzát sem. De legyen a magyar mezőgazdaság is tisztában azzal, hogy ha a magyar malomipar nem tud exportra dolgozni, a belföldi lisztfogyasztás egymagában nem nyújt lehetőséget arra, hogy a magyar marhadállomány korpa és takarmányliszt szükségletét fedezze. Hogy pedig ez a helyzet mit eredményez, azt eléggé éreztük az idei naptári év első negyedében, a búzaár és a korpaár viszonyában.

És tartozunk még egy megállapítással az igazságnak, mert a napilapokban hangzottak el az ezt a kijelentésemet provokáló vádak is!

A magyar malomipar ma technikailag és kereskedelmileg teljesen a helyzet magaslátán áll! Ha ez nem így volna, akkor nem tudta volna megállni a helyét az egész világ küzdőterének porondján mindama ellene érvényesülő erőkkkel szemben, amelyeket felsoroltam. Mert ne felejtjük el, hogy a cseh és az osztrák munkás valamikor azt a búzát és lisztet fogyasztotta, amit a magyar földesur termelt és a magyar malom neki küldött. Ma a magyar földesurnak olyan búzát kell termelnie és a magyar malomnak olyan lisztet kell küldenie, amilyet a cseh és osztrák munkás gyomra akar, mert ha ezt nem tesszük, „Kundschaftunk” más holtot keres!

NÖVÉNYTERMESZTÉS

ÉS

TRÁGYÁZÁS.

Rovatvezető: Gyarfas József.

Javíthatók-e tisztán műtrágyázással a könnyű homoktalajok?

A homoktalajok javításának érdekében csak pár hónappal ezelőtt történt a kecskeméti Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kamara kezdeményezésére országos megmozdulás, ahol a gyakorlati és elméleti gazdák kimerítően ismertették mindazokat a rendelkezésre álló eszközöket és módozatokat, amelyekkel a terméketlen futóhomokjaink termőképességét emelhetjük s egyúttal biztosabb alapokra helyezhetjük.

A M. Kir. Alföldi Mezőgazdasági Intézet növénytermelési kísérleti állomása Szeged szab. kir. város tulajdonában lévő 10—20 kat. holdas kísérletekre osztott, mintegy 150,000 kat. holdnyi homokterületének csengelei kapitányaságában már 1926-ban megkezdte a homoktalajok tanulmányozását s azzal kapcsolatban zöldrágyázási és műtrágyázási kísérleteket állított be, egyrészt a különböző zöldrágyánövénnyek, másrészt a tisztán adott műtrágyák terméstököző hatásának megállapítása céljából.

A kérdéses vidék jobb gazdái körében a műtrágyázás nem újdonság. Már az elmúlt években is próbálkoztak vele, azonban, amint azt ók megállapították, minden eredmény nélkül. Ennek oka iránt érdeklődve, csakhamar megállapítottuk, hogy a hatás elmaradása — amit ezévi saját kísérleteink is igazoltak — tisztán az egyoldalú foszforsávtárgya alkalmazásának tudható be.

Ismeretes, hogy a homoktalajok rendszerint nagyon kevés kálit és kevés televényt tartalmaznak, aminek

természe
részt ped
talajokna
kivül na
mellett
adható s
növényi
könnyen

A hon
televény
istállót
arra, ha
az állat
amíg a h
tenyészt
a talaj
trágyázá

Ebből
összel őt
be egyre
zást, ma
alkalom
eredmen
trágyázá
éyben fo
A miat
kános
egyenlet
az őt
vontuk
nyen áll
trágyázá
szalmába
megállap

I. par
II.
Kat. h
kátiból 1
nitrogén
40%-os
vetlenül
tavasszal

Az elő
burgonyi
csak egy

A rozs
mennyi k
desnél k
történt
időjárás
keltek s
fejlődtek
egész té

Ősszel
míg a m
ként ad
cellákon
fejlődés
elhagyta
különbsé
s nem gy
Az ap
a hátrah
a trágya
érte el
az 5 cm
magassá
sodott,
8—10 cm

K i
Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

K i
Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

K i
Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

K i
Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

K i
Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

Kördás M
Barna Pál
Petrás Ist
Temesvári
Mészáros

**TAKARMÁNYOZÁS
ÉS
ÁLLATÉLETTAN.**

Rovatvezető: Welsér István dr.

**Baktériumetetés befolyása
a takarmány kihasználására
és a tejhozamra.**

A „Köztelek“ 1925. évi szeptember hó 20-i 75. számában az 1127. oldalon „A tej-, hus- és zsir-termelés emelése mikroorganizmusok által“ címmel megjelent közleményben az a nézet jut kifejezésre, hogy megfelelően kitenyészített nemese fajbaktériumok (nitrogénasszimilálók) etetésével az állati szervezetben, nevezetesen a táplálécsatornában jelenlévő meg nem felelő baktériumfajokat ki lehet szorítani és ezáltal a szervezet takarmányértékcsökkentő képességét és a fehérjeképződést kedvezően befolyásolni. Ennek bizonyítására a szerző néhány kísérletet közöl, amelyekben tehennel baktériumokat etettek; kilenc kísérlet közül hétben a baktériumkultúrák etetésének hatására a tejhozam emelkedett. E cikk érthető feltűnést keltett, mert a fehérjeszükséglet kielégítésének olyan új módjára utal, amely további kiépítésében odavezethetne, hogy a levegő nitrogénjének felhasználásával lehetne húst és tejet termelni.

Annak megállapítására, hogy baktériumemulziók etetésének valóban megvan-e az említett hatása, két irányban végeztünk kísérleteket. Egyrészt azt kívántuk tisztázni, vajjon a baktériumetetés befolyásolja-e a takarmány kihasználását, másrészt szabatosan berendezett tehénkísérletekben annak megállapítására foglalkoztunk, vajjon a takarmány tejtermelő hatása fokozódik-e, ha az a kérdéses baktériumkultúrákkal elkeverten kerül feletetésre. Az előbbi kísérleteket intéztünk, a tehénkísérleteket pedig a Wimpffen gróf gazdaságában Eresiben és a tápiógyörgyei uradalomban végeztük, előbbi helyen Szafka Elek jószágfelügyelő és Schneider Richard intéző, utóbbi helyen Györgyey Adolf dr. nagybirtokos szives közreműködésével.

Nevezetteknek ama készségért, amellyel tehénkísérleteink elvégzését lehetővé tették, e helyen is hálás köszönetemet fejezem ki.

Mind a kihasználási, mind a tehénkísérletekben használt baktériumemulziók az azok készítésével foglalkozó drezdai Azotogén-intézetből származtak s azok eltarthatóságát és felhasználásánál a drezdai intézet utasítása szerint jártunk el.

Kihasználási kísérletek.

Annak megállapítására, miként befolyásolja a baktériumemulzió a takarmány kihasználását, két ürün végzett állatkísérletekben egy Gödöllőről származó közepes minőségű rétiszenát két izben, egy elő- és egy utókísérletben, magában egy közbeeső főkísérletben pedig baktériumkultúrákkal együtt ettünk. Utóbbi esetben 225 cm³ eredeti baktériumemulziót 500 cm³-re hígítottunk fel s az így felhígított emulzióval öntöttük le 1-1 ürü napi szénadagját úgy, hogy egy ürü a 10 napos kísérlet alatt 2250 cm³ baktériumemulziót fogyasztott. Mindhárom kísérletben a szénalkatrészek emészthetőségén kívül a nitrogénforgalom adatait is meghatároztuk, hogy ilyen módon a baktériumetetésnek a húskepződésre gyakorolt hatásáról is meggyőződhetünk.

A kihasználási kísérletekben használt széna összetétele a következő volt:

Viztartalom	16.00%
Hamu	6.89%
Szerves anyag	77.11%
Nyers protein	8.79%
Tiszta protein	7.10%
Nyers zsír	1.94%
Nyers rost	27.30%
N-mentes kivonható anyag	39.02%

Mindhárom kísérletben a kísérleti állatok naponta és fejenként 1000 gr rétiszenát kaptak, amelyet úgy magában, mint a 225 cm³ baktériumemulzióval elkeverten számbajövő maradék nélkül fogyasztottak.

A széna nyers tápláléanyagának emészthetősége a baktérium nélküli és baktériumos szakaszokban a következőképpen bizonyult:

Előszakasz		Baktériumos szakasz		Utószakasz	
I. juh	II. juh	I. juh	II. juh	I. juh	II. juh
%	%	%	%	%	%

Szárazanyag	52.28	53.70	53.93	56.17	54.83	53.83
Szerves anyag	54.51	55.58	56.76	58.10	56.88	55.60
Nyers protein	54.47	54.76	54.51	53.34	58.05	54.92
Tiszta protein	45.63	47.35	45.33	47.11	48.08	47.54
Nyers zsír	33.02	32.78	22.35	22.29	27.69	30.19
Nyers rost	54.53	55.56	56.92	59.13	55.39	58.56
N-mentes kiv. anyag	55.57	56.91	58.87	60.22	59.57	58.47

Az elő- és utókísérletekben kapott emésztési együtthatókat a baktériumos kísérlet együtthátóival egybevetve kitűnik, hogy a széna szervesanyagát a baktériumkultúra hatására 1.07, illetve 2.69%-kal

természetes következménye egyrészt káliban, másrészt pedig nitrogénben való szegénységük. A homoktalajoknak az említett tápláléanyag-szegénységen kívül nagy hátrányuk az is, hogy kevés állattartás mellett megfelelő istállótrágya hiányában a ritkán adható szervestrágya gyorsan bomlik s a benne lévő növényi tápláléanyagok csapadékos időjárásban igen könnyen az altalajba kerülnek.

A homoktalajok legegyszerűbb javítási módja a televény szaporítása, amit legideálisabban gyakori istállótrágyázással érhetünk el. Tekintettel azonban arra, hogy a homoki gazdaságokban nagyon kevés az állat, így az istállótrágya is tehát mindaddig, amíg a homoki gazdálkodások át nem alakulnak állattenyésztő gazdaságokká, nem marad más hátra, mint a talaj termőképességének zöldtrágyázással és műtrágyázással való feljavítása.

Ebből kiindulva Csengele kapitányságban a múlt ősszel öt-öt, 10-20 holdas törpebirtokon állítottunk be egyrészt zöldtrágyázással kapcsolatos műtrágyázási, másrészt tisztán műtrágyázási kísérletet. Ez alkalommal tisztán a műtrágyázási kísérlettel elért eredményekről kívánok megemlékezni, mivel a zöldtrágyázási kísérletek eredménye a jövő termelési évben fog mutatkozni.

A műtrágyázásra kijelölt parcellák kiválasztásánál különös súlyt vetettünk arra, hogy azok a gazdaság leg-egyenletesebb részére kerüljenek. A kísérletet mind az öt gazdaságban rosszal végeztük. Tekintettel voltunk a kísérletek beállításánál arra is, hogy könnyen áttekinthetők, ellenőrizhetők legyenek s a műtrágyázás javára mutatózó terméstartalom mind számban, mind magban kiszagadák által is könnyen megállapítható legyen. A kísérletek tervezete volt:

I. parcella	600	négyszögöl	trágyázatlan
II. „	600	„	műtrágyázott (K+P+N).

Kat. holdankint szuperfoszfátból 150 kg-ot, 40%-os káliból 100 kg-ot, csilisalétromból 25 kg-ot és méz-nitrogénből szintén 25 kg-ot adtunk. A csilisalétróm, 40%-os káli és a szuperfoszfát kiszórása ősszel, közvetlenül vetés előtt történt, a méz-nitrogént pedig tavasszal, mint fejtrágyát szórattuk ki.

Az elővetemény valamennyi kísérletnél tengeri és burgonya volt, úgyhogy azok lekerülte után a talaj csak egy szántásban részesült.

A rozs vetése az őszi nagy szárazság miatt valamennyi kísérletnél a műtrágyákkal együtt — a rendszel később — október hó 15. és 25-e között történt. A vetés után bekövetkezett állandó száraz időjárás miatt a rozsok gyengén és egyenetlenül keltek s a kevés csapadék miatt később is gyengén fejlődtek és sokat szenvedtek hótakaró nélkül az egész tél folyamán.

Összel a műtrágyáknak hatása alig mutatkozott, míg a március végén, illetve április elején fejtrágyaként adott méz-nitrogén után a műtrágyázott parcellákon a rozsok rohamos fejlődésnek indultak s fejlődésben a trágyázatlan parcellát pár hét alatt elhagyták. A gazdák a fejlődésben mutatkozó feltűnő különbséget a méz-nitrogén hatásának tulajdonították s nem győztek annak rendkívüli hatásán csodálkozni. A mutatkozó különbség azonban nem tisztán a méz-nitrogén javára, hanem az ősszel adott szuperfoszfát, csilisalétróm és kálitrágya javára is irandó, mivel megfelelő csapadék hiányában ezek előbb nem érvényesülhettek.

Az április-májusban mutatkozó feltűnő különbség a hátralévő egész tenyészidő alatt megmaradt. Míg a trágyázatlan parcellákon a rozs magassága alig érte el a 80-100 cm-t, a kalász hosszúsága pedig az 5 cm-t, addig a trágyázott parcellákon a szalma magassága 150-180 cm volt, a rozs jobban bokrosodott, erősebb szalmájú volt, a kalászok hossza a 8-10 cm-t elérte.

A műtrágyázott parcellákon a rozs pár nappal később érett ugyan, június 25-re azonban valamennyi kísérleti rozs keresztekben állott.

A kísérleteket, mint már előbb jeleztem, 5 kiszagadánál állítottuk be, azonban az eredményt — mint az az alábbi I. számú táblázatból látható — csak négytől kaptuk meg.

A műtrágyázás javára mutatózó terméstartalom, mint a kimutatásból látható, igen széles határok közt ingadozik, ami tisztán az előző évek trágyázása, talajművelése, valamint a termelt növényekkel van szoros összefüggésben. Míg Kordás Mihálynál a gyakori — 3 évenként megismétlődő — istállótrágyázás, rendszeres talajművelés és váltógazdálkodás mellett a műtrágya kat. holdankint 730 kg terméstartalommal eredményezett, addig Temesvári Ödönél, aki állat-állomány hiányában egyáltalán nem trágyázott, talaját rosszul műveli és évről-évre rozsozt termel, a műtrágyázás által elért terméstartalom alig volt 240 kg.

Ha a műtrágyázás javára mutatózó terméstartom-letet, illetve annak értékét összehasonlítjuk a műtrágyázási költségekkel — mint az alábbi II. számú táblázatból kitűnik —, határozottan megállapíthatjuk, hogy a rozsnál a könnyű, terméketlen futó-homokon a műtrágyák alkalmazása haszonnal járt, mert nemcsak a trágyázási költségek térültek meg, hanem azonfelül igen tekintélyes jövedelem mutatkozott.

Amint a helyszíni szemlén megállapítást nyert és a kísérletező gazdák által beküldött s alábbiakban közölt nyilatkozatokból kitűnik, az elért szép terméstartalom főképpen a nitrogéntrágyáknak tudható be, mivel nitrogén hiányában a foszforsav- és kálitrágyák terméstartomhozó hatást egyáltalán nem fejthettek volna ki.

A nitrogéntrágyák hatásának jellemzésére alábbiakban közlöm az egyes kísérletezők által beküldött és a nitrogéntrágyák hatására vonatkozó megjegyzéseiket:

Barna Pál: „A méz-nitrogén hatása legjobban meglátszott s a műtrágyázatlan területnél mindig fejlettebb és erősebb volt a rozs“.

Temesvári Ödön: „Május hóig alig észrevehető különbség volt a műtrágyázott és trágyázatlan parcellák között. Egy eső után előbbi feltűnően elhagyta egy szár-, mint kalászfeljelölés tekintetében a trágyázatlan parcellát“.

Petrás István: „A műtrágyázott területen a rozs fejlődése mindig feltűnően jobb volt, mint a trágyázatlan földön. A kísérletek alapján a műtrágya sikerrel alkalmazható, de drágasága miatt sok eredményt nem lehet elérni“.

Kordás Mihály: „Tavasszal szárbaindulás után a méz-nitrogénnel vetett rozs feltűnően nagyobb volt, a küli hatása alig látszott, a foszforé éppen nem. A salétrom hatása szintén nagyon látszott. Az eredmény feltűnően nagy, s a további kísérletezést határozottan el, noha a nitrogénműtrágyák igen drágák“.

Amint a fenti, bár csak egy évi kísérleti eredményből látható, a könnyű terméketlen futóhomokoknak műtrágyával való javításának lehetősége megvan, azonban ahhoz nem elegendő egyoldalúan csak a foszforsavtrágyának alkalmazása, hanem azzal együtt a talaj káli- és nitrogénhiányát is pótolni kell, de arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy minél több valamely homoktalajban a televény, annál nagyobb annak vízfoghatósága és annál jobb az egyéb feltételek, amelyek a műtrágyák érvényesülésénél fontos szerepet játszanak, miért is elsősorban a televénynek istálló-, vagy zöldtrágyával való pótlása a futóhomokok teljes terméstartomhozó hatására nélkülözhetetlen.

Kozma Péter.

I. számú táblázat.

Kísérletező neve	Terület □-ot	Terméstartomány								Terméstartom a trágyázatlan parcellával szemben	
		trágyázatlan		trágyázott		trágyázatlan		trágyázott			
		parcellán kat. holdankint								szalma szem	
		szalma	szem	szalma	szem	szalma	szem	szalma	szem		
k i l o g r a m m											
Kordás Mihály	288	270	107	420	230	1500	524	2330	1277	830	753
Barna Pál	600	700	396	912	589	1866	633	2432	942	566	309
Petrás István	600	208	112	388	236	554	298	1635	629	481	331
Temesvári Ödön	600	256	131	360	219	663	350	960	584	297	234
Mészáros Sándor	600	N e m k ü l d t e b e a z a d a t o k a t									

II. számú táblázat.

Kísérletező neve	1 kat. holdon felhasznált műtrágya értéke és mennyisége					A terméstartom		A terméstartom értéke					Műtrágyázás eredménye							
	Sph.		Káli		CHS	MN	Össz.	szalma		szem		együtt								
	150 kg	100 kg	25 kg	25 kg	300 kg	szalma	szem	szalma	szem	együtt	P	f		P	f					
	P	f	P	f	P	P	f	P	f	P	f	P		f	P	f				
Kordás Mihály	18	—	17	—	7	50	11	—	53	50	830	753	33	20	210	84	244	04	190	54
Temesvári Ödön	18	—	17	—	7	50	11	—	53	50	297	234	11	88	65	52	77	40	23	90
Barna Pál	18	—	17	—	7	50	11	—	53	50	566	309	22	64	73	72	96	35	42	86
Petrás István	18	—	17	—	7	50	11	—	53	50	481	331	19	20	92	68	111	88	58	38

jobban használták ki a juhok, ellenben a nyers és tiszta protein kibaszolásában a baktériumkulturák etetésekor még némi csökkenés volt észlelhető.

A szerves anyagnak a baktériumos kísérletben észlelt jobb emészthetőségét a nyers rost és nitrogénmentes kivonható anyagok jobb kibaszolása okozta, vagyis a baktériumetetés hatására a nyers rost és a nitrogénmentes anyagok erősebb mértékben bomlottak el a bélben, mint baktériumok hozzáadása nélkül. A bélsárral ennek következtében kevesebb nyers rost és szénhidrát ürült ki, ami jobb kibaszolási együtthatóhoz vezetett. A nyers rost és szénhidrátok kibaszolása a baktériumok hatására azonban olyan csekély mértékben javult, hogy ennek gyakorlati jelentőség nem tulajdonítható.

A kibaszolási adatoknak megfelelően a nitrogénforgalom adatai is csak igen kismértékben mutatják a baktériumetetés hatását. Az erre vonatkozó adatok a következők:

	Előszakasz		Baktériumos szakasz		Utószakasz	
	I. juh	II. juh	I. juh	II. juh	I. juh	II. juh
A szénában	14:39	14:01	14:36	14:06	14:35	14:—
A baktériumemulzióban	—	—	0:38	0:38	—	—
Összesen	14:30	14:01	14:74	14:44	14:35	14:—
Bélsárban	6:51	6:34	6:54	6:57	6:31	6:31
Felszívódott	7:79	7:67	8:20	7:87	8:04	7:69
A vizeletben	9:08	9:08	9:02	8:91	0:73	8:54
Nitrogénegyenleg	-1:29	-1:41	-0:82	-1:04	-0:69	-0:85

Mind a három kísérletben az állatok tehát nitrogén-deficitben voltak, azaz a takarmány fehérjetartalma nem fedezte fehérjeszükségletüket. Az elő- és utókísérletek átlagában 0.99 ill. 1.23 g nitrogént adtak le naponként átlag a kísérleti állatok testállományukból, míg a baktériumos kísérletben 0.82, ill. 1.04 gr volt a napi N-d deficit. Utóbbi tehát olyan csekély eltérést mutatott a baktériumetetés hatására, hogy a beállított különbség az elkerülhetetlen kísérleti hibahatárokon belül.

etetés megszűnte után még 15 napon át megállapítottuk tehenekint a napi tejhozamot, az utókísérlet utolsó 2 napján újból mérve a testsúlyt. Kísérleti berendezésünk tehát a tejelési időszak előrehaladásának befolyását is tekintetbe véve, minden véletlent kizárt s alkalmas volt arra, hogy tiszta képet kapjunk a baktériumetetésnek a tejhozamra és a testsúlyra gyakorolt befolyásáról.

A tehenek takarmánya naponként és fejekint 6 kg lucernaszénából és 3 kg abrakkeverékből állt, amely utóbbi 0.5 kg főtt bab, 0.8 kg napraforgómagpogácsa, 0.5 kg szárított tengerimoslék, 0.9 kg tengeridara és 0.3 kg korpa keveréke volt. A tehenek napi tejhozamát a 3. kísérleti szakasz alatt a következő kimutatás foglalja magában:

T e h é n	l i t e r				
	1.	2.	3.	4.	5.
1. Előszakasz (8 nap)	5:62	9:25	4:12	4:56	10:63
2. Baktériumetetés (8 nap)	5:31	9:37	4:19	4:75	11:20
3. Utószakasz (15 nap)	3:27	9:43	4:13	4:26	10:43

Különbség:

Az 1. és 2. szakasz között	-0:31	+0:12	+0:07	+0:19	+0:57
A 2. és 3. „ „	-2:04	+0:06	-0:06	-0:40	-0:77

Az öt tehen közül az első számúnak adatai tekintetbe nem vehetők. Kétségtelenül, hogy a tehen előrehaladott gümőkórban szenvedett, ezért közvetlen a kísérlet után levágotott. A baktériumetetés hatására a többi 4 tehen tejhozama emelkedést mutat, ez azonban háromnál elenyészően csekély és csak az 5. számúnál számbajövő. Az emelkedés közvetlenül a baktériumetetés után három tehenél megszűnt és csak egy tehenél nem következett be visszaesés. Összefoglalva az ercsii kísérlet eredményeit, azt látjuk, hogy a baktériumetetés hatására a tejhozam némileg emelkedett, amennyiben négy tehen napi tejhozama: 0.12, 0.07, 0.19, 0.57, vagyis átlagban 0.23 literrel emelkedett.

A tehenek testsúlyának változása a három szakaszban a következő volt:

tengeridara keverékből állott. A fejést ugyanaz a fejő végezte, szigorúan ügyelve a fejés idejének pontos betartására. A baktériumetetés befolyását a mellékelt grafikon tünteti fel. A szaggatott vonalak jelentik a baktériumos szakaszokat, a vastag folytonos vonalak a baktériummentes takarmányozást.

A 4 görbe szerint a baktériumetetés a tejhozamra befolyást nem gyakorolt, amennyiben a napi ingadozások azok a határok között mozgáltak, amelyek fejős tehenél változatlan viszonyok mellett is előfordulnak. A tápiógyörgyei kísérletben a tehenek a baktériumemulzióval kevert abrakot annak nem éppen kellemes szaga miatt nem ették olyan szívesen, mint az emulzió nélkülit.

A tehenek testsúlyának változásáról a következő adatok nyújtanak felvilágosítást:

A tehen száma	k i l o g r a m m					
	IV/21.	IV/30.	V/10.	V/22.	V/8.	VI/25.
4.	570	575	585	590	580	585
19.	490	470	485	465	490	505
63.	655	650	660	645	650	630
25.	550	565	555	575	575	580

Adataink szerint a tehenek testsúlya a baktériumos és baktériummentes szakaszokban egyenként eltérő irányban változott úgy, hogy a közötti testsúlymérési adatokból nem vonható le az a következtetés, mintha a baktériumetetés a tehenek testsúlyváltozására különböző befolyással lett volna.

Arra nézve tehát, hogy a kérdéses baktériumokkal a tejhozam emelhető-e, az elmondottak szerint két szabatos kísérlet áll rendelkezésünkre. Az ercsii kísérletben a baktériumetetés hatására a tej napi emelkedése 0.23 l volt, amely eredmény helyt ad annak a lehetőségnek, hogy bizonyos fajta baktériumetetéssel a tejhozam némileg fokozható. Gyakorlatilag azonban a felhasználás baktériumok elérésének annyival kevésbé lehet jelentőséget tulajdonítani, mivel a negatív eredményű tápiógyörgyei kísérletünk azt mutatja, hogy erre az emelkedésre nem számíthatunk minden esetben, továbbá a baktériumkultúra költségei is olyan nagyok, hogy az elért csekély tejhozamnövekedés fedezetet alig talál. Kísérleteink közül egyikben sem volt a baktériumoknak utóhatása, vagy testsúlyt fokozó hatása.

Weiser István dr.

LÓTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Döhrmann Henrik.

A magyarhoni nemes angol félvér-méneselek országos törzskönyvelő egyesülete.

(Alapszabály-tervezet.)

A „Köztelek” évi 72/73. számában bővebben tárgyaltuk a házi és a nyilvános (egyesületi) lótenyésztés szükségességét. Ennek kapcsán megkísértem az alábbiakban egy ilyen törzskönyvelő egyesület alapszabály-tervezetét adni: *)

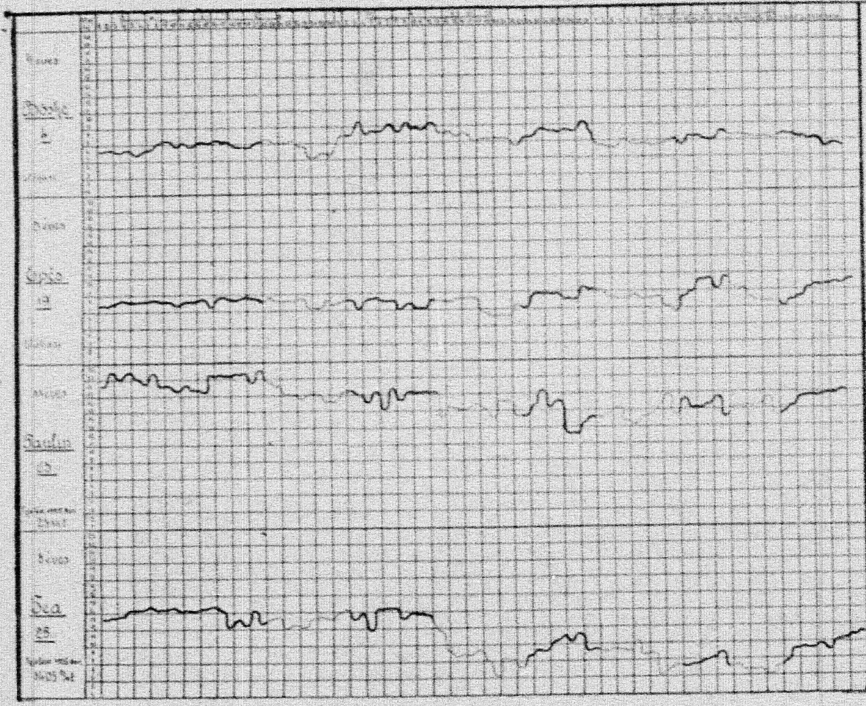
1. Az egyesület címe: mint fent.
2. Célja: A címben megjelölt jellegbe illő, a 3. pontban körülírt minősítésnek megfelelő tenyészmének és kancák osztályozása és nyilvántartása. Ezáltal a bel- és külföldi tenyésztőknek és keresletnek a legjobb beszerzési források felőli tájékoztatása, a törzskönyvelt lovak és azok ivadékai tenyésztési és forgalmi értékeinek fokozása és végül a tenyésztők betérjesebb munkára való serkentése és támogatása.

3. A minőség (standard) követelményei:
a) Származás: A törzskönyvbe fölveendő mén vagy kancák apja, anyja tenyészállatként törzskönyvelt legyen az egyesület nyilvános törzskönyvében. (Még akkor is, ha netalán tiszta kisbéri vagy mezőhegyesi eredetű. Angol telivér apa is abban az esetben fogadható el, ha az egyesület törzskönyvi előjegyzése szerint, bizottsági határozat alapján, az egyesület standardjának megfelelőnek ítéltetett.)

Mindaddig, amíg az egyesület nyilvántartásában megfelelő számú törzskönyvelt állomány nincs féséleg az alapítástól számított tíz éven belül), ettől a feltételtől kivételesen el lehet tekinteni, ha az osztályozást (fölvételt) végző törzskönyvelőbizottság a fölvételre bejelentett állatok származását kielégítőnek találja. Ebben a csoportban igazoltan jó arabvértű ösök is koncedálhatók. Az első tíz éven belül fölvételnek is minimális származási feltétel, hogy a jelölt apjának és anyjának a szülei ismert és megfelelő származásnak legyenek.

b) Külem, szervezet és vérmérséklet: A m. kir. honvédség megfelelő (lőügyi) szabályzatában részletebben meghatározott külemű lovassági lótenyésztő jelleg. (Ez a minősítés nem zárja ki annak lehetőségét, hogy igen jó hámos lovak is teljenek ebből a csoport-

*) Mennyire időszerű az itt tárgyalt kérdés, mutatja a „Köztelek” évi 74. számának vezetőhelyén közölt, az egyéb mezőgazdasági termelvények standardizálására és minőségi javítására vonatkozó külföldi intézkedéseket ismertető értekes tanulmány.

A baktériumetetés befolyása a tejhozamra.

Tehénkísérletek.

Annak megállapítása céljából, hogy a baktériumetetés milyen befolyást gyakorol a tejhozamra, két helyen, még pedig a Wimpffen gróf ercsii uradalomban és a Györgyey-féle tápiógyörgyei uradalomban végeztünk kísérleteket.

Ercsiben nagyobb tehenállományból kiválasztottunk három gyengébbben és két jobban tejelő tehenet, hogy a baktériumetetésnek a tejhozamra gyakorolt esetleges előnyös hatását a tejhozamtól függetlenül állapíthassuk meg. A teheneket az egész kísérleti idő alatt tejhozamuknak megfelelően takarmányoztuk, szigorúan ügyelve arra, hogy a kísérleti idő alatt a takarmányozásban változtatás elő ne forduljon. A baktériumetetés előtt nyolc napon át megállapítottuk a tejhozamot és az első s az utolsó két napon a testsúlyt is, amely utóbbi két mérés középértéke szolgáltatta a baktériumos szakaszra vonatkozó kezdeti testsúlyt. Ezután következett a 8 napos baktériumos szakasz, amelyben 1 tehen naponként 100 cm³ baktériumemulziót fogyasztott. A baktériumemulzió az etetések számának megfelelően 3 egyenlő részre elosztva kevertetett az abrakdarához. A baktériumos szakasz alatt is naponként lemértük az egyes tehenek tejhozamát, a kísérlet 2 utolsó napján az állatok testsúlyát is meghatároztuk.

Mint hogy lehetséges volt, hogy a baktériumetetés valamilyen előnyös utóhatást fejt ki, az emulzió-

T e h é n	k i l o g r a m m				
	1.	2.	3.	4.	5.
1. Előszakasz elején	482.0	582.0	498.0	570.5	508.5
2. Előszakasz végén	477.5	585.5	494.5	576.5	519.0
3. A baktériumetetés végén	463.5	586.5	494.0	570.5	521.5
4. Utószakasz végén	442.5	586.5	493.5	549.5	521.5
Testsúlyváltozás a baktériumos szakasz alatt	Ø	+1.0	-0.5	-6.0	+2.5

Elhagyva a beteg 1-es számú tehenre vonatkozó adatokat, azt látjuk, hogy a baktériumetetés a tehenek testsúlyára számbajövő befolyást nem gyakorolt, amennyiben, gyakorlatilag véve, a tehenek testsúlya a baktériumetelési időszakban változatlan maradt.

A tápiógyörgyei kísérletünk berendezésében abban különbözött az ercsii uradalomban végzettől, hogy 4 kísérleti tehen hosszabb ideig állott megfigyelés alatt és a kísérlet folyamán több ízben váltották egymást fel a baktériummentes és baktériumos szakaszok. A négy tehen közül kettő gyengébb és kettő jobb tejelő volt. A kísérlet folyamán a takarmány összeállításában változás nem fordult elő. Hat liter tejeire alaptakarmány gyanánt: 5 kg lucernaszénát, 3 kg árpaszalmaszececskát, 3 kg buzaszalmaszececskát, 2 kg szárított répaszeletet és 1 kg takarmánylisztet adagoltunk. Minden további 2 liter tejeire 800 gr abrakot kaptak a tehenek, amely 2 kg olajpogácsa, 1 kg korpa, 1 kg takarmányliszt és 1 kg

fejést ugyan-
elve a fejés
riumetelés be-
el. A szagga-
zakaszkodat, a
mentes takar-

s a tejhozamra
a napi inga-
tak, amelyek
mellett is elő-
n a tehének a
nak nem éppen
szivesen, mint

l a következő

VI/8. VI/25.

m	580	585
m	490	500
m	650	630
m	575	580

ya a baktériu-
n egyedenként
között testsuly-
következtetés,
sulyváltozására

baktériumok-
dottak szerint
kre. Az ercsii
ra a tej napi
ny helyét ad
s fajtájú bak-
kozható. Gya-
riumok eteté-
tősséget tulaj-
tápiógyógyei
z emelkedésre
vábbá a bak-
nyok, hogy az
eteti alig talál-
m volt a bak-
fokozó hatása.

r István dr.

S.

ol félvér-
könyvelő

bővebben tár-
lótörzkönyv
érem az aláb-
t alapszabály-

llo, a 3. pont-
yészmenek és
Ezáltal a bel-
ek a legjobb
törzkönyvvel
rgalmi értéke-
rjesebb mun-

ei:
ndó mén vagy
törzkönyvvel
rvében. (Még
mezőhegyesi
n az esetben
vi előjegyzése
az egyesület

ántartásában
nincs (eset-
, ettől a fel-
ottság a föl-
kielegítőnek
rabverő ösők
fölvételeknél
előlt apjának
zármazásnak

A m. kir.
tában rész-
i tisztí háts-
k lehetőségét,
l a csoport-
és, mutatja a
zól, az egyéb
ra és minőségi
ismertető érte-

ból. Mivel azonban a külföldön inkább a szóbanforgó hátsajleg a keresettebb, mint fényüzési háts, könnyű vadász- és concours-ló, ennél fogva a háts jelleget kell cégerül kitűzni.)

c) Munkateljesítmény: Valamely nyilvános, komolyabb próbatétel (vadászat, verseny, távhajtás, díjlovaglás, ugratás, lovasjáték stb.) győztes, helyezett, vagy dícséretesen helytálló volt legyen. Ennek hiányában (a bizottság előtt) hámban, üggetésben 10 km-t legalább 25 perc alatt, vagy nyereg alatt, vágásban 3000 m-t legalább 4 perc 30 másodperc alatt, minden nagyobb fáradság és felindultság nélkül megtegyen.

4. A törzkönyvelendő anyag kiválasztását (szelékcióját) a 3. pontban megszabott feltételek alapján az 5. pont szerint összeállított törzkönyvelő bizottság végzi.

5. A törzkönyvelő bizottság tagjai: a) a törzkönyvelő egyesület által évente kerületenként újraválasztandó, területileg illetékes osztályozó bizottsági elnök; b) az érdekelt kerület által kiküldött tenyésztő tag; c) a honvédség kirendelt hippológiai és löbészeti szakembere; d) és e) a földművelésügyi minisztérium részéről rendelkezésre bocsátott, megfelelő (ugyanazt a tenyésztést követő) állami ménes vezetője és annak főnök állatorvosa vagy azok hivatott helyettese. A bizottság szavazással dönt a bemutatott állatoknak a törzkönyvbe való fölvétele fölött. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

6. A nyilvános törzkönyv nyilvánartásába csupán a standardnak megfelelő jellegű, származású és minőségű ménnek és kancának vétetnek föl, az előző pontban jelzett osztályozóbizottság határozata alapján. Ennek a feltételnek a már törzkönyvvel szülőktől származó lovak is kell, hogy megfeleljenek, ha a törzkönyvbe való fölvételük kívántanék.

A törzkönyvelő egyesület ügyvezető tisztje minden év nyarán fölhívást intéz az érdekelt ménesekhez, jeleentsék be fölvételni szándékolt kancáikat (ménjeiket) a megfelelő adatok közlésével, a kiadott, megfelelő nyomtatványúrlapok igénybevételével. (Ezek tartalma: A ménestulajdonos neve, lakhelye; a ló neve, neme, születési éve, színe és jegyei, magassága, négy-soros származási lapja, szolgálati minősége [hámos, háts stb.], s eddig elért teljesítményei. Kinek a tenyész-téséből való?)

7. A 6. pont alatt említett adatok felhasználásával az egyesület ügyvezető tisztje az osztályozás alkalmára előkészíti az „osztályozási jegyzőkönyvet”, amely a már említett adatokon kívül még a következő, a bizottság által kitöltendő rovatokat tartalmazza: Sorszám. Méretek: marmagasság, törzs hossza (vállbúttól üllő-gumóig), mélység (a mar hujjától szegycsontig, függő-lesen) bolmértékkel; övméret (a nyeregbeveder táján) és lábszárkörméret (a térd alatt) szalagmértékkel mérve. Osztályozás: a) származás, b) küllem, c) munkateljesítmény szerint. Rövid jellemzése a ló küllemének (résztelvezés nélkül), föltűnőbb előnyei, szembe-tűnőbb hibái (jelentéktelen dolgok nem jegyzendők be). Végül a 8. pont szerinti osztályozási határozat. Az itt felsorolt adatok az osztályozás alkalmával jegyzendők be az osztályozó bizottság megállapításai szer-int. Fölvételre nem érdemes állatokról elégséges egészen röviden nyilatkozní.

8. A törzkönyvelő-bizottság a lajstromozó, elő-vezetett kancákat (méneket) egyenként bíráló alá veszi és a következő osztályok egyikébe sorolja: Az A) csoportba osztandók a bizottság által föltétlenül törzkönyvelésre méltónak ítélt kancák (mének). A B) csoportba azok a kancák sorolandók, amelyek, bár maguk nem felelnek meg tökéletesen a 3. pontban felsorolt követelményeknek, azonban reményre jogosítanak, hogy megfelelő jó ménnél törzkönyvelésre alkal-mas ivadékok fognak hozni. (Mének ebbe a csoportba nem vehetők föl és általában is sokkal szigorubban bírálandók el.) A B) osztályba sorolt kancák nem a rendes törzkönyvbe, hanem csupán megfelelő törz-könyvi előjegyzésbe vétetnek. A két csoport egyikébe sem való kancák törzkönyvelés szempontjából selejt-nem tekintendők. A törzkönyvi lapok az osztályozási napló alapján szerkesztendők meg 2 példányban. Egyik a törzkönyvben marad, másik a törzkönyvezett állat tenyésztojének adandó át, aki azt házi törzkönyvébe iktatja.

Megjegyzés: A dolog természete, valamint az intéz-mény komolysága és tekintélye föltétlenül megköveteli, hogy az állami méntelepek megfelelő típusu ménjei és azok évente beérkező ménszaporulatai szintén alá-vettessenek az itt vázolt bírálati eljárásnak és hogy csakis az ilyen módon alkalmasnak jelölt állami ménnek vétessenek föl az egyesület törzkönyvébe. Erre vonat-kozáon megfelelő lépéseket kell tennie az alakulandó egyesületnek az alapszabályok benyújtásakor a föld-művelésügyi m. kir. minisztériumban.

Ugyancsak ezen az alapon állva, az alakulandó egyesület kérje föl a földművelésügyi minisztériumot, hogy az egyesület célkitűzésének megfelelő típusú tenyésztő állami ménesek arra alkalmas törzsménjeit és anyakancáit szintén vétesse föl az egyesületi törz-könyvbe. Igen természetes, hogy az állami ménesek tenyészanyaga ugyancsak annak a minősítési és bírál-ati eljárásnak vetendő alá, amely a magánménesek anyagára kötelező. Ezzel az egyesületi országos törz-

könyv tekintélye és értéke föltétlenül emelkedni és imponálni fog, nemcsak itthon, hanem a külföld előtt is. Viszont az állami lötenyészintézetek ügyének is csak előnyére válhat, ha tenyészanyagának elbírálásában (tenyésztői szelekciójában) az intézményen kívül álló szakteknétek is közreműködnek. Ha ez alól az állami lötenyészintézetek ki akarnak vonni magukat, szakasztottan úgy cselekednének, mintha a közép- és főiskolai tanárok gyermekeinek elengednék az érettségi vizsgát és apjukra bíznák, hogy kiállítsák-e nekik az érettségi bizonyítványt, vagy sem. Hiszen mindenki ismeri azt a szinte öntudatlan elfogultságot, amellyel minden lötenyészítő a maga neveltje iránt viselkedik. Ha néltalan mégis nézeteltérések támadnának az állami lötenyészintézet vezetősége és a törzkönyvelő bizott-ság közt, ez nem kell, hogy elhatározásában akadályozza az állami intézet vezetőjét, a törzkönyvelő-bizottságra nézve mellékes, hogy a tenyésztő a törz-könyvelésre esetleg méltatlannak ítélt lovat mégis tenyészítésre használja-e azután is, vagy nem. Hiszen különben is az állami lötenyészintézetek az osztályo-zást végző bírálóbizottságban két taggal (a ménes-vezetővel és annak főnökállatorvosával) lennének kép-velve, s ilyen módon már a szavazatok 40%-a nekik eleve biztosítva lenne, amely szerencsével semilyen magántenyészítő sem dicsekedhetik.

Emez álláspontom igazolására még föl kell emli-tenem, hogy tudomásomra jutott olyan eset, amikor angliai érdekeltég azt mondta, hogy igen szép és helves, hogy pl. a bábolnai arab lö tenyészteséről több mint 100 éve törzkönyvet vezetnek, de ennek a házi ménestörzkönyvnek (honny soít qui mal y pense) a világgia nem tulajdoníthat olyan fontosságot, mint a mekkorára igény tarthatna egy megfelelő alapsza-bályokon fölépült törzkönyvelő egyesület által vezetett nyilvános, országos törzkönyv.

Döhrmann Henrik.

KÖNYVISMERTETÉS.

Magyarország gerinces állatai és gazdasági vonatkozásaik. Zoológusok, mezőgazdák, erdészek, kertészek, állattenyésztők, halászok, vadászok és állatkedvelők használatára írta Lovassy Sándor dr. m. kir. gazdasági főtanácsos, gazdasági akadémiai igazgató. 56 nyomtatott iv (895 oldal), 387 szövegközötti képpel. Budapest, 1927. Kiadja a Kir. Magyar Természettudományi Társulat (Budapest, VIII., Eszterházy-utca 16. sz.) A Természettudományi Könyvtár Vállalat XVIII. (1926—1928.) évi cik-lusának első kötete. Bolti ára kötve 34 P, füzve 32 P, a Társulat tagjainak kötve 22 P, füzve 20 P.

Az illusztris szerző, a magyar gazdasági szakoktatás egyik legkimagaslóbb, legönzetlenebb és leginkább becsült, régi, kiváló tudós munkása több mint negyven évi kutatásainak, megfigyeléseinek és tapasztalatainak eredményét, egy hosszú dolgoz élet munkáját foglalta össze nagy hozzáértéssel, harmincévi gazdasági aka-démiai, gazdasági állattani katedrai működése közben szerzett tanulmány és gyakorlat alapján a cimben jelzett nagyterjedelmű szép könyvben.

Állatvilágunk korában kétségen kívül a gerincesek azok, amelyek a magyar értelmiség érdeklődését szélesebb körben is felébreztik. Annál feltűnőbb, hogy irodalmunkban Magyarország gerinces állatainak teljességével különlegesen foglalkozó kézikönyv eddig hiányzott. Ez a körülmény buzdította a jeles szerzőt arra, hogy irodalmunk e hézagát kitöltse.

Tárgya feldolgozása közben két nézőpont vezette, egyfelől, hogy munkája a rendszeres állattan kereté-ben Magyarország teljes gerinces faunáját ismeresse, a Kárpátmedence teljes gerinces állatvilágának rendszeres állattani kézikönyvvéül szolgáljon, másfelől, hogy benne a gyakorlati ember: a magyar mezőgazda, a növénytermelő, az állattenyésztő, az erdész, a kertész, szőlősgazda, a vadász és halász is megtalálja mindazt, amit a magyarországi gerincekre és a nálunk tenyésztett állatokra vonatkozólag egy állat-tani kézikönyvben kereshet. Ennek a két iránynak helyes egybefoglalását teljes sikerrel oldotta meg a szerző.

A könyv elején általános állattani bevezetés talál-ható, amelyben az állat fogalmát, az állattan részeit (morfológia, fiziológia, ökológia), az állati test szer-kezetét és életnyilvánulásait, a termékenyítést és öröklékenységet ismerteti röviden, vázlatosan, de mégis világosan és könnyen érthetően. Ezután követ-kezik az állatok rendszeres osztályozása (a faj fogal-mára vonatkozó ismeretek), az állatok elnevezése, a hasznos, kártékony és közömbös állatokról, előskö-dőkről, az állatvilág felosztása állattörzsekre.

A gerinces állatok törzsében sorra kerülnek az emlő-sök osztályának egyes rendjei: a denevérek, rovar-evők, rágesálók, ragadozók, patások, amelyek közül összesen 86 fajt ír le. a madarak osztályából pedig tíz rend 333 fajtát, a hüllők osztályából a teknősbékák, gyíkok és kigyók rendjéhez tartozó 18 fajt, a két-éltűek osztályából 16 béka- és szalamandrafélélet, végül a halak osztályából 68 fajt. A fajok kereteit inkább tágabb mint szűkebb értelemben alkalmazzák, emellett az alfajokat, fajváltozatokat, vagy fajalteréseket is feltünteti. Ellenben nagyon helyesen figyelmen kívül

hagyta a magyar fauna-katalógus emlőssorozatába minden krifika nélkül felvett és rendszerint csak egy-két példányra alapított „új fajokat”, amelyek ismertető bélyegei olyan minimálisak, vagy az állat korával annyira változók és átmenetiek, hogy legtöbbször nem is korvonalozhatók határozottan, sokszor pedig annyira rejtettek, hogy külsőleg meg sem állapíthatók. A nálunk nagyobb számú és közel egyenlő külsejű fajok tárgyalásánál, így a denevéreknél, cickányoknál, ragadozó madaraknál, uszó és buko récéknél, pontyoknál, tokfajoknál, a fajok megállapításának könnyítésére jól használható, átnézetes határozó táblákat iktatott közbe. Leírásai általában nagyon élvezetesek és érdekesek, nagy körültekintéssel készültek. Szépek az egyes állatok életmódjának hangulatos, eleven ismertetései, ame-lyeket nagyszámu hazai vonatkozás tesz még bece-sebbé. Értékes azután a sokoldalú gyakorlati gazdasági vonatkozás, a vadászati, halászati, kertészeti, erdészeti nézőpontból való tárgyalás, a kártevők és kártelemek részletesebb ismertetése, nemkülönben az ellenük való védekezés beható és szakszerű leírása, így a pocokirtás, a ragadozók irtása, különféle csapóvasak stb. leírása.

Mindezt nagyszámu (387) jól összeválogatott kép-érzékli és teszi szemléltetővé, különösen szépek a madárképek, jórészt Csörgény Titusz, a m. kir. madár-tani intézet igazgatójának művészi rajzai. A mű végén részletes név- és tárgymutató emeli a könyv használ-hatóságát.

A mű stílusa, nyelvezete magyaros, sokévi pedagógiai tapasztalatokon alapuló. Nyomdai kiállítása csinos, a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda sajtója alól került ki.

A könyv ára terjedelméhez és kiállításához képest feltűnően olcsó. Különösen jutányosan kapják a Természettudományi Társulat tagjai és könyvkiadó vállalatának aláírói, akiknek évi 12 P előfizetési díjért minden évben 40—50 iv terjedelmű, gazdagon illusz-trált közérdekű művek jutnak birtokukba.

A fentebbiekben ismertetett értékes, szép, gyakor-lati vonatkozású és tudományos becsű, jeles könyvet, a gazdák egyik kiváló mesterének élete munkáját a legmelegebben ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Z. Á. dr.

Terméseredmények és a mezőgazdaság helyzete.

Folyó hó 8-án tette közzé a földművelésügyi minisztérium a vármegyei gazdasági felügyelőségek és a gazdasági tudósítók jelentései alapján szer-kesztett legújabb termés- és vetésszámjelentést. Különös jelentőséget ad ennek a beszámolóknak az a körü-lmény, hogy közli a hét főterménynek a nagy (100 holdon felelő) és a kis (100 holdon aluli) birtokok szerint elkülönítve kiszámított valószínű termés-ered-ményeit. Miután az ideji vetésterület ilyen kateg-óriák szerint való elkülönítésének feldolgozásával a statisztikai hivatal még nem készült el, a föld-művelésügyi minisztérium az ez évi termésbecslések-nél használt ideiglenes learatott területi adatokat szét-osztotta a múlt évi nagy- és kisbirtok területi arány-számai alapján és az így megosztott terület alapján számította ki az egyes birtokkategóriák valószínű termését.

Az eredmény azt mutatja, hogy a hét főtermény-nél mindig a nagybirtok termésátlaga a nagyobb. Egyébként a részletes adatok a következők:

A buza terméseredménye ugy mennyiségre, mint különösen minőségre nézve megfelel a várakozás-nak. A szem általában acélos és hektoliterenkinti minőségi sulya 780—810 kg között váltakozik, orszá-gos átlagban pedig 794,2 kg. A múlt év ugyanez időszakában a buza minőségi sulya országos átlag-ban 754,6 kg volt.

Az előzetes adatok szerint a buza folyó évi való-színű learatott területe nagybirtokon 826,023 kat. hold, kisbirtokon 1.920,432 kat. hold, vagyis együtt 2.746,455 kat. hold. Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a magyar királyi gazdasági fel-ügyelőségeknek cséplési eredményeken alapuló becslése szerint termelt: nagybirtokon katasztrális hold-dankint 818 métermázsá, összesen 6.738,764 méter-mázsá, kisbirtokon katasztrális holdankint 723 mé-termázsá, összesen 13.880,651 métermázsá.

Összes buzatermésünknek 327 százaléka tehát nagy-birtok s 673 százaléka kisbirtok termelése.

A legutóbbi (augusztus 24-i) becslés alkalmával a várható buzatermést katasztrális holdankint 745 métermázsára, vagyis összesen mintegy 20.445,074 métermázsára becsülték. Az ezuttal kimutatott eredmény tehát a hat héttel ezelőtti becsléssel szemben katasztrális holdankint 7 kg-mal, összesen pedig mintegy 194,000 métermázsával kedvezőbb.

A rozs terméshozama — bár a hat héttel ezelőtti becsléssel szemben kat. holdankint 3 kg-mal, össze-sen pedig mintegy 40,000 métermázsával javult — sem mennyiség, sem minőség tekintetében nem ki-elégítő. A hektoliterenkinti minőségi suly országos átlagban 7159 kg.

A rozs folyó évi, valószínűleg learatott területe nagybirtokon 352,528 kat. hold, kisbirtokon 809,783 kat. hold, együtt 1.162,311 kat. hold. Ezen a területen

a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazd. felügyelőségek cséplési eredmények alapján készített számlái szerint termelt:

Nagybirtokon kat. holdankint 551 q, összesen 1.943.089 q, kisbirtokon kat. holdankint 468, összesen 3.789.696 q. Együtt kat. holdankint 493 q, összesen 5.732.786 q.

Összes rozstermésünknek 35%-át nagybirtok s 65%-át kisbirtok termelte.

A legutóbbi (aug. 24-i) becslés alkalmával kat. holdankint 490 q, vagyis összesen 5.692.000 q rozstermést reméltek.

Az árpa cséplési eredményei a legtöbb helyen megfeleltek a várakozásnak. A szem többnyire szép, telt és jóminőségű. A hektoliterenkinti minőségi súly 62-70 kg között mozog s országos átlagban 65-59 kg.

Az árpa folyó évi valószínű learatott területe nagybirtokon 238.601 kat. hold, kisbirtokon 472.025 kat. hold, együtt 710.626 kat. hold. Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek cséplési eredmények alapján készített számlái szerint termelt:

Nagybirtokon kat. holdankint 784 q, összesen 1.857.047 q, kisbirtokon kat. holdankint 682 q, összesen 3.219.945 q. Együtt kat. holdankint 714 q, összesen 5.076.992 q.

Összes árpatermésünknek tehát 36,6%-a nagybirtok s 63,4%-a kisbirtok termése.

A zab úgy mennyiségre, mint minőségre nézve szintén kielégítő termést adott. A hektoliterenkinti minőségi súly 42,5-50 kg között mozog és országos átlagban 46,96 kg. Legjobb zabtermést úgy mennyiségre, mint minőségre nézve a dunántúli dombosvidék, leggyengébbet pedig az északi dombosvidék adott.

A zab folyó évi learatott területe nagybirtokon 211.768 kat. hold, kisbirtokon 235.841 kat. hold, összesen 447.609 kat. hold. Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek cséplési eredmények alapján készített számlái szerint termelt: nagybirtokon kat. holdankint 716 q, összesen 1.581.917 q; kisbirtokon 666 q, összesen 1.570.375 q, együtt 704, illetve összesen 3.152.292 métermázs.

Összes zabstermésünknek tehát több mint fele, 50,2%-a nagybirtokon, 49,8%-a kisbirtokon termelt.

A szemestengeri érését a szeptemberi meleg időjárás igen elősegítette. A korai fajtákat több helyen már letörték, a későbbiek azonban most vannak törés alatt. A csó- és szemképződés általában jó, csak ahol nem részesültek kellő csapadékban, ott a szemek nem fejlődhetek ki eléggé.

A tengeri folyó évi valószínű területe nagybirtokon 520.605 kat. hold, kisbirtokon 1.299.991 kat. hold, összesen 1.820.596 kat. hold. Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek cséplési eredmények alapján készített számlái szerint termelt: nagybirtokon kat. holdankint 1103, összesen 5.739.080 q; kisbirtokon 913, összesen 11.863.322 q.

Összes tengeritermésünknek tehát 32,7%-a nagybirtok és 67,3%-a kisbirtok termelése.

A burgonya korai fajtáit már felszedték és betakarították, a késői fajták szedése nagyobbára még folyamatban van. Terméshozama többnyire gyenge, különösen a korai fajták között sok az apró gumó.

A burgonya ezévi valószínű területe nagybirtokon 121.423 kat. hold, kisbirtokon 318.946 kat. hold, együtt 440.369 kat. hold. Ezen a területen a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek cséplési eredmények alapján készített számlái szerint termelt: nagybirtokon kat. holdankint 4938 q, összesen 5.874.239 q, kisbirtokon kat. holdankint 3824 q, összesen 12.197.912 q. Összes burgonyatermésünknek mintegy 32,4%-át tehát nagybirtok és 67,6%-át kisbirtok termelte.

A cukorrépa a szeptemberi esőkre sokat javult, érését pedig a szeptember vége felé járt száraz, meleg napok siettették. Szedését mindenütt megkezdték, a répák többnyire szép nagyok és egészségesek. A takarmányrépa általában jó termést ígér. Az őszi repce szépen és egyenletesen kikelt s jól fejlődik. A kerti vetemények betakarítása jó eredménnyel folyamatban van; különösen a paradicsom adott igen bő termést. A komló közepes termést adott. A köles hozama vidékenként változó. A tatárkatermés eredménye többnyire gyenge közepes. A cirok szára elég magas és szakállja elég hosszú. A kender és len száltermése többnyire jó, a magtermés inkább csak közepes. A dohány levélzete szép fejlett és egészséges.

A mesterséges takarmányok közül a lóherének és lucernának úgy a mag-, mint a takarmánytermése általában kevés volt. A muhar elég jó termést adott, a csalamádé több helyen alacsony maradt. A rétek tulnyomó részben kielégítő sarjuhozamát kedvező idő mellett betakarították. A legelőket az esők felüdtették, jól sarjadzanak.

A gyümölcsfák termését tulnyomó részben már leszedték. A szilva elég bő termést adott, de sok volt közte a ferges. Az alma és körte hozama általában véve közepes, minőségük azonban gyenge.

Őszibarack kevés termelt, ugyancsak gyenge a diótermés eredménye is.

Az utóbbi esős időjárás a szőlők rothadását elősegítette és emiatt különösen a kisebb szőlősgazdák egy része a szüretelést már megkezdte, míg a nagyobb szőlőbirtokosoknál a szüret csak a hét folyamán kezdődik. A fagytól megkímélt, kellőleg gondozott és magasabb fekvésű szőlőterületeken a termés közepesnek mondható, ellenben a fagykártól szenvedett síkvidéki szőlőkben a termés kat. holdankint csak 2-3 hl-re tehető. Az országos átlagtermés közepesen alulinak ígérkezik. Az eddig szüretelt mustok cukortartalma vidékenként és fajtánként igen különböző s 15-20 kloterneuburgi fok között váltakozik. Az eddig szüretelt mustok ára literenkint termelési hely szerint 50-80 fillér között mozog. Az óbor ára minőség és Malligand-fokonként 8-10 fillér, literenkint 80 fillértől 1 P 40 fillérig terjed. A borkereslet launya, a borkinlát tartózkodó.

Felhívás előfizetőinkhez.

Október hó 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra. Felhívjuk csakis azokat a tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése múlt hó végével lejárt, hogy az előfizetési díjat a lapunk 75. számához csatolt postautalványon mielőbb

beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne álljon be. Akik az előfizetési díjat október 15-ig nem küldik be, azok címére a lap küldését kénytelenek leszünk beszüntetni.

Az előfizetési díjat ugyanazon cím alatt kérjük beküldeni, mint amely címen a lap jár.

Előfizetési árak:

egy évre	32 pengő
félre	18 "
negyedévre	10 "

OMGE-tagoknak a tagsági díjon felül:

egy évre	20 pengő
félre	11 "
negyedévre	6 "

A kiadóhivatal.

VEGYESEK.

Mi van a háttérben?

Szinte megszokottá válik már a magyar gazdaságszolgálat előtt, hogy újabban minden évben az aratás után, előbb vagy utóbb, itt vagy ott, heves támadások indulnak a magyar buza és kiváltképpen annak minősége ellen. Talán szükségtelen bizonyítani, hogy ezek az alapjukban véve indokolatlan támadások óriási károkat okoznak egész gazdasági életünkben, éppen ezért szinte önkénytelenül vetődik fel a kérdés: Cui prodest? kinek érdeke e szerencsétlen kérdés feszegetése, a közvéleménynek téves irányban való kialakítása.

Hogy gabonakereskedőink nincsenek megelégedve buzaik minőségével, efelett nyugodtan napirendre térhetünk, mert egyetlen vevő az, aki nem ócsárolja a megvételre kiszemelt árut, de éppen a jelenlegi heves pergőtűz, amelyet a gazdasági harctéren a gazdák, illetve buzaik minősége ellen indítottak, azt sejteti, hogy ez nem is az első vonalban álló gabonakereskedők soraiból, hanem a háttérben meghúzódó malomérdekltség nehéz útjéről ered.

Addig, amíg a gazda kezében tartja egész évi fáradságos munkájának gyümölcsét, gabonáját, addig közös a malmok és gabonakereskedők érdeke, érthető tehát, ha közös fronton találjuk őket, de éppen a magyar malomérdekltség ügyes diplomáciai képességeire vall, hogy mindmennyig sikerült e harcban rejtekben maradni.

Hogy világosan lássunk a kérdésben, emlékeztetnem kell idézni az OMGE tavalyi őszi igazgatóválasztmányi ülését, amelynek napirendjén a magyar liszt kivitele előmozdításának kérdése is szerepelt. A gazdák részéről akkor felmerült az az eszme, hogy nem volna-e célszerű a lisztkivitel fellendítése céljából a finomabb lisztfajtáknál legalább fakultatív az állami ölmézárólast bevezetni. Ez eszme ellen a malomérdekltség jelenvolt képviselője igen élénken tiltakozott, mert szerinte a magyar liszt minden vitán felül álló jó minősége szükségtelenné teszi az ilyen megfélemlítő védelmet. Ugyanakkor Hadik János gróf rámutatott arra, hogy a malmok már előző évben is kifogásolni próbálták a magyar buza minőségét, érezvén azonban, hogy a kérdésnek széles keretében való feszegetése kétélű fegyver számukra, mert a termelők könnyen azzal érvelhetnek, hogy a malmok elavult technikai berendezésében és nem a magyar buza meg nem felelő minőségében van a magyar liszt alaphibája, tartózkodtak annak a nagy nyilvánosság elé való vitelétől. Hogy most már ettől látszólag nem félnek, az nem annak a következ-

ménye, mintha az elmúlt két évben üzemeiket a legmodernebbül átalakították volna, hanem az az időközben váratlanul bekövetkezett fordulat, hogy a meghiusult magyar-osztrák vámpolitikai tárgyalások következtében a magyar malmoknak ismét „nyakukon maradnak” a finomabb lisztfélések. Már pedig ez az üzleti eredményüket is károsan befolyásolni fogja és az elmaradt haszonért könnyű és tetszetős dolognak látszik majdan a magyar buzát bünbakként odaállítani a nagy nyilvánosság elé, mint amely kizárólagos oka annak, hogy a magyar liszt finomabb félésegei, amelyeknek minősége inkább függ a nyers terméktől, nem kelendők a külföldön.

Ilyen messzire kell tehát visszanyitnunk, ha a magyar buza minőségét a közelmúltban ismételen ért támadások hátterét és alapokait világosan látni akarjuk.

Kinevezés. A magyar királyi földművelésügyi miniszter Cséte Endre gazdasági tanárt jelen minőségében a VII. fizetési osztályba nevezte ki.

A Hussertéstenyészők Egyesülete és az angliai import. A Hussertéstenyészők Országos Egyesületének vezetősége részéről a következő tájékoztató közlésére kérték fel lapunkat: „Az egyesület lebonyolítása alatt álló angol hussertés behozattal kapcsolatban értesülésünk szerint egyes tenyésztők részéről olyan irányú észrevételek hangzóttak el, amelyek helytelenítik az egyesület angol orientációját és a behozatal tényét úgy fogják fel, mintha ezzel az egyesület magát az angol irány mellett szorgozta volna. Ezzel szemben a Hussertéstenyészők Országos Egyesülete azt óhajtja megállapítani, hogy az angol tenyészállatbehozatal semilyen irányban sem jelent állásfoglalást az egyesület részéről, legfeljebb egy irányban, hogy a magyar hussertés-tenyésztés minőségi fejlesztését és ennek érdekében minél értékesebb külföldi tenyészállatok beszerzését kívánatosnak és szükségesnek tartja. A tagok széles köréből jutott kifejezésre az a kívánság, hogy az egyesület vegye kezébe az Angliából való behozattal megszervezését és lebonyolítását, aminek elvállalását kötelességének érzi; ha azonban a tagok egy része Németországból vagy Dániából kívánna hasonló tenyészállatbehozatal lebonyolítását, természetesen arra is örömmel és készségesen vállalkozunk.” — Ezzel a nyilatkozattal kapcsolatban beszámolunk arról, hogy a bevásárló bizottságtól értesítést kaptunk Angliából, amely szerint a bevásárlás kedvező keretek között folyik. Bár sokat kell utazni a mi igényeinknek megfelelő anyag megvásárlásához, de előreláthatólag sikerül a megrendelt létszámot jó minőségben beszerezni. (Okt. 8-án 10 drb. már meg volt vásárolva.) Az árak alacsonyabbak, mint itthon gondolták.

Gyakornok felvétele a tápiószecsei alapítványi tangazdaságba. Az OMGE kezelésében levő Szeleinyi-fejlesztési alapítványi tangazdaságban megválasztott egy gyakornoki hely. Azok a közzgazdasági egyetem mezőgazdasági szakosztályát, vagy gazdasági akadémiát végzett ifjak, akik magukat a gyakorlati gazdálkodás terén rendszeresen továbbképezni és különösen akik egy korszerű irányban vezetett középbirtok helyes üzemsziszterét megismerni akarják, adják be pályázatukat erre a megválasztott gyakornoki állásra az OMGE igazgatóságához (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.). Az állást mielőbb el kellene foglalni és lehetőleg legalább félévvel a tangazdaságban tölteni. A gyakornok minden tekintetben rendes szolgálatot tartozik teljesíteni. Lakásáról a gazdaság gondoskodik, de élelmezésének költségeit meg kell térítenie.

Teljesíri eredmények Felsődunántulon. A Felsődunántúli Szarvasmarhatenyészők Egyesületek Szövetsége a kebelébe tartozó szarvasmarhatenyészők egyesületek teljesíriellenőrző körzeteinek eredményeiről felhívónként összeállított jelentéseket ad ki. Az Országos Törzskönyvelő Bizottsághoz legutóbb beérkezett jelentések szerint a Szövetséghez tartozó Magyaróvári, Győrvidéki, Veszprémi, Soproni és Vasmezei Szarvasmarhatenyészők Egyesületeiben működő 15 körzetben 4923 drb tehénrel 115 tehénrel áll ellenőrzés alatt. A jelentések részletesen feltüntetik az egyes körzetek tehénlétszámát, a fejős, borjas és szárazon álló tehének arányát, a legutóbb ellenőrzéskor megállapított körzeti istálló- és fejési átlagot és az átlagos tejzsír-százalékot. A szarvasmarhatenyészők egyesületek kiváló gyakorlati jelentőségű munkásságát, valamint a felsődunántúli tehénanyag jóságát igazolják az egyes körzetekben elért szép teljesíri eredmények. Így a szeptember havú I. jelentés szerint a szövetség 6 körzetében haladta meg a fejési átlag a 10 kg-ot, amit egy körzetben az istállóátlag is meghaladott. Nagyon szép teljesíri eredmények vannak Sopron megyében, ahol a jelentés szerint az I. számú körzetnek 12 kg volt a fejési átlaga és 9,29 kg az istállóátlag, 3,71 zsír-százalék mellett; a 3. számú körzetben 11-13 kg volt a fejési és 9,34 kg az istállóátlag 3,95 zsír-százalékkal, ugyanitt május hónapban 13,70 kg fejési és 10,18 kg istállóátlagot értek el 3,90 zsír-százalék mellett. A Győr-

vidéki S. körzete a Veszprémet I., II., 10 kg-ot szép tejért erdőt átlaglag százalék tanulság marhatenyészők határa.

Törzskönyv

Somogyi letnek a nézések rálatok. László g. dolf gró. Mihály s. tehenész pacsérvis tek külle adatokk pacsérvis rálatnál tenyésztő Adorján a Somogy részéről viseletéb gazdaság János f. mar ism szép fej évjárata megállap tesse teki pölöskei használt szintén a nagyon j. jellegű t. tésnél b. bíralat e. a törzskö.

Az els

tulon. K. amelyek letek elé eslatos sel legin tulnak a maradt a világ jel tül Meze ságát, a gazdaság Szarvasmar háza köz ellenőrző vette kez n. fejési toti adat és dolgo megszer nek küllő a Tiszánt vése is. egyes tan

Szarva

Föld műv gazdaság tenyésztő ügylőség Nyalkán dezett. A alispán, jóságkor főgondno dunántúli Szarvasmar hangai Pazár Gé san a me ről. Az á és 37 üsz Lajos és Szilágyi g. gazdak el, a 20 pedig Ma bizottság Kurja Bé volt a leg állapította nősen a tekintetéb Barany állatösze marha, 1 vármegye

vidéki Szarvasmarhatenyésztő Egyesület I. számú körzete 11-40 kg fejési és 10-13 kg istállóátlaggal, a Veszprémmegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület I. II. és III. számú körzetei pedig ugyancsak 10 kg-ot meghaladó fejési átlagokkal mutattak fel szép teljesítményt. Nagyon jók a zsirszázalékban elért eredmények is, amennyiben még a nagy fejési átlaggal rendelkező körzetek tejszirálaga is 3,75-4 százalék között mozog. A Felsődunántúli Szövetség tanulságos jelentéseit megkapják az egyes szarvasmarhatenyésztő egyesületek is, ami bizonyára buzdító hatással van a nemes verseny fokozására.

Törzskönyvi bírálatok Somogy megyében. A Somogyvármegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesületnek a már éves tejelési adatokkal rendelkező tehénészeteiben folyamatosan vannak a törzskönyvi bírálatok. Így szeptember 28-án Hetesen **Somssich László** gróf uradalmában, október 4-én **Erdődy Rudolf** gróf kastélyosdombói, október 5-én **Andrássy Mihály** szigetvári és **Hoyos Miksa** gróf németiadi tehénészeteiben, legutóbb pedig **Magyar-Kossa János** pacsérvisnyei hazai pirostarka tehénészeteiben kerültek külemi elbírálás alá a megfelelő éves tejelési adatokkal rendelkező tehének. **Magyar-Kossa János** pacsérvisnyei tehénészeteiben tartott törzskönyvi bírálatnál megjelentek az Alsódunántúli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetsége részéről **Pavlicsek Adorján** igazgató és **Pilz Iván** gazdasági felügyelő, a Somogy megyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület részéről **Preussberger Károly** igazgató, az OTB képviseletében **Batta Pal** fogalmazó, továbbá **Biró Sándor** gazdasági felügyelő, **Petracsek Béla** és **Magyar-Kossa János** földbirtokosok. A tenyészállatkiallításokról már ismeretes hazai pirostarka tenyészet nagyon szép fejlődést mutat, amit különösen a fiatalabb évszázadok tehénjeinél és növendékállatoknál lehetett megállapítani. A tenyészet kiegyensúlyozása és nemesítése tekintetében nagyon hasznos szolgáltatást tett a pölöskei uradalomból származó és több éven át használt kiváló törzsbika. A gazdaság legutóbb szintén a pölöskei uradalomból szerzett be 6 darab nagyon jó telivér szimentáli tisztót és egy jóteljes jellegű törzsbikát, amelyeknek a tenyészet nemesítésénél bizonyára kiváló szerep fog jutni. A külemi bírálat eredményeként egyelőre 10 drb tehén került a törzskönyvbe.

Az első tanyai tejelésellenőrző körzet a Tiszántulon. Közismertek azok a kiváló eredmények, amelyeket az egyes szarvasmarhatenyésztő egyesületek elértek a tejelésellenőrzéssel és a vele kapcsolatos törzskönyvezéssel. Eddig tejelésellenőrzéssel leginkább az uradalmak foglalkoztak és a Dunántulnak a falvakban lakó kisgazdái. Figyelmen kívül maradt azonban a fontos kérdésnél az alföldi tanya-világ jelentős szarvasmarhatenyésztése. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara átlátva e kérdés fontosságát, a gazdasági felügyelőséggel és a vármegyei gazdasági egyesülettel karöltve, Orosháza és Vidéke Szarvasmarhatenyésztő Egyesülete keretében Orosháza központtal megalakította az első tanyai tejelésellenőrző körzetet. A tejelésellenőrzés október 1-én vette kezdetét. Az ellenőrzés munkáját egyelőre u. n. fejelet biztosok végzik és az általuk beszolgáltatott adatokat az egyesület igazgatója gyűjti össze és dolgozza fel. Egyelőre mintegy 40 tanya van megszervezve és körzetekbe osztva. Egy-egy körzetnek külön ellenőre van. A közeljövőben megvalósul a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamarának az a törekvése is, hogy fenti ellenőrzőkörzet keretében az egyes tanyai körzetek külön bikát szerezzenek be.

Szarvasmarhadíjazás Nyalkán. A Győrvidéki Földművelők Egyesülete a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara, a Győrvidéki Szarvasmarhatenyésztő Egyesület és a vármegyei gazdasági felügyelőség értékes támogatásával szeptember hó 25-én Nyalkán szarvasmarhadíjazást és tejelőversenyt rendezett. A díjazáson megjelentek **Némethy Ödön** dr. alispán, **Mayer Oszkár** földbirtokos, **Tihanyi Gál** járáskormányzó, **Szentkirályi Márton** pannonhalmi főgondnok, **Langerer István** dr. főszolgabíró, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara és a Győrvidéki Szarvasmarhatenyésztő Egyesület képviseletében hangai **Szabó Barna** dr. előadó-igazgató, továbbá **Pazár Géza** dr. gazdasági felügyelő és még számosan a megyei hatóságok és a gazdaközönség részéről. Az állatdíjazásra a kisgazdák 43 darab tehénét és 37 üszőt hajtottak fel. Elismerést érdemel **Németh Lajos** és **Tóth György** díjazott tehene, továbbá **Szilágyi László** és **Szilágyi Mihály** üszője. A kisgazdák csoportdíját **Tóth Ignác** kollektívája nyerte el, a 200 holdon felüli birtokosok vándordíját pedig **Márkly István** csoportjának ítélte a bírálóbizottság. A tejelési versenyben **Sárközi Kálmán** és **Kurja Béla** teheneinek évi 3870 kg-os teljesítménye volt a legjobb. A bírálóbizottság teljes elismeréssel állapította meg, hogy a nyalkai állatdíjazás, különösen a kiállított állatok nagy száma és minősége tekintetében, igen magas színvonalúnak bizonyult.

Baranya vármegye állatállománya. A legutóbbi állatösszeírások szerint 53,470 ló, 88,942 szarvasmarha, 120,558 sertés 60,303 juh és 1057 kecske a vármegye állatállománya. Ez a létszám a múltévihez

képest 1869 lóval, 2862 szarvasmarhával, 7390 sertéssel és 9500 juhval való apadást mutat. Az állatforgalom a tavaszi hónapok folyamán megnövekedett, mert a külföldi kereslet és ezzel kapcsolatban a kivitel megnagyobbodott. A megélénkült forgalomnak megfelelően az állatarak 5-10%-kal emelkedtek.

IDŐJÁRÁS.

Rovatvezető: **Sávoly Ferenc dr.**

1927. szeptember.

Ha a szeptember havi mezőgazdasági munkák legfőbbjeit a szántással és vetéssel, valamint az őszi termények szedésével és azok betakarításával fejezzük ki, akkor azt hiszem, az ezidei szeptemberi időjárásról országsszerte nagyjában meg lehetünk elégedve. Minden szabadföldi munka lehetőségének első feltétele, hogy az eső a kívánatos vízmennyiség tökéletes szolgáltatása mellett időrendben egy oszlojon el, hogy elégséges munkára használható esőmentes nap maradjon; a második feltétel, hogy a hőmérséklet enyhe legyen. Ilyen időjárási feltételek mellett a talaj kellőképpen átmevszedik a szántás alá, a vetések nedves és átmelegedett földre kerülnek, a tenyér, burgonyát, répát szedni és betakarítani lehet és az őszi gyümölcsök, szőlők utolsó fejlődése, érő szakai a megállapított kedvező feltételek, nem szólva arról, hogy az ilyen időjárás szeptember a legelő és takarmányok feljavitására is nagymértékben alkalmas. Nem gondolnám, hogy az idej szeptember ezeket a feltételeket az országban valahol is súlyosabb mértékben nem teljesítette volna.

Az augusztus végi birtelen és időszerűen lehűlés után szeptemberben ismét megjavult a hőmérséklet, a hónap első felében országosan, minden nap elért legalább 22-24 C fokot, sőt nem ritkán 26-27, elvétve 30 fokot is. Csak a hónap közepén lett a hőmérséklet ingadozó, amikor pár napra 20 fok alá szállt, hogy újra felemelkedjék, az első felhőnap hőmérsékleténél még nagyobb magasságra. Ez a szeptembervégi kiválóan kellemes meleg időszak, amelyet vénasszonyok nyara elnevezés alatt ismerünk és hazai éghajlatunknak egyik típusos sajátosságát teszi, az idén teljes egy hétig tartott, 22-25-ig. Az utolsó két napon azután újra elég telmelen hűvösre fordult az idő, de azért a korai dértől még igen távol állott. Az éjszakai hőmérséklete is annyira enyhe volt az egész hónap alatt az országban mindenfelé, hogy 10 foknál alacsonyabb minimum alig 3-4 éjjelen állott be.

Ezt a nagy vonásokban változó hőmérsékleti menetet elég bőséges és kedvező elrendezésű csapadék kísérte. A hónap első felében csupán egy országos eső fordult elő, 12-én, előtte 11. és 9-én jártak részleges esők, a többi nap csaknem esőmentes volt. Tekintve, hogy augusztus utolsó 5-6 napján mindenfelé bőséges esők jártak, szeptember első felének itt jelzett esőmentes szakai a gyakorlatban nem jelentett szárazságot, sőt ellenkezően, az augusztus végi jól áztatott eső után ez a szakasz a legjobb munkalehetőségeket nyújtotta. A 12-iki országos esőt is 3 napos esőzápor követte. Szeptember 16-tól 20-ig ismét esős, hűvös és hűvösebb napok következtek, de mire a vénasszonyok nyara beállt, az idő is kitisztult, éppen csak a Dunántul esett 23. és 25-én nagyobb eső, amely a szabadföldi munkákat lényegesen megzavarhatta. A hónap utolsó 5 napja azonban újra esős volt, 27-én az egész ország ázott, 31-án pedig csaknem az egész (92%). A Dunántul és az északi dombos vidéken 26-ika is erősen esős nap volt. Az itt jelzett három nap adta meg voltaképpen azt az esőtöbbletet, amelyről az alábbi esőmérték számol be. Ha egyes vidékeken a hűvösi csapadékoszámban kisebb esőhiány mutatkozik is, egyre-másra országos átlagban mégis 10%-os csapadéktöbblet. A Tiszántul 21% a többlet, a Dunántul felső részén 17, a Duna-Tisza közén 18. Éppen normális az esőmennyiség az északi dombos vidéken, a Dunántul alsó felén pedig 3%-os hiány mutatkozik.

Részletesebben az alábbi összeállítás tájékoztat:

I. Dunántúli dombos vidék:

	Csapadék	Ellátás a normális mennyiséggel
Baranya	72 mm.	+ 11%
Fejér	50 "	- 19%
Győr, Moson	89 "	+ 35%
Komárom, Esztergom	65 "	+ 8%
Somogy	67 "	- 3%
Sopron	102 "	+ 38%
Tolna	55 "	- 9%
Vas	128 "	+ 56%
Veszprém	75 "	+ 4%
Zala	71 "	- 7%

II. Északi dombos vidék:

Abauj-Torna	48 mm.	- 17%
Borsod, Gömör	52 "	- 13%
Heves	54 "	- 2%
Nógrád, Hont	69 "	+ 23%
Zemplén	61 "	+ 11%

III. Alföld:

Bács	96 mm.	+ 71%
Békés	47 "	+ 4%
Bihar	51 "	+ 11%
Csanád, Arad, Torontál	46 "	- 2%
Csongrád	55 "	+ 17%
Hajdu	61 "	+ 23%
Szolnok	47 "	- 2%
Pest	63 "	+ 11%
Szabolcs, Ung	70 "	+ 37%
Szatmár, Ugocsa, Bereg	83 "	+ 77%

+ = többlet, - = hiány.

Sávoly Ferenc dr.

Hussterenyésztőknek havi piaci jelentéseket a proteindús abraktakarmányokról és azok áráiról levelezőlapfelhívásra állandóan ingyen és bérmentve küld **Zwebner Jaques** mezőgazdasági irodája, Budapest, V., Nádor-u. 28.

Próbálja ki a „Zwebner“féle Extra-hált Szójadarát, garantált 45/50% nyersproteintartalommal, emészthető protein 41-44%, keményítőértéke kb. 72%, hussüldők, kocák, fejőstenenek és mindennemű növények-állatokkal. **Zwebner Jacques**, Budapest, V., Nádor-utca 28.

Ha jó székot, ponyvát, manillát, raffiát, lótakarót, gazdasági kötéldírtól óhajjt vásárolni, kérjen ajánlatot a 45 év óta megbízhatóbbnak elismert **Fischer J. R.-T.** szék- és ponyva-gyártótól, Budapest, V., Nádor-u. 31/33. **Ponyvakészítés-**

Kertész, virágágyai, melegházi, gazdasági épületekre üvegablakok ifj. **Weiss Gyula** táblaüveggyárgyároskereskedőnél, Budapest, V. kerület, Vadász-utca 29. szám.

NYILTTÉR.

(2 rovatban foglalkozni nem vállal felelősséget a szarkonfőség.)

Jelzálogkölcsönök! Folyószámlahitel! Parcellázások!
Mindennemű pénzügyi tranzakciók!
Schwarz Gusztáv banküzlet
 BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 3. sz.
 Telefonok: József 448-04, József 448-05, József 448-06
 Sürgősség: SCHWARZ GUSZTÁV BUDAPEST, 7513

UJDONSÁG!
Kertészeti üzemtan, érték- és jövedelemszámítást
 Írta: **MAHÁCS MÁTYÁS** és **LISZKA JENŐ**
 E kézikönyv a gy. kertészek és szőlőművelők számára készült, minden kertészettel foglalkozó gazdaságnak!
 212 oldal, sok táblázattal. Árca 10 pengő
 "PÁTRIA" R.-T. NYOMDASZTÁLYA
 Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Országos Magyar Gazdasági Egyesület
 ingatlanforgalmi osztálya
 O. F. B. eng. 8092/1923. szám
 Budapest, IX., Köztelek-utca 8. II.

Eladó egyben, vagy parcellákban
Nógrád megye déli részén, község mellett, egy nagyobb birtokból 300 magyar hold jó hegytermő talajú birtokrész réttel, erdővel, a rajta levő major épületekkel. A birtokon műút vezet keresztül melyen állandó autóbusszjárat van.
Válaszbélyeg

46. sz. Bérlevél
 ára darabonként 5 fill. = 100 drb. 4-60 Pengő

47. sz. Elbocsájtó bizonyítvány
 ára darabonként 4 fillér

48. sz. Szegődségi főkönyv
 a bérlevél rovataival:
 25 cseléd részére 4- Pengő
 50 cseléd részére 6- Pengő
 100 cseléd részére 8-50 Pengő
 150 cseléd részére 12- Pengő
 200 cseléd részére 14- Pengő
 Minden egyéb gazdasági nyomtatványból állandóan nagy készlet.
 Árjegyzéket kívántra díjmentesen küldünk
"PÁTRIA" Irod. Váll. és Nyomdai Részvénytársaság
 nyomtatványosztálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

UNGHVÁRY JÓZSEF
FAISKOLÁJA, CEGLÉD
megkezdte 8126
az őszi szállítást
 SAJÁT ÉRDEKE, HOGY RENDELÉSÉT MOST
 MÁR KESEDELEM NÉLKÜL BEKÜLDJE
 BUDAPESTI IRODÁJA:
VI., ANDRÁSSY-UT 54. SZ.
 TELEFON: L. 962-72
OKTATÓ KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN!

Minden burgonyatermelőnek nélkülözhetlen!

VETŐBURGONYATERMELÉS

Írta: **KISJÓKAI TAKÁCS GYULA**
 a m. kir. burgonyatermelési hivatal vezetője
 155 oldal, 54 ábrával **Ára 5 pengő**
 Szerző e művében a vetőburgonyatermelést a tulajmíveléstől a vetőgumó elraktározásáig a legrészletesebben tárgyalja és különös tekintettel van szárazságra hajló éghajlatunkra. Tartalmazza azonkívül a vetőgumó állami elismerésének és a szállításnak hivatalos szabályzatát, a különböző burgonyafajták és burgonyabetegségek leírását stb., stb.
 "PÁTRIA" R.-T. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Az ipar és háztartás részére nélkülözhetetlen:
A gyümölcsök és főzelékek konzerválásának kézikönyve
 Írta: **Dr. Hérics-Tóth Jenő** **Ára 10 pengő**
 "Patria" R.-T. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

LÓPOKRÓCOK alkalmi olcsó kiürítése
 a gyártás beszüntetése folytán drb-kint **P 14.50**
 Ia minőségű gypjutakarak, sima, szürke, kék- vagy szürke csikos, 140 x 200 cm. árban.
MŰSZARI CÉG IRODÁJA
HAMVAS ERVIN Budapest, V., Csáky-u. 34.
 TELEFON: Lipót 965-18
 MINTADARABOKAT UTÁNVÉTEL KÜLDÖK!
 NAGYOBB TÉTELNÉL ENGEDMÉNY! 8036

Nélkülözhetetlen tanácsadója minden gazdának a most megjelent
"Gyakorlati Gazdalexikon"
 Szerkesztő: **Mille Géza** kamarai főtitkár
 Ebben a 1500 oldalra terjedő, sok képpel díszített kitűnő utmutatóban megtaláljuk a mai modern gazdálkodás minden ágának kimerítő leírását. A mezőgazdasági szakirodalom legkiválóbbjait gyűjtötte maga köré Mille Géza főtitkár, a lexikon szerkesztője, aki 160 szakiró munkatársai közreműködésével a jelen viszonyok között a legjobbat nyújtja.
A 2 kötetes mű ára díszes vászonkötésben 48 pengő
 Részletes tájékoztatást e körül minden érdeklődőnek ingyen küld a
"PÁTRIA" R.-T. KÖNYVOSTÁLYA, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)

TULIPÁN-PENZIÓ
TÁTRALOMNIC (Csehszlovákia)
Egész éven át nyitva!
 A penzió ára szobával, napi 5-szöri étkezéssel **Kc. 45.-**
Kitünő hely üdülők részére!
Bérlő: TURÁK GYULA
 MAGYAR LEVELEZÉS! 8114

Most jelent meg!
A magyar talaj gyepesítése
 Írta: **Thaisz Lajos** ny. mezőg. kiséri. igazgató
 9 eredeti fényképfelvétellel **Ára 3 pengő**
 Egy teljesen eredeti magyar munka, amelyet szerzője 42 évi gazdasági botanikai tanulmányai és gazdag tapasztalatai alapján írt meg. Főbb fejezetei: A magyar talaj gyepesítéséhez szükséges növények jellemzése. Rétek. Legelők. Fűmagkórokk-tervezetek. Püvös berekórokk. Vasúti és folyamtiúttelek begyepesítése. Mérések talajok és homokbuckák megközelítő. Kerti pázsit. A gyepesítésnél szükséges szabályok és tudnivalók. A szikes talajok gyepesítésének igen nehéz kérdéseivel csaknem minden fejezetben foglalkozik.
 "Patria" r.-t. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Elektro Forrasztó és Műszaki Társaság
Traktor - hengerek, alumínium-karok, lokomobil-kazánok, fogaskerekek, motortengelyek stb. speciális elektromos hegesztése
 jótállással. 8155
 Beküldött munkákat postafordultával küldünk vissza. Műnőkiutogatással készséggel szolgálunk.
 Budapest, V., Dráva-utca 5. Telefon: Lipót 971-57

Most jelent meg!
A földmívelés közgazdaságtana
 Agrárgazdaságtan és agrárpolitika
 Írta: **Mattyasovszky Miklós** műeg. c. rk. tanár
Ára 18 pengő
 "Patria" r.-t. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

KERESKEDELEM, TŐZSDE
 Rövatvezető: **Roge Károly dr.**
Budapesti gabonapiac. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége Gabonaszakosztályának jelentése.) 1927. október 11. 1927. október 10-én a budapesti gabonapiacán a készáruüzlet úgy buzában, mint rozsban csupán mérsékelt keretek között mozgott. A buzaárak nem változtak, a rozs irányzata ellenben szilárdult és az ára 25 fillérrel emelkedett. A határidősüzleti piacon valamennyi termény irányzata szilárdult, különösen az októberi rozsé, amelynek ára 28-30 fillérrel emelkedett. Márciusra a rozs 16 fillérrel drágult. Az októberi és májusi búzánál az áremelkedés 14 fillér, a márciusi búzánál pedig az áremelkedés 12 fillér volt. A tengeri ára csak mérsékelttel emelkedett. A termények piacán minimális volt a forgalom s az árak nem változtak. Az árak budapesti paritásán 100 kg-kint a következők: Készáruüzlet. Buza, 77 kg-os tiszavideki 30.20-30.40, felsőtiszai 30.10-30.35, fejejmegyei 30.10-30.30, egyéb 30.10-30.25, buza, 79 kg-os tiszavideki 30.90-31.-, felsőtiszai 30.75-30.90, fejejmegyei 30.60-30.80, egyéb 30.55-30.75, rozs pestvidéki 28.70-28.90, rozs egyéb 28.70-28.90, takarmányárpa I. r. 25.25-25.75, takarmányárpa II. r. 24.75-25.25, sörárpa, felvidéki 27.-31.-, sörárpa, egyéb 26.-28.-, zab, I. r. 22.50-23.-, zab, II. r. 22.-22.50, tengeri 24.50-24.75, köles 23.-24.-, repce 46.-47.-, korpa 17.50-17.75 P. Határidősüzlet. Buza, októberre 30.48-30.50, buza, márciusra 32.62-32.64, buza, májusra 32.96-32.98, rozs, októberre 29.55-29.58, rozs, márciusra 30.44-30.46, tengeri, májusra 25.08-25.10, tengeri, júliusra 25.68-25.70 P.

Liszt- és őrleménypiac. Okt. 10. Budapesti lisztárak: szeptember-októberi dara 50.-, duplanullás 49.-, 0-ás 48.50, 1-es 47.50, 2-es 46.50, 4-es 44.50, 5-ös 42.-, 6-os 38.-, 7-es 32.-, 8-as 23.-; vidéki új duplanullás 45.-, 0-ás 44.-, 2-es 42.50, 4-es 40.50, 6-os 35.-, 8-as 21.- P q-kint.

Budapesti takarmányvásár. (A székesszékfővárosi vásártársaság hivatalos jelentése.) 1927. október 7. Árak: réti széna, I. r. 6, 8.50-10.50, réti széna, II. r. 6 6.40-8.-, réti széna, III. r., csomagolásra 4.80-6.-, muharszéna 9.50-12.50, lucernaszéna 9.-14.-, köles- és muharkeverék 8.50, zabosbúkkönyvszéna 9.-, alomszalma I. r. 6.50, II. r. 4.-6.-, zsupszalma I. r. 8.- P.

Vetőmagvak. A vetőmagpiac változatlan.

Külföldi terménytözsdek. Ujzsidék, okt. 10. (Terménytözsdezárlat.) Az irányzat állandó. Jegyzések 100 kilónként feladéállomárról: buza bácskai 78-79, 290-292.50 és 292.50-295, bánáti és szerémségi 78-79 és 287.50-292.50, rozs és árpa változatlan, zab, bácskai 292.50-297.50, szerémségi 205-210, tengeri, bácskai és szerémségi 202.50-205, száritott októberre 190-193, uttermésé december-januárra 185-190, március-áprilisra 210-215, májusra 215-217.50, bánáti 200-202.50, uttermésé december-januárra 185, szerémségi december-januárra 187.50-190, liszt bácskai 0-g 415-425, 2-es 395-405, 4-ös 370-380, 6-os 315-325, 7-es 280-270, 8-as 200-205, korpa, bácskai és szerémségi, jutassákokban 170-175, hab, bácskai fehér 320-325 dinár. A forgalom buzában 2, tengerben 42, lisztben 6 és babban 1 vagon volt. (1 dinár = 10 fill.) - **Pozsony,** október 10. (Terménytözsde.) Buzában és rozsban az irányzat tartott, árpában a forgalom élénk. Takarmányliszt másodikkézből kilogrammonként 5-7 cseh fillérrel olcsóbbodott. A piacon a szokott hételeji üzlettelenség uralkodott, a látogatottság is csekély volt. Jegyzések 100 kilogrammonként feladéállomárról: 78-79 kilogrammos magyar buza tranzit Oroszvár 185-186, pozsonyi uszályból 187-188, 60-70 kilogrammos rozs 211-213, 67 kilogrammos 208, takarmány- és ipari árpa 149-152, natur, vörös löhere 1000-1300, rózsaburgonya 32-35, sárgaburgonya 36-38, ipari és Wohltmann 27-29, keményítő és keményítőst 275-280, buzadara 345-350, kettősfogású buzaszisz 335-340, 0-ás 330-335, korpa 110-116 cseh korona. A többi cikk ára változatlan. (1 cseh korona egyenlő 17 fillér.) - **Bécs,** október 10. (Terménytözsde.) Az irányzat ma, a barátságos budapesti és tartott amerikai jelentések ellenére nyugodt és tartózkodó volt. A hivatalos jegyzések nem változtak. - **Prága,** október 10. (Terménytözsde.) A mai forgalomnak ismét csak informatív jellege volt. Az árak a legutolsó jegyzésekkel szemben névlegesen változatlanok maradtak. - **Chicago,** október 10. (Terménytözsde.) A buzapiacon a Liverpoolból jelentett magasabb árfolyamok nyitáskor szilárd irányzatot idéztek elő, később azonban, amide az ausztráliai és argentinai piacokról lanyhább irányzatot jelentettek, az árfolyamok itt is visszacsúsztak s nemcsak a nyitási árnyereségek mentek veszendőbe, hanem további árnyalatny gyengülés is jelentkezett az egyes határidőkben. A tengerpiacban az árcsökkenések nagyobb arányúak voltak, mint a buzapiacon, amennyiben átag 1/4 centes árvesztések jelentek. Zárleti árfolyamok: (Zárójelben a legutóbbi záróárfolyamok.) Buza decemberre 131 1/4 (131 3/8), márciusra 134 3/8 (134 3/8), májusra 137 (137), tengeri decemberre 93 3/8 (93 3/8), márciusra 95 1/4 (95 3/8), májusra 98 (98 1/4). Zab decemberre 48 3/4 (48 3/4), márciusra 50 3/8 (50 3/8), májusra 51 3/8 (51 3/8), rozs decemberre 97 (97), márciusra 100 3/4 (100 3/4), májusra 102 1/4 (101 3/4). **Winnipeg,** október 10. (Terménytözsde.) Zárleti árfolyamok: (Zárójelben a legutóbbi záróárfolyamok.) Buza októberre 139 3/4 (138 3/4), decemberre 132 (131 1/4), májusra 135 3/8 (135 3/8), Zab októberre 64 1/2 (63 3/8), decemberre 55 1/4 (55 1/4). - (1 dollár 570 fillér, 1 bushel buza 27.2 kg) - **Buenos-Ayres,** október 10. (Terménytözsde.) Buza novemberre 11.20, februárra 11.80, tengeri novemberre 7.15, decemberre 7.30, zab februárra 7.40, lenmag novemberre 15.40, decemberre 15.45, februárra 15.30 peso. - **Liverpool,** október 10. (Terménytözsdezárlat.) Buza októberre 10 3/4, decemberre 10 3/4, márciusra 10 3/4. Laplata tengeri 32.3 szeptember-októberre, 32.3 október-novemberre, 32.7 1/2 november-decemberre. (Egy angol font = 27.80 pengővel.)

Budapesti vágómarhavásár. 1927. október 10. Felhajtott: Bika I. r. 11, II. r. 41, III. r. 43, ökrök I. r. 49, II. r. 74, III. r. 41, tehén I. r. 54, II. r. 178, III. r. 24, bivaly III. r. 9, összesen: 522. A vásár irányzata lanyha volt, prima marhák árai változatlanok, a többi minőségek azonban kg-kint 4-8 fillérrel estek. Eladatlannul visszamaradt 39 darab. Árjegyzés élősztyban kg-kint: Bika, magyar, II. r. -88-104, III. r. -70-80, bika, tarka, I. r. 114-126, kivételesen 132, II. r. 104-112, III. r. -82-100, ökrök, magyar, I. r. 108-112, II. r. -84-101, III. r. -70-80, ökrök, tarka, I. r. 104-124, kivételesen 132, II. r. -84-102, III. r. -64-80, tehén, magyar II. r. -80-104, III. r. -60-76, tehén, tarka, I. r. 100-116, kivételesen 128, II. r. -80-98, III. r. -60-76, bivaly, magyar -52-74, növendék (éves) -72-116, kicsontozni való -40-56, rugott borjú 0.80.

Budapesti szurómarhavásár. 1927. október 7. Felhajtás: 304 darab élő belföldi szopos borjú. A vásár irányzata élénk volt, az árak változatlanok. **Jegyzett árak:** Élő borjúk: belföldi szopos: I. r. 1.72-1.88, kivételesen 1.90, II. r. 1.52-1.66 P kg-kint.

Budapesti juhvásár. 1927. október 10-én. Felhajtás: 213 drb hizlalt juh, 31 kiverő juh. **Jegyzett árak:** hizlalt juh kg-kint -72-84, kiverő és anyajuh -60 P.

Budapesti sertésvásár. (Magyar Mezőgazdák Szövetsége sertéstelepekének jelentése.) 1927. október 11. A hétfői ferenc-

Gyümölcsták DENDRINEL SOTOR hernyóenyv használatával.
 s bizsítsuk az eredményt
 Kérjen ismertetőket!
KRAUSZ-MOSKOVITS EGYESÜLT IPARTELEPER R.-T.-től, Budapest, VIII., Örömvölgy-u. 8.

városi ebből t vissza. 1.78, jobb 1.64-1.72-1.212. H sovány belül 1. bizomá tostit Gyá tartott. kézben forgalon Tej e gátsda pengőbe 3.20-4. kicsiny kg-ja trappist kg-ja ki Baro pengőbe aított sovány ludzár Beda ben la lla 2- 6.40 P. Budap nyul, b fogoly o Zöld ben Sa zöldbéve karatáb -80, v -40- -06- kg-ja - kg-ja - -18, n ben kg-j -16, n 6-., fe -32, z paradics zöldbors -10, s alma kg-ja - kg-ja - 3-., sz kg-ja - Bor. Szesz- Zürich 20.36 1/2, 72.23 1/2, Berlin 12 Kopenhá 9.13, At Helsinki SZK Több gyakorlati nyok mé Kamara a. Csele vilagositá osztálya Sziglia rint a ba ról állarta ket esetet pedig ese hatók. A meg. V. A. let a gyü 20(6) mé ajánlható amelynek 2. Ringló szíva lel alanya (f feleség t nyék tén 6 x 6 mé pán 3 x 2 tenyészés és máker kövretlen R. S. J. lenyészék taloznak lalkoznak átrézi, sz A "Gottli organizm sokat idé egész kéré haladta használat iránt érd hasonlító mert a tap éseket vo

esti lisztárak: 49-50, 0-ás 42-43, 6-os nullás 45-46, 8-as 21- P

Arak: réti 6-40-8-10, sarszén 9-50- mubarkeverék r. 6-50, II. r.

(Termény- 100 kilónkint 290-292-50 9-es 287-50- 20-21-25- 210-215, ujtermésű de- 210-215, ujtermésű de- 395-405, 5-5s as 200-205, 70-175, bab, ban 2, tengeri- 10 fill.) — an és rozsban. Takarmány- cseh fillérrel itelenség ural- 100 kilom- 187-188, grammos 209, vörös lóhere 36-38, keményítőliszt 335-340, rona. A többi 17 fillér.) — ma, a barát- ések ellenre ések nem vál- (A mai for- Az árak a leg- zatlanok ma- (A buza- yamok nyitá- an, amidőn az anyzatot jelen- csak a nyitási bi árnyalatnyi en. A tengeri- lóitak, mint a reszeségek je- guibbi záro- /s), márciusra emberre 92/s (4). Zab decem- 51/s (51/s), 00/s), májusra arményi ösd.) rórfolyamok.) 132 (131/s), 63/s), decem- bushel buza (arményi ösd.) ngeri novem- 7-40, lenmag 15-30 (ezárlat.) Buza júusra 10-6/s. 2-3 október- (Egy angol

varosi nyilt és zárt vásárra a felhajtás 4052 darab volt, ebből tartott irányzat mellett 1493 darab maradt eladatlannul vissza. A következő árakat jegyeztük: Prima urasági 176-178, prima szedett 174-176, közép 166-170, könnyű jobb 152-156, könnyű silány 148-152, öreg urasági 164-168, öreg szedett 152-160, angol sonkamalac 152-180. Hus 2-20, zsír 228-232, szalonna 208-212. Hasított felsértés 2-208. A téli beállítani való soványértés 160. A keddi vásárra a felhajtás körülbelül 1700 darab volt. A Magyar Mezőgazdák Szövetsége bizományi hízalásra sertéseket elfogad és olcsó előleget biztosít.

Gyapju. A külföldi piacokon az irányzat jó árak mellett tartott. Hazai piacokon az áru már túlnyomórészt másodkézben van, azonban a magas árkövetelések miatt nincs forgalom.

Nyersbőr. A nyersbőrpia változatlan. Tejes tejtermékek. (Budapesti és északvidéki vásárgazdasági hivatalos árjegyzéke.) Árak a budapesti piacon pengőben. Teljes tej literje 35-41, tejszínhab literje 320-400, tejfel literje 172-200, centrif. teavaj kg-ja kicsinyben 460-520, fehér túró kg-ja 0-80-120, juhtúró kg-ja 280-360, grói sajt kg-ja kicsinyben 4-5-60, trappista sajt kg-ja kicsinyben 3-4-50, emmentáli sajt kg-ja kicsinyben 480-560 P.

Baronfi és tojás. Árak a budapesti piacon kicsinyben pengőben: Csirke drb-ja 130-400, tyúk drb-ja 3-5-20, nízott ruca kg-ja 190-240, hizott lud kg-ja 180-240, sovány pulyka drb-ja 5-7-10, libamáj kg-ja 340-800, ludzsír kg-ja 3-360 P.

Budapesti halpiac. Árak kg-kint pengőben: Ponty kicsinyben 240-320, nagyban 220-230, ponty kicsinyben II. 2-280, nagyban 2-100, harsa kicsinyben 480-640 P.

Budapesti vadpiac. Árak a budapesti piacon pengőben: nyul, bőrbőn darabja 4-7-10, fácán drbja 4-6-10, fogoly darabja 180-280 P.

Zöldseg és gyümölcs. Árak a budapesti piacon pengőben: Sárgarépa zöldjével kg-ja 16-24, petrezselyem zöldjével kg-ja 18-24, zeller darabja 2-12, karalábé zöldjével kg-ja 10-24, karfiol kg-ja 30-40, vöröshagyma kg-ja 18-28, fokhagyma kg-ja 40-60, csekló kg-ja 12-25, fejeskáposzta kg-ja 16-24, kelkáposzta kg-ja 10-30, vöröskáposzta kg-ja 12-40, fejesalatta darabja 10-12, torma kg-ja 60-200, rózsaburgonya kicsinyben kg-ja 14-18, nagyban q-kint 13-14, sárgaburgonya kicsinyben kg-ja 10-14, Elilaburgonya kicsinyben kg-ja 12-15, nagyban q-kint 10-12, championogomba kg-ja 2-6, feketeterék kg-ja 12-25, uborka kg-ja 08-32, zoldpaprika kg-ja 06-24, lók kg-ja 06-14, paradicsom kg-ja 5-14, zöldbab kg-ja 25-40, zöldbors, hüvelyes 60-120, zöld tengeri 1 cső 08-10, sóka kg-ja 20-40, spenót kg-ja 20-40, alma kg-ja 20-140, birsalma kg-ja 20-80, körte kg-ja 50-220, szilva 40-120, őszibarack 40-30, szőlő 40-160, dió új kg-ja 50-160, mandula kg-ja 40-80, gesztenye 60-160 P.

Bor. A borpiac változatlan. Szesz- és szeszestitok. A szeszület változatlan. Zürich, október 10. (Devizazárlat.) Budapest 9075, Páris 2036/s, London 2525/37/s, Newyork 51875/s, Brüsszel 7223/s, Milánó 2835, Madrid 9062/s, Amsterdám 20805, Berlin 12367/s, Bécs 7317/s, Stockholm 13965, Oszlő 13690, Kopenhága 139, Szófia 375, Prága 1537, Varsó 58, Belgrad 913, Athén 635, Konstantinápoly 279/s, Bukarest 324, Helsinki 1307, Buenos Aires 22175, Yokohama 242.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Több érdeklődőnek. Gyárfás Józsefnek „A műtrágyázás gyakorlata” című könyve fogytán van, de az utolsó példányok még megrendelhetők a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara utján, Győr, Bissinger-sétány 32.

„Cselekedetesség.” A beküldött kérdésekre szakértői felvilágosítást a m. kir. földművelésügyi minisztérium VI. főosztálya mellett működő jogvédő iroda ad.

Szigélyet. A pulykák betegsége minden valószínűség szerint a baromfiinflúza, amely érintkezés útján ragad át állatról állatra. A betegnek elkülönítését kívül az enyhén betegeket esetelésekkel gyógyítani ajánlatos, a még egészségeseket pedig esetleg a börtudorodásokból készített anyaggal bejuttatni. A részletes utmutatást állatorvos a helyszínen adhatja meg.

V. A. A kevés humusszal és kavicsos altalajjal bíró terület a gyümölcstermesztésre nem alkalmas. Elegendő (10-20%) mésztartalom esetén a következő gyümölcsméneket ajánlhatom, akár nagyban való termesztésre is: 1. Cseresznye, amelynek alanya kizárólag vadcseresznye (madár-cseresznye), 2. Ringló- és szilvafajták. Ezek alanya csakis myrabolán szilva lehet. 3. Körte és birsalma, illetve birskörte. Ezek alanya (a körteé is) a birs. Az ajánlott három gyümölcs-féleség ültetése ideális kombinációban megoldható. Cseresznye térszükséglete 12 x 12 méter. A ringló és szilvák 6 x 6 méter. A törpe alanyon élő körte és birs pedig csupán 3 x 3 méter távolságra ültetendő. A chrysanthemum tenyésztése című füzet Mihlie Árpád temesvári kereskedelmi és műkertész, faiskolat tulajdonos saját kiadása, ezért tessék közvetlenül hozzáfordítani.

B. S. Az említett újabb forgalomba hozott baktérium-tenyészteteket ismerjük, szakembereink foglalkoztak és foglalkoznak velük s ha a „Köztelek”-nek utolsó évfolyamait átrézi, számos erre a kérdésre vonatkozó cikket fog találni. A „Gothard”-féle eljárás is azt célozza, hogy a talaj mikroorganizmusait mesterségesen szaporítsa, ezzel olyan bomlási-erőt idézve elő, amelynek a növények számára válnak. Az egész kérdés azonban úgy néltünk, mint a külföldön még nem haladta meg a kísérleti stádiumát úgy, hogy általános használatra nem ajánlhatjuk, ellenben minden ilyen újítást iránt érdeklődőnek ajánlhatjuk, hogy tegyen maga összehasonlító kísérletet kisebb parcellákon s tapasztalatait közölje, mert a tapasztalatok összességéből lehet majd csak következtetéseket vonni e szerek hasznavehetőségére, avagy értéktelen-

ségére. Mivel a talajbaktériumok legnagyobb része a földkerekség minden részében előfordul, úgy északon, mint délen, úgy a havason, mint a síkságon, tehát klimatikus tekintetben nem válogatósak, alkalmazásuk is az év bármely szakán történhetik. Mindazonáltal egy természetes tavaszi és őszi szaporodást figyeltek meg, ami amellet szólna, hogy mesterséges alkalmazásuknak is ez a két évszak felelne meg jobban. Előfordulásukat s szaporodásukat nem a hő s a hideg, hanem egészen más tényezők befolyásolják.

J. A. Az a jelenség, hogy a buza alsó kalászkái közül 1-2, sőt néha 4-5 is, egyes évjáratokban terméketlen marad, buzafajták szerint változóan mutatkozik. Vagyis vannak olyan buzafajták, amelyeknél ez elég gyakori, különösen a régi diószegi búzából származók, másoknál pedig ez ugyanilyen viszonyok között egyáltalában nem mutatkozik. E terméketlenség oka eddigi megfigyeléseink szerint gyakran a talaj soványasága, de jobb talajokon is felforrul olyankor, amidőn a buza bokrosodása és szárbaindulása idején tartós szárazság uralkodik. Végeredményben ez is táplálkozási zavarokat okoz. Ilyenkor az erre hajlamos buzafajták alsó kalászáinak virágzervei nem fejlődnek ki annyira, hogy megtermékenyülhessenek. Mivel erre a meddőségre egyes buzafajták hajlamosak, azokat legelőszerebb más fajtákkal kicserélni. Az ilyen buzafajták „tulenyésztésé” ezt a részleges meddőséget nem okozhatja, mert a legutóbbi évekig forgalomba hozott nemesített buzafajták készen állottak a régi fajtákban rendelkezésre és a reakció fordított kiválasztó munka csak a fajtisztaságuk és fajazonosságuk fenntartására irányult, tehát olyan beltenyésztés, ami tulenyésztést idézhetett volna elő, (ugy mint az állattenyésztés terén) nem történt. Ez csak keresztetések esetén állhatna be esetleg, de a keresztetéssel létesített buzafajtáknál ezt a jelenséget eddig nem tapasztaltuk.

L. A gyümölcsfák elmozdítása és zuzmósodása az ápolás hiányát mutatja. Minden gyümölcsnemre vonatkozik ez és amint látni méltóztatik, nem csekély kár származik ebből. A fa törzsén és vastagabb ágain élősködő moha a levegőtől zárja el a fa felületét. Másrészt pedig tanyát és buvohelyet ad ezernyi rovarnak, azok álcáinak és petéinek. A levegőhiány és a rovarok állandó inváziója terméketlenséget okozhatnak, sőt rövidesen a fa elhalását eredményezhetik. Védekezés a következő módon történik: 1. Lombhullás után a mohás, zuzmós és feleserepedett kéregrészek fakaparral eltávolítandók. Ezután drótkéfével letisztítandók a vastagabb ágak is. A fa töve körül így összegyűjtött kaparék gondosan eljuttatandó. 2. A permetezésre alkalmas szer a „Dendrin” vagy a „Dendra” (kapható Magyar Mezőgazdálkánál is. Budapest, Alkotmány-utca 29.), amit 10-12%-ra hígítva használnak. Fagymentes napokon (lehet most ősszel, vagy közvetlen rügyfakadás előtt) a fa egész koronája, ágai és törzse gondosan bepermetezendő. Fiatal fáknál a törzs körül a földet főlhuzzuk, hogy a lefolyó kátrányanyag a gyökereken kárt ne okozzon. 3. Lehetőség szerint a fák alja a koronának megfelelő területen még most ősszel felásandó.

Tenyésztő T. Sz. 1. Őr: a kisherőt juh. Toklyó vagy tok: a 12-24 hónapos növendék, még pedig az ivar szerint kosoklyó, jerekoklyó vagy ártoklyó. Némely vidéken a jerekoklyó kifejezés nem használatos, hanem helyette az egy éven felüli, de még fel nem üzetett nőstényeket szüzeknek vagy apácáknak hívják. Jerke jelzővel jelölik a barányok és toklyók közt a nőivart (gy: jerekbarány, jerekoklyó). 2. A fésűs merinók magyarországi típusainak (magyar husmerinó, francia fésűs [ranboillet], hazai fésűs merinó) elhatároló jellegvonásai ezideig konvencionálisan megállapítva nincsenek. Különbségek találhatók közöttük a következő vonásokban: a) A husmerinónál, a francia fésűsnél és a hazai fésűsnél a testtömeg, valamint a fejlődési gyorsaság úgy viszonylik, mint 6:5:4. b) A husmerinónál a magassággal szemben jelentékeny hosszúsági, szélességi és mélyégi méreteket találunk, tehát e típus legjobb husmordákat mutat, míg a francia fésűsnél kevésbé tökéletes, a hazai fésűsnél még kevésbé tökéletes a „husforma”. c) A husmerinónál a gyapju A-B, a francia fésűsnél AA, a hazai fésűsnél AA-A szortimentumba sorozható szokott lenni. d) A benőttösze a husmerinónál közepes, a francia fésűsnél teljes, a hazai fésűsnél nyájak szerint változó. e) Bőránccok a husmerinónál nincsenek, míg a francia és hazai fésűsnél a nyakon némi ráncoltság és fodrozottság még az anyáknál is van. 3. A bonyhádi tájajta kisebb tömegű és tökéletlenebb formákat mutat, mint a szimmentái. Minthogy azonban tenyésztői előtt, mint ideál, a szimmentái lebeg, természetes, hogy a nemesítő munka hatására hovatovább ezt meg fogja közelíteni, egyes tenyészetekben pedig talán el is érni.

Hausner Dezső gabona- és terménybizomány Budapest, V., Zoltán-u. 16. (Nádor-u. sarok) Telefon: 232-99, 243-15, 968-69 Sürgőnyeim: Nerde Gabona, takarmánycikkek, termények bizományi vétele és eladása, határidő-üzletek. Korpa és olajpogácsák. 7771

Ujdonság! Most jelent meg! Az alföldi futóhomoktalajok okszerű mezőgazdasága Irta: WESTSIK VILMOS nyug. m. k. gazd. felügyelő Ara bérmentes küldéssel 5 pengő Ezen értékes műben szerző a futóhomokos mezőgazdaság teljes üzemét mutatja be, így elvezeti az olvasót a futóhomok változataitól és tulajdonságaitól kezdve, a művelés, a trágyázás és növénytermelésen keresztül egészen a növénytermesztési beosztásig. „Patria” R-T. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Hűtünk és jeget gyártunk az Audiffren-Singrün-rendszerű szab. rotációs A-S hűtőautomatával Nincs kezelés! Nincs utántöltés! 7877 és a hűtőtechnika legújabb vívmányával a szab. forgódugattyús „ROTA” hűtőgéppel GELLÉRT IGNÁC ÉS TÁRSA R-T. Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: T. 212-91

Most jelent meg! Bernát István: Tanulmányok az agrárpolitika és a magyar agrármozgalom köréből Ára 12 pengő A magyar agrárkérdések érdekében folyó küzdelemnek egyik legrégebbi harcosa ezen legújabb művében arra a feladatra vállalkozott, hogy a magyar agrármozgalomnak egyrészt történetét rajzolja meg, másrészt pedig rámutasson azokra a gazdasági és társadalmi okokra, amelyek az agráriusok által kitűzött program helyességét bizonyítják és törekveik jogosultságát igazolják. „Patria” R-T. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kézi csapágyesztergályozógép magyar szabadalom Hármely idomú fém vagy ón csapágy csapágy pár percre alatt centrifugálásban állítható és leg pontosabban kiegyenesítendő. Némely helyeken gépműhelyek, uradalmak, gazdaságok stb. rendelkeznek. Ára: 125 P Vilmos császár-ut 53., műszaki fémcsapágygyártókereskedő.

Schvarcz József és Tsa, Budapest, Vilmos császár-ut 53., műszaki fémcsapágygyártókereskedő. Gajary Ödön gazdasági, öregesertő, nyilatkozata Az önként vállalt kézi csapágyesztergályozó gép minden tekintetben kintőn bevért. Míg a gép magán, nemiféle csapágyat nem küldünk javítóhelybe, hanem magunk szűzünk ki és sztergályozunk ki a géppel. A csapágyak sokkal jobbak lettek, mint a műhelyekben, mert a géppel sokkal teljesebben meg lehet tisztítani a munkát az a géppel, ki szűz a gépet is maga kezeli. Eddig még minden gépből csapágyat (esetleg gépjármű, lokomobil, tengelyszár, sőt még a WD motorkerék csapágyát is) ezzel a géppel sztergályoztuk ki. Az önként vállalt kézi csapágyesztergályozó gép beszerzési ára már meg is lért, szerzőre nagy meglakítás jelentett a gazdaságnak. 786

Uj szakkönyvek! K. Takács Gyula: Vadburgonyatermesztés 5- Pengő Westsik: Az alföldi futóhomoktalajok okszerű mezőgazdasága 4-20 Hutyra: Földművelés az állatorvosi szaktudományok 2. kiadása 2- Mahács-Liszka: Kertészeti ismeretek, értékelés és jóváredelmésköztetés 2- Villax Ödön: Szántóföldi művelés gyakorlati 10- Németh: Betonmunkák szabványos 5- Magyar: A rézsa szaporítás módjai. Fajtatenyésztés 5- Matyasovszky M.: A földművelés közigazgatásának 18- Thaisz Lajos: A magyar talaj csoportosítása 3- Jeszenszky Ödön: A jóváredelmésköztetés a mezőg. üzemből 7- Appel O.: A cukorrépa-tenyésztés 7- Katal Zs.: A magyar mezőgazdaság története 6- Dresdner Iván: Az újkori földművelés-alkotás. Költve 10- Bittera Miklós dr.: Kender és len 4- Gubányi Károly: Ithon és a nagyvilágban 4- Némethy: Kőművesmesterség (Bátközöknek rendkívül fontos!) 12- Reichenbach B.: Dánia mezőgazdasága 2- Teleki Árvéd gróf: Nővénynevelés hasznáról 14- Zaltschek: Népszerű takarmányozási utmutató 6- Horváth János: A magyar szövetkezeti intézmény története 12- Kótrics A.: A trágyatermelés erjedéstan és fiziológiája 4-80 Hójas E.: Sikeres méhészkedés feltételei, módja és eszközei 20- Szentannay: A szikotajjal művelés és javítása 2-40 Kolhai: Az Alföldi takarmányüzemeltetés fedezése 1-80 Heli: Élelmiszor-, állat- és terményértékelés közikönyve 5- Schandl József: A szarvasmarha és bivaly tenyésztése 10- Weilmann O.: A szarvasmarha bivaly tenyésztése 4- Juhos L.: Mezőgazd. fiziol. és állatorv. 6- Juhos: Üzemtervezés és a mezőg. jóváredelmésköztetés 2-80 Schrecker János: Az állatorv. kezelés. 2. kiadás 12- Dörner: Sertésenyésztés és hizalás. 2. kiadás 3-40 Gyárfás József: Sikeres gazdálkodás a mezőg. 18- Reichenbach Béla: A munka eredményének fokozása 10-40 Beko László: A burgonya termesztése és nemesítése 3-00 Árak postaköltségek nélkül értendők! „Patria” r-t. könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám

Lucernát, lóheremagot Viktória- és egyéb borsófajtákat

megfelelő előleggel
a legmagasabb árakon vásárol:

FÖLDES GYŐZŐ Mag- és Terménykereskedelmi R.-T.

Telefonszám: 141-10 Budapest, V., Zrinyi-utca 14. Sürgőnyim: Földesur Budapest

Őszi- és szőszösbükköny, biborhere, ősziborsó, valamint az összes gazdasági vetőmagvak elsőrendű minőségeiben, legjutányosabban kaphatók!

Télálló őszi zab,
petkusi utántermésű
rozsa, őszi árpa stb.
azonnali szállításra
előjegyezhető!

BESSEMERFESTÉK

VÉDJEGY ÜLLŐ
LET

mint rozsdagátló és viharálló

vas-védőmázolat

vashidak korlátok bádogtetők
rácsok, valamint minden-
nemű vasszerkezet részére.

legtartóssabb tehát legolcsóbb

Egyedüli gyártói:
LUTZ EDE és TÁRSA
BUDAPEST, VII. ÖRNAGY-UTCA 4.

Bérszántás

300 kat. holdon felüli területeknek a megművelését elvállaljuk.

Kérjen ajánlatot a **Talajművelő R.-T.**-től,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25, szám

Eladó

100 db. páronként kb. 80 kg.-os
mangalica-yorkshire fél-
vér süldő, 200 db. páronként 30 kg.-os fele-
részben yorkshire-mangalica félvér, fele-
részben tiszta mangalica süldőmalac.

Megtekintés alkalmával bővebb felvilágosítást ad
Schleicher gazdaság, Tolna, vasútállomá-
s Tolna-Mózs, hajóállomás Fadd-Tolna. Allo-
másokról rendszeres autóbusszjárat a gazdaságig.
Levélbeni megkeresés Schleicher Akos, Baja
címe kérietik. 8157

Levelpapirosít és borítékol

cimnyomással

a legjutányosabb árban ké-
szít a "PATRIA" nyomda
r.-t., BUDAPEST, IX. ker.,
Üllői-út 28. sz. (Köztelek.)

Tejet vásárol

Sopron-, Győr- és Vas megyei Tejgazdasági R.-T.
Budapest, I., Fehérvári-ut 33-35.
Telefon: József 428-01 és József 305-31 8158

Elvállalnám 10 darab 1 1/2-3 éves közötti
növendékmarha telelését

1927. november 1-től, 1928. május 1-ig a suly-
gvarapodás és darabonként 24 pengő apolási
költség ellenében. **Kohn Fülöp** gazdálkodó,
Mátraverebély, vasútállomás. 8156

Zsák, ponyva

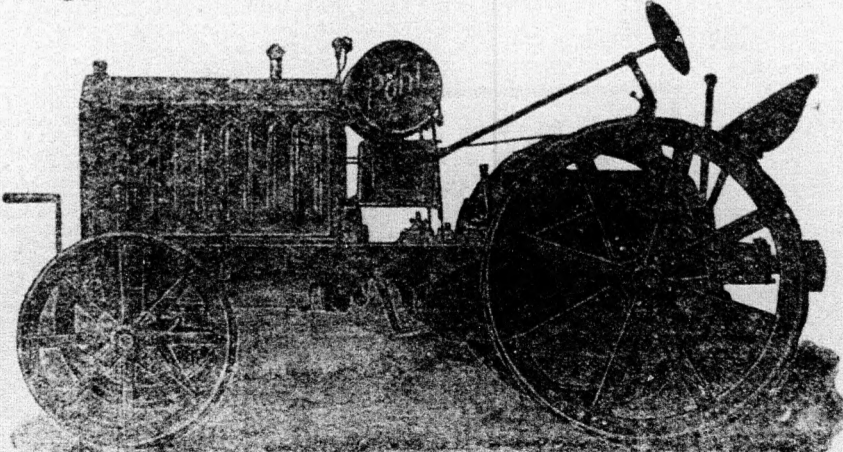
gyártás, eladás és kölcsönzés 176

SCHLESINGER és Tsa R.-T.
BUDAPEST V., PERCEL MŰR-UTCA 2.
Sürgöny: Sachhaendler Telefon: 21528, 17983

A 32 HP PÖHL-TRAKTOR

teljesítménye a legnagyobb,
fogyasztása a legkisebb,
mert nagy lóerejével csupán 19 q önsúlyt kell vontatnia.

Élettartama a leg-
hosszabb,
mert:
fordulati száma 800,
a motor rugózva van,
olajozása teljesen automatikus.
A főengely 3 csapággal bír,
kapcsolója fékkel van ellátva,
hűtése kiváló,
szerkezeti anyagok német gon-
dossággal vannak megválasztva.

A gép könnyen
kezelhető,
mert:
beálló barázdakerékkel bír,
automatikus a gyújtás szabá-
lyozás,
a gépi szerkezet külön alvázon
fekszik.

A **Pöhl-traktor** a 30 HP kategóriájába tartozó gépek közül a **legolcsóbb!**
Az **Austin-traktor** képviselője! **Kedvező üzletési feltételek!**

SATURNUS Műszaki és Gépkereskedelmi Részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. szám.

Különlegesen megválogatott acélananyagokból készült
eredeti „BÄCHER“ gyármányu

Traktoreszközök:

	Barázdaszélesség:	Mélyjárat:	Súly:	Ár: Pengő
„Mars“ 12. jegyű egyvasu traktoreke	40 cm.	30—35 cm.	260 kg.	620—
„Mars“ 26. jegyű kétvasu traktoreke (állítható kerettel)	42—60 cm.	20—28 cm.	320 kg.	760—
„Mars“ 321. jegyű háromvasu traktoreke (állítható kerettel)	63—90 cm.	20—28 cm.	440 kg.	1040—
„Mars“ 43. jegyű négyvasu traktoreke (mint 3-vasu is használható)	100 cm.	10—17 cm.	430 kg.	1040—
„Mars“ 54. jegyű ötvasu traktoreke (mint 4-vasu is használható)	125 cm.	10—17 cm.	525 kg.	1200—
Univerzális traktoreke előállvány: egy egyvasu egy kétvasu } ekebetéttel				1460—
egy négyvasu				

Kétsoros traktor tárcsásboronák:

ATB 24. jelű 2×12=24 tárcsával, 192 cm. munkaszélesség, 390 kg. súly, 20 HP vonóerőszükséglet	800—
ATB 28. jelű 2×14=28 tárcsával, 225 cm. munkaszélesség, 440 kg. súly, 20—25 HP vonóerőszüks.	880—
ATB 32. jelű 2×16=32 tárcsával, 260 cm. munkaszélesség, 480 kg. súly, 25 HP vonóerőszükséglet	960—
ATB 36. jelű 2×18=36 tárcsával, 291 cm. munkaszélesség, 520 kg. súly, 25—30 HP vonóerőszüks.	1020—
Súlytányér fenti tárcsásboronák bármelyikéhez	48—

Altalajlazítók traktorekéhez
Traktor utáni kultivátorok
Traktor utáni hengerek
Traktorboronák

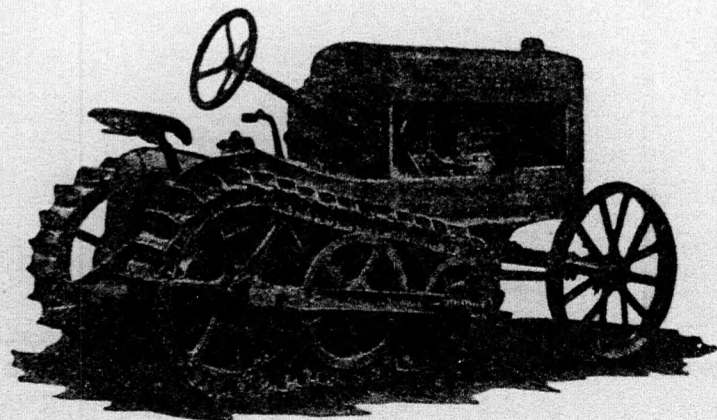
BÄCHER-MELICHAR, Budapest, V., Vilmos császár-ut 60.

TELEFON: 228-02, 219-57

Sürgőnycim: „KULTUR“

A szántási és többtermelési probléma

a Bates „Steel Mull“ acél öszvér traktorral megoldódott,
mert a tények igazolták, hogy a féllánc talpas

33 lóerős Bates „Steel Mull“
magyar nyelven:

acél öszvér traktor

hegyes, egyenetlen, süppedékes és legkötöttebb talajon is üzemzavar nélkül legolcsóbban és legjobban miveli meg a földet.

Erős konstrukció. Nagy alkatrész-megtakarítás. Hosszu élettartam.
Munkateljesítmény: óránként 8" mélység mellett 1700 □-öl és fogyasztása óránként 5⁶/₁₀ kg. benzin. Olajfogyasztás minimális. Elsőrendű referenciák!

Részletes leirással és ajánlattal szolgál a

Talajművelő Részvénytársaság, Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

8148

AZ
**ÁLLAMI
GÉPGYÁR**

gyártmányai:

Gőz-, benzin- és szivógáz-
lokomobilok, ACÉL-
KERETŰ GOLYÓCSAP-
ÁGYAS CSÉPLŐGÉPEK,
gőz- és szivógáz-szántó-
készletek és utimozdó-
nyok, lóherefejtők stb.

SÜRGÖNY-
CÍM:
INTERCOLON

A MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLAMVASUTAK
GÉPGYÁRÁNAK
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

Nemzetközi Gép-
kereskedelmi
Részvénytársaság

BUDAPEST
V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 32.

NYUGATI FIÓK:
VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 63.

ÁRAJÁNLATOKKAL ÉS FELVILÁGO-
SÍTÁSOKKAL SZÍVESEN SZOLGÁL

ALAPTOKE
18.144 MILLIÓ
P E N G Ő

ÁLLAMGÉPGYÁRI
„M.Á.V.A.G.”
TRAKTOR

Üzemanyag: petróleum
vagy benzin

Erőkifejtés: 28-32 lóerő

Nagy teljesítőképesség

Minimális üzemanyag-
fogyasztás

Messzemenő garanciák

Gőzekebárszántást

őszi és tavaszi szántást, gyeptörést, szőlőtelepek
faiskolák, erdősítések mély rigolozását elvállalja

Wolff Ernő, Budapest-Kelenföld

7608

Telefon: József 388-68 Sürgőny cím: Wolffeke Budapest

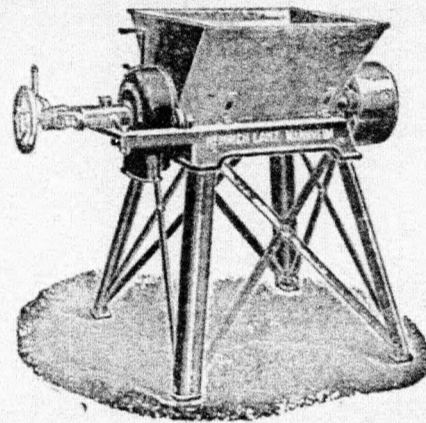
Világhírű angol „Lister“-motorok

(benzin-, petróleum- és gázüzemre) 1 1/2-20 lóerő nagyságig, komplett
villanyagregátumok 1 kilowattól felfelé, komplett szivattyutelepek, „Ingersoll-
Rard Co.” Diesel-motorok, kompresszorok és pneumatikus szerszámok
műhelyek és bányák részére.

Magyarországi vezérképviselet:

SÜDFELD GÁBOR okl. gépészmérnök, BUDAPEST, VI., SZONDY-UTCA 11.

Telefon: Teréz 248-11

APRAKTIKUS GAZDA
LANZ

CSÖVES I ENGERI-ÉS OLAJPOGÁCSA-
TÖRŐGÉPET HASZNÁL

7810

Ajánlattal szolgál

HAHN ARTHUR és TÁRSAI

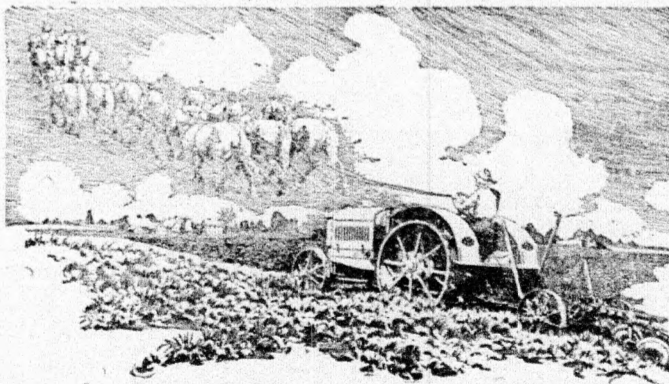
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12.

Telefonszám: Teréz 101-43, Teréz 101-44, Teréz 124-45

A sikeres méhészkedés feltetelei, módja és eszközei.

Írta: Héjas Endre. Ára: 20 pengő. „Patria” R. T.
könyvostálya, Budapest, IX., Üllői ut 25. sz. (Köztelek)

Miért a CORMICK a traktorok királya?

Mert:

20 HP

30 HP

felszánt egy óra alatt . 1 m. holdat 1.5 m. holdat

fogyaszt m. holdankint . 6.4 kg. 6.2 kg. petróleumot,

középkötött talajon 8" szántási mélység mellett.

Kenőolaj-fogyasztása: 10 magyar holdra 2 kg.

Élettartam: 8-12 év.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY
MC CORMICK, CHICAGO
VEZÉRKÉPVISELET

DÉNES B.
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 98.

LEVÉLCÍM: BUDAPEST 56. FIOKBÉRLŐ
SÜRGÖNYCÍM: „DÉBERT BUDAPEST”
TELEFON: LIPÓT 909-51 ÉS 909-89
ALAPITVA 1883

7906